

SZOLNOKI FŐISKOLA

KÜLGAZDASÁGI SZAK

LEVELEZŐ TAGOZAT

**SZOLNOK VÁROS HELYE A MAGYARORSZÁGRA
ÉRKEZŐ MŰKÖDŐTŐKE ÁRAMLÁSBAN:
BEFEKTETŐI MOTIVÁCIÓK, BEFEKTETÉS-ÖSZTÖNZŐK**

BAJZÁTHNÉ KATONA HENRIETT

SZOLNOK

2007.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS
 2. MŰKÖDŐTŐKE-BERUHÁZÁSOK MAGYARORSZÁGON
 - 2.1. Néhány szó a működőtőke-beruházásokról
 - 2.2. A Magyarországra érkező beruházások történeti áttekintése és a Kormány által alkalmazott beruházás-ösztönző lehetőségek
 - 2.3. A külföldi befektetők motivációi
 - 2.4. Beruházás-ösztönzők
 - 2.5. A beruházó vállalkozások motivációja
 3. IPARI PARKOK MAGYARORSZÁGON
 - 3.1. Az ipari park „projekt”
 - 3.2. Ipari parkok rendszere
 4. MŰKÖDŐTŐKE-BERUHÁZÁSOK JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYÉBEN
 - 4.1. Jász-Nagykun-Szolnok megye adottságai
 - 4.2. J-NK-Szolnok megye gazdasága
 5. MŰKÖDŐTŐKE-BERUHÁZÁSOK SZOLNOK VÁROSBAN
 - 5.1. Szolnok város adottságai
 - 5.2. Szolnok város gazdasága
 - 5.3. Privatizáció útján történő működőtőke-befektetések Szolnok városban
 - 5.4. Működőtőke-beruházások zöldmezős beruházással
 - 5.5. Működőtőke-beruházások fúzióval
 - 5.6. A betelepült külföldi vállalatok hatása Szolnok város gazdaságára
 6. MŰKÖDŐTŐKE-BERUHÁZÁSOK SZOLNOKON – A BEFEKTETŐK SZEMSZÖGÉBŐL
 7. A Szolnoki Ipari Park – A LEHETŐSÉGEK FÖLDJE?
 - 7.1. Az ipari park adottságai
 - 7.2. Az Ipari Park története
 - 7.3. Betelepülési lehetőségek
 - 7.4. A Szolnoki Ipari Parkba települt cégek
 8. SZOLNOK VÁROS SWOT ANALÍZISE A MŰKÖDŐTŐKE VONZÁS SZEMPONTJÁBÓL
 9. ÖSSZEGZÉS
- BIBLIOGRÁFIA

MELLÉKLETEK

- I. A KUTATÁSHOZ HASZNÁLT KÉRDŐÍV (MAGYAR)
- II. A KUTATÁSHOZ HASZNÁLT KÉRDŐÍV (ANGOL)
- III. 2. SZÁMÚ NYILATKOZAT

1. BEVEZETÉS

Dolgozatom témája a Magyarországra, azon belül is a Jász-Nagykun-Szolnok megyébe és Szolnok városába érkező működőtőke-beruházások, valamint a befektetői motivációk és ösztönzők vizsgálata.

Úgy vélem, a téma aktuális, hiszen a rendszerváltás óta folyamatosan érkezik külföldi működőtőke hazánkba. Az 1990-es évek gazdasági változásai hátrányosan érintették az ország gazdaságát. A szocialista jellegű nagy iparvállalatok bezárása súlyos munkanélküliséget okozott, az ország gazdasági szerkezete pedig megváltozott.

Kialakult a piacgazdaság intézménye, átalakult a vállalatok struktúrája, a tulajdonviszonyok jellemzői, és a globalizációs folyamatok Magyarországon is megerősödtek.

Abban, hogy az ország gazdasága néhány év alatt viszonylag stabilizálódott, jelentős szerepe volt a külföldről érkező működőtőke beáramlásának, mivel az a fogadó térség (ország, régió vagy város) gazdaságára általában pozitív hatást gyakorol.

A rendszerváltás után a külföldi tőkeáramlás első hullámát a privatizáció útján történő befektetések jelentették, amelyet később az új, zöldmezős beruházások követtek.

Eleinte főleg az ipari szektorba érkezett külföldi tőke, mára viszont más ágazatokban (pl. távközlés, kereskedelem, szolgáltatások, pénzügyi szektor) is jellemzővé vált, főként a nagyvárosokban.

Dolgozatom első részében áttekintem a Magyarországra érkező külföldi működőtőke-beruházások alakulását, a külföldi befektetések motivációit és az országos szinten alkalmazott ösztönzőket.

A kormány egészen az utóbbi évekig nem foglalkozott a beruházások egyes térségekbe történő irányításával, így fordulhatott elő, hogy az ország régiói között nagy szakadékok alakultak ki ebben a tekintetben.

A városok között harc folyik a működőtőke térségbe vonzása érdekében. A külföldi befektetők a kezdetektől fogva előnyben részesítették azokat a területeket, amelyeket az infrastruktúra, az új, potenciális piacoktól való távolság, vagy az ipari termelés szempontjából kedvezőbbnek tartottak.

Egyes városok a rendszerváltás után rohamos fejlődésnek indultak a jelentős számú és értékű működőtőke-beruházás következtében (például Győr, Székesfehérvár).

Mára az eltérések igen jelentőssé váltak az ország különböző régiói között. Az ország Észak-nyugat Dunántúli és Észak- Keleti területei, valamint Budapest a legkedveltebbek a külföldi befektetők számára.

A különbségek egy-egy régión belül is jelentősek. A nagyobb, főként autópályák közelében fekvő városok vonzóbbak a külföldi vállalatok szempontjából, míg a kisebb, eldugott falvak ezen a téren is lemaradással küzdenek.

Dolgozatomban részletesen foglalkozom a Jász-Nagykun-Szolnok megyébe és Szolnok városába érkező beruházások alakulásával és a helyi szinten alkalmazható befektetés-ösztönzőkkel.

A Szolnok városba érkező működőtőke-beruházásokkal azért foglalkozom kiemelten, mert a város lakójaként saját magam is tapasztaltam a rendszerváltást követő gyárbezárásokat, privatizációkat és napjaink új zöldmezős beruházásairól is sok szó esik a helyi médiában.

Nemcsak a fogadó ország szemszögéből lehet vizsgálni a beruházásokat. Érdeemes megismerni a már letelepedett vállalatok véleményét is a témával kapcsolatban. Mi motiválta őket abban, hogy az adott várost választották tőkebefektetésük színhelyéül? Milyennek tartják az általuk fontosnak ítélt elemek színvonalát a térségben?

A Szolnokon működő külföldi vállalkozásokat, azok betelepülési módját, stratégiáit külön is elemzem.

Terveim között szerepelt egy saját, empirikus kutatáson alapuló elemzés is Szolnok városára vonatkozóan. Az ehhez szükséges kérdőíveket elkészítettem, felvettem a kapcsolatot a városban működő külföldi cégek menedzsmentjével. A kutatásra fordított rengeteg idő azonban nem hozta meg a várt eredményt, csupán 8 darab kérdőívet kaptam vissza.

Mivel ilyen kevés adat állt rendelkezésemre, nem végezhettem mélyreható elemzéseket. A kapott eredmények azonban így is nagyon érdekesek és tanulságosak, ezért a dolgozat 6. fejezetében közlöm őket.

A külföldi tőke becsalogatása érdekében különféle ösztönzők állnak rendelkezésre, de ezek hatékony alkalmazása megkívánja, hogy a befektetők motivációi tisztázottak legyenek.

2. MŰKÖDŐTŐKE-BERUHÁZÁSOK MAGYARORSZÁGON

2.1. Néhány szó a működőtőke-beruházásokról

A működőtőke-beruházásokat több szempontból érdemes vizsgálni. Egyrészt elemezhetjük a fogadó ország, régió, város szempontjából. Mi is az a külföldi működőtőke? Milyen előnyökkel jár a fogadó ország/régió számára? Milyen lehetséges veszélyforrásokat jelent? Érdemes-e a térségbe csalogatni a nagy külföldi vállalkozásokat? Milyen módszerekkel lehet ösztönözni a tőkeberuházásokat?

Másrész vizsgálhatjuk a befektető külföldi cégek szemszögéből. Mi motiválja őket egy ország, város kiválasztásánál? Milyennek találják az országban, városban meglévő lehetőségek, szolgáltatások színvonalát?

A működőtőke-beruházás fogalma Árva László meghatározásában:

„Külföldi működőtőke beruházásról akkor beszélünk, amikor egy beruházó hosszú távú, meghatározó tulajdonosi kontrollal rendelkezik egy más országban működő vállalkozásban. Statisztikailag általában azokat a beruházásokat tekintik külföldi működőtőke-beruházásoknak, amikor a tulajdonosi részesedés meghaladja a 10%-ot.”¹

A külföldi működőtőke-beruházásokat FDI (Foreign Direct Investment), azaz közvetlen külföldi tőkebefektetés néven is említik, amelyet az UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) az alábbiak szerint határoz meg:²

A közvetlen külföldi beruházás összetevői a saját tőke, az újra befektetett nyereség és más tőke (főleg a vállalatban belüli kölcsönök). Nem minden ország végez pontos adatgyűjtést a közvetlen külföldi beruházás összetevőit illetően, ezért az adatokat az egyes országok között nem lehet teljes mértékben összehasonlítani. Főként az újra befektetett nyereséggel kapcsolatos adatok közlése hiányos, mivel ezeket a vállalati elemzések tartalmazzák.

Általában külföldi befektetésnek minősül, mikor a külföldi tulajdonos meghatározó irányítást szerez az érintett vállalkozásban. Az egyes országok eltérő módon határozzák meg a tulajdonrésznek azt a szintjét, amely fölött közvetlen külföldi beruházásról beszélhetünk. A közvetlen külföldi részesedés küszöbértéke legalább 10%, de a transznacionális vállalatok

¹ Árva László et.al [2003]: Globalizáció és külföldi működőtőke-beruházások: Budapest, Szent István Társulat, 7.p.

esetében ez az arány 10 - 50% között mozog. Más országok egyáltalán nem határoznak meg küszöbszintet a külföldi részesedés mértékére vonatkozóan, kizárólag arra hagyatkoznak, hogy a befektető vállalat rendelkezik-e meghatározó irányítással a vállalatnak vezetésében.

A külföldi vállalatok más egyéb módon is beleszólást szerezhetnek a vállalat ügyeibe.

Ezek a következők lehetnek: külföldi termeltetés, külföldi menedzsment, vállalatvezetési, irányítási rendszerek alkalmazása, franchise-rendszer, lízingügylet, termelésmegosztás. Az OECD (Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezet) a közvetlen befektetők és az ágazataik közötti, a leányvállalatok és társult tagok közötti pénzügyi lízingügyleteket is úgy kezeli, mintha hagyományos kölcsönök lennének, ezért ezek a kapcsolatok szerepelnek a közvetlen külföldi beruházás módosított meghatározásában.

A működőtőke-beruházások előnyei a fogadó ország/régió számára:

A külföldi cégek működéséből keletkező adóbevételek és a jövedelmek után fizetett adók és járulékok a költségvetés fontos bevételi forrásai.

Az anyavállalatától kapott kedvező kölcsönök csökkentik a tőkehiányt, bővítik a gazdaságfejlesztés finanszírozási forrásait, miközben nem növelik az ország adósságállományát. A fizetési mérleg alakulására közvetlenül és közvetve is kihatnak.

Bővítik a foglalkoztatási lehetőségeket. Sajnos Magyarországon súlyos probléma a munkanélküliség, amelyet a külföldi érdekeltségű cégek bizonyos szintig képesek mérsékelni.

Korszerű, új technológiák megszerzését biztosítják. Az új technika azonban nem minden esetben alkalmazható sikerrel az országban, például, ha az továbbfejlesztésre alkalmatlan, vagy gátolja a termékek külföldi versenyképességének javítását, akkor nem hasznos a befogadó térség számára.

Menedzsment, marketing tudás beáramoltatása az országba. A vállalatirányítás külföldi tapasztalatainak átadásával, korszerű szervezési, menedzselési, piackutató, információs és elszámolási ismereteket juttat a fogadó országba.

Külpiaci kapcsolatok fejlesztése, külföldi piacokra való bejutás előnyt biztosít. Segíti a világgazdasági integrálódást.

Hazai szállítóktól való vásárlás esetén fegyelmezettebb működésre ösztönzik azokat.

Az országba érkező külföldi tőke javítja a gazdaságon belüli versenyt, és technikai újításokra, hatékonyság növelésére ösztönöz.

² UNCTAD honlapja: <http://www.unctad.org/Templates/Page.asp?intItemID=3147&lang=1>, Letöltés dátuma: 2007-03-30

A kockázatot a külföldi beruházók viselik, ez különösen a gyengén fejlett, tőkeszegény és egyensúlytalan gazdasággal rendelkező országoknál fontos.

Nemzetgazdaság makroszintű hatékonyságára gyakorolt hatások: technikai hatékonyság (termelékenység nemzetgazdasági szintű növekedése), strukturális hatékonyság (erőforrások, tőke és munka hatékonyabb ágazatokba történő átcsoportosítása), méretgazdaságosság és termékváltozatok gazdaságossága vonatkozásában megnyilvánuló hatékonyság (költségek csökkentése).

Javítja a világgazdasági alkalmazkodóképességet, amely a vállalati tevékenység ágazati orientációjától függően jelentős mértékű lehet. A transznacionális társaságok, eleve a világpiaci változások és várható fejlemények figyelembevételével választják ki az adott nemzetgazdaságban dinamikusnak ígérkező húzóágazatokat.

2.2. A Magyarországra érkező beruházások történeti áttekintése és a Kormány által alkalmazott beruházás-ösztönző lehetőségek

A külföldi működőtőke beruházásoknak több formája lehetséges:

1. Privatizáció:

A rendszerváltás időszakában és az 1990-es évek első felében jellemző módozat.

Magyarországon már a rendszerváltás előtt megindult a privatizáció, ún. spontán privatizáció formájában. Ebben a kezdetektől fogva – a szomszédos országokkal ellentétben – külföldiek is bekapcsolódhattak. A spontán privatizáció az ország széthordása, „elherdálásaként” maradt meg a köztudatban. Hiányzott a központi szabályozás. A vállalati vezetők a vállalati vagyon egy részét szabadon átvihették gazdasági társaságokba, biztosítékként felajánlhatták hitelügyleteikhez.

A privatizáció szó egyfajta negatív jelentéssel bír napjainkban is.

A szabályozás 1990-ben az Állami Vagyonügynökség létrehozásával kezdődött.

Az országba érkező beruházásokat az 1989-ben elfogadott Társasági törvény és az 1988-ban elfogadott Külföldi Befektetésekre vonatkozó törvény szabályozzák.³

A rendszerváltás körüli éveket a magyar gazdaság súlyos eladósodása, szerkezeti problémák, tőkehiány jellemezték. A válság enyhítésének egyik módja a külföldi tőkeberuházások ösztönzése volt. Mivel az ország hatalmas kockázatot jelentett a befektetők számára, nem az állam volt az, aki a feltételeket diktálta és a multinacionális vállalatok ki is

³ Baráth Gabriella – Molnár Balázs – Szépvölgyi Ákos: A külföldi működőtőke szerepe Magyarország átalakuló gazdaságában. Tér és Társadalom 2001/2. szám. MTA RKK, Pécs, 2001, 8.p.

használták tárgyalásaik során alkupozíciójukat. Nagyarányú adó- és egyéb támogatásban részesültek, amely nagy mértékben ösztönözte a külföldi tőke Magyarországra áramlását.

Főként a fiskális ösztönzők jellemezték ezt az időszakot: 10 év adómentesség, adókedvezmények, vámszabad területek alapításának lehetősége, apport esetén vám és áfa-mentesség. Mindezek egyedi alkuk alapján kerültek megítélésre. A kormány ebben az időszakban nem fordított jelentőséget a beruházások egyes régióba történő irányításának, így fordulhatott elő, hogy az ország régiói között nagy szakadékok alakultak ki külföldi tőkeberuházások tekintetében. Természetesen nem csak a regionális szintű ösztönzések hiánya okozta ezt a különbséget, de közrejátszott annak kialakulásában.

A kormány célja a vezető multinacionális vállalatok megnyerése volt.

A pénzügyi, azon belül is a bankszektor privatizációja 1995-től vált jelentőssé. Az OTP, majd a Magyar Hitelbank magánosításával kezdődött.

Az országba beáramló külföldi tőke főként az egykori ipari térségeket célozta meg, így Észak-Dunántúlt, Észak-Magyarországot, valamint Budapestet. Legjelentősebb befektetők ebben az szakaszban: Suzuki, IBM, Philips

2. Zöldmezős beruházások (új vállalat alapításával)

Zöldmezős beruházások általában az 1997 utáni éveket jellemzik. Főként a feldolgozóipar területén számos új alapítású vállalat jelent meg. A 90-es évek második felében az ipari termelés növekedésének 80%-át zöldmezős beruházások adták.⁴

1996 körüli időszakra valamennyire stabilizálódott és szabályozottá vált a gazdaság, csökkent az ország adósságállománya, kialakult a piacgazdaság intézménye. Régiós szinten felerősödött a működőtőke-befektetések különbsége. Míg az ország észak-nyugati részében és Budapesten „egymást érték” a külföldi érdekltségű vállalkozások, addig a dél-nyugati részbe alig áramlott működőtőke. Kivétel ez alól néhány olyan város, ahol korábban fejlett ipartelepek működtek, például Pécs, Orosháza, Dunaújváros. A régiós szempontok egyre hangsúlyosabbá váltak a befektetés-ösztönzésben.

Megkülönböztethetünk ún. barna mezős beruházásokat is. Ezek szintén a kilencvenes évek második felétől jellemzőek. Régi ipartelepeken és egyéb meglévő épületekben történt új beruházásokat jelentenek.

⁴ Árva László et.al [2003]: Globalizáció és külföldi működőtőke-beruházások. Budapest, Szent István Társulat, 42.p.

A korábban egyedi alkuk során kialakított kedvezményeket felváltotta a normatív szabályozás. A jogbiztonság és jogfolytonosság miatt a régi kedvezmények nem szűntek meg, az új szabályozás kizárólag az új befektetőkre vonatkozott.

A befektetés-ösztönzés főbb elemei ebben az időszakban:

A fiskális ösztönzők közül legjelentősebb kedvezmény a 10 évre szóló 100%-os adókedvezmény volt. Ezt az a befektető vehette igénybe, aki legalább 3 milliárd forint értékű beruházást hajtott végbe a Pénzügyminisztérium által regionális fejlesztésre jelölt térségben. 5 évre szóló 100%-os adómentesség illette azt a befektetőt, aki vállalkozási övezetben vagy kiemelt régióban végzett beruházást. Kedvezmény illette továbbá a szállodaipar területére befektetőket is.

A finansziális kedvezmények közül a kedvezményes hitelek, Munkaerő-piaci Alapból finanszírozott munkahelyteremtő és képzési támogatások, valamint a Széchenyi Terv kutatás-fejlesztés, innovációt, autópálya és regionális gazdaságépítő programja jelentősek.

Emellett a helyi önkormányzatok is nagy mértékű támogatásokat nyújtottak/nyújtanak a külföldi beruházó cégeknek. Egyéb kedvezmények közé tartozik a vámszabad terület alapításának lehetősége is.

A támogatási rendszerek nagy vesztesei a hazai tulajdonú kis- és középvállalkozások voltak, mivel ők termelték ki a multinacionális cégeknek nyújtott támogatásokat és kedvezményeket.

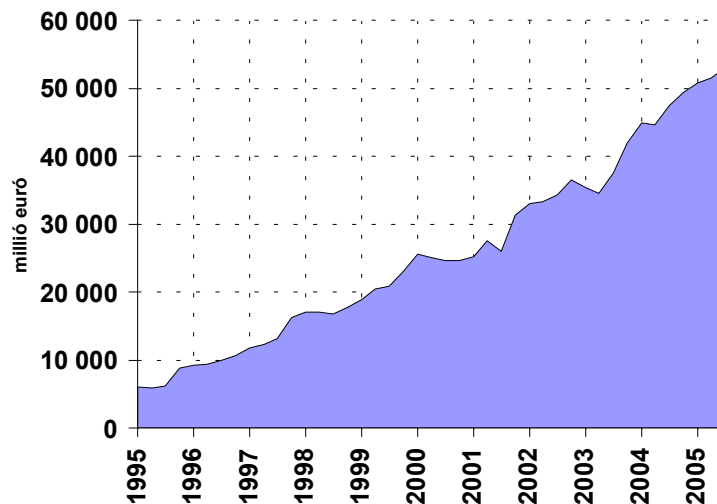
1996-ra a zöldmezős ipari beruházások összege elérte 3 milliárd dollárt és 220 projektből állt. 1999 végére ez az összeg 20 milliárd dollárra emelkedett, ami Közép-Kelet Európai viszonylatban kiemelkedően magas összegnek számít.⁵

2000-re lezárult a működőtőke beáramlás első hulláma. Ennek főbb okai, hogy véget ért a privatizációs korszak, a piac sok területen telítetté vált, emelkedett a bérszínvonal és a forint is felerősödött, hátráltatva ezzel az exportorientált vállalkozások jövedelmezőségét. Az ország gazdasági szempontból viszont megerősödött, amelynek hatására a már meglévő cégek bővítő beruházásokba kezdtek, vállalkozás nyereségének egészét vagy egy részét újra befektették, tovább növelve ezzel a külföldi tőke értékét az országban.

⁵ Antalóczy Katalin-Sass Magdolna: Működőtőke-áramlások, befektetői motivációk és befektetésösztönzés a világ gazdaságában és Magyarországon Közgazdasági Szemle, XLVII. évf., 2000. május, 473.p.

1995-től napjainkig folyamatosan növekszik a Magyarországra érkező közvetlen tőkebefektetések mértéke.

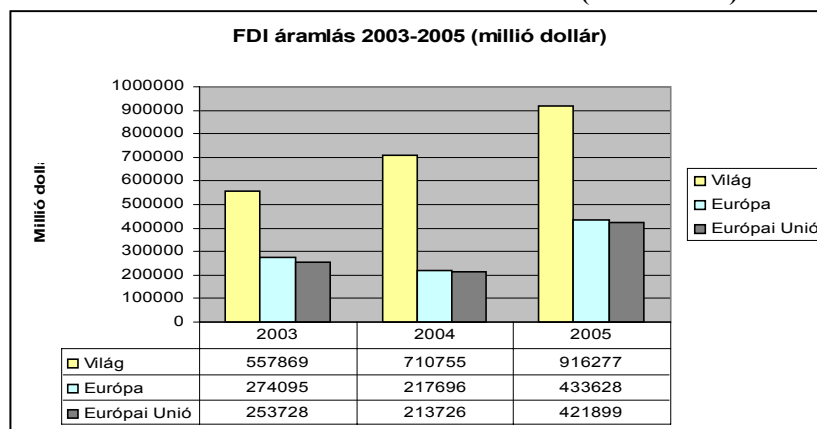
1. számú ábra
A Magyarországon megvalósult külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya

Forrás: Dr. Kóka János – Gazdasági és Közlekedési Minisztérium⁶

Magyarország európai uniós tagsága miatt a korábban alkalmazott támogatások és kedvezmények nagy része törlésre került, mivel ezután szigorúan szabályozott befektetés-ösztönzési rendszereknek és új követelményeknek kell megfelelni.

2. számú ábra
A közvetlen külföldi tőke áramlása 2003-2005 (millió dollár)

Forrás: UNCTAD, saját szerkesztés⁷

⁶ Dr. Kóka János [2006]: Vállalati stratégiák gazdasági környezete (diasorozat). Budapest, Corvinus Egyetem, 2006. február 15., 10. sz. dia, www.kokajanos.hu/kokajanos/kokajanos_files/File/kj_corvinus.ppt, Letöltés dátuma: 2007-02-27

A közvetlen külföldi tőkeberuházások értéke folyamatos emelkedést mutat. 2003-ban a világban áramló összes tőke majdnem fele Európába érkezett, amelynek a jelentős hányada az Európai Unió valamelyik tagállamába került. (A legfrissebb adatok 2005-ből származnak, ekkor Románia és Bulgária még nem volt tagja az Európai Uniónak). Nem éri el a 8%-ot azoknak a befektetéseknek az aránya, amelyek Európán belül nem az Uniót célozták meg. Ez a tendencia a következő két évben is hasonló. 2004-ben a világ-gazdaságban áramló működőtőke 30%-a Európában került befektetésre, melyből 98% az európai Unió tagállamaiba érkezett.

2005-ben majdnem egyharmadával nőtt a világgazdaságban áramló tőke értéke, melynek 47%-a került Európába, azon belül is főként az Unió országaiba.

3. Fúzió útján

Már működő vállalatban való meghatározó tulajdonszerzés, felvásárlás, beolvasztás révén. Felvásárlás esetén a vállalat feletti irányítást a külföldi anyacég gyakorolja a továbbiakban. A haza cég az anyacég leányvállalataként működik tovább. Egyesülés esetén a külföldi és a hazai vállalat megszűnik és egy új jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaságban egyesül. Főként a multinacionális vállalatok körében és egyes iparágakban (például telekommunikáció, gyógyszergyártás, pénzügyi szektor) jellemző. Főként a kisebb cégek választják ezt a módszert, mivel a külföldi, ismeretlen piac potenciális veszélyeket rejt magában. A fúzió során nemcsak a már működő vállalatot szerzik meg, hanem annak tapasztalatait, információit is a helyi piacokról.

4. Anyavállalat által nyújtott tartós hitelezés formájában, vagy tőkeemelés formájában

1996 után vált jelentőssé a tulajdonosi hitelek aránya a befektetések finanszírozását illetően. A privatizáció vagy zöldmezős beruházás útján létrejött vállalatok erre az időszakra már alkalmasnak tartották Magyarország stabilabb, kiszámíthatóbb gazdaságát ahhoz, hogy beruházásokat illetve fejlesztéseket hajtsanak végre. Ezt részben az anyavállalattól kapott, kedvező kölcsönökkel finanszírozták. A tulajdonostól kapott hitel kedvező fejlesztési eszköz, mivel hosszabb távon a makrogazdasági eredményeket javítja,

⁷ UNCTAD, World Investment Report 2006: FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development. New York and Geneva, United Nations Conference on Trade and Development, 325.p.
http://www.unctad.org/en/docs/wir2006_en.pdf, Letöltés dátuma: 2007-03-30

pótlólagos exportot és kevesebb importot tesz szükségessé és a vállalat kitermelheti a visszafizetés forrásait is, az ország számára pedig nem jelent újabb adósságszolgálatot.⁸

3. számú táblázat

Az Európai Unió tagállamaiba érkező közvetlen külföldi tőkeáramlás 2003-2005 (millió dollár)

Az Európai Unió tagállamaiba érkező közvetlen külföldi tőkeáramlás 2003-2005 (millió dollár)						
Fogadó ország	2003		2004		2005	
Írország	22781	8,98%	11159	5,22%	-22773	-5,40%
Szlovénia	333	0,13%	827	0,39%	496	0,12%
Málta	958	0,38%	309	0,14%	562	0,13%
Görögország	1275	0,50%	2101	0,98%	607	0,14%
Lettország	292	0,12%	699	0,33%	632	0,15%
Litvánia	179	0,07%	773	0,36%	1009	0,24%
Ciprus	891	0,35%	1079	0,50%	1166	0,28%
Szlovákia	756	0,30%	1261	0,59%	1908	0,45%
Észtország	919	0,36%	1049	0,49%	2853	0,68%
Portugália	8593	3,39%	2367	1,11%	3113	0,74%
Luxemburg	3943	1,55%	3958	1,85%	3685	0,87%
Finnország	3319	1,31%	3537	1,65%	4561	1,08%
Dánia	2595	1,02%	-10722	-5,02%	5309	1,26%
Magyarország	2137	0,84%	4654	2,18%	6699	1,59%
Lengyelország	4589	1,81%	12873	6,02%	7724	1,83%
Ausztria	7144	2,82%	3685	1,72%	8919	2,11%
Cseh Köztársaság	2101	0,83%	4974	2,33%	10991	2,61%
Svédország	4986	1,97%	12609	5,90%	13389	3,17%
Olaszország	16415	6,47%	16815	7,87%	19971	4,73%
Spanyolország	25926	10,22%	24761	11,59%	22987	5,45%
Belgium	33375	13,15%	42044	19,67%	23691	5,62%
Németország	29202	11,51%	-15113	-7,07%	32663	7,74%
Hollandia	21742	8,57%	442	0,21%	43630	10,34%
Franciaország	42498	16,75%	31371	14,68%	63576	15,07%
Egyesült Királyság	16778	6,61%	56214	26,30%	164530	39,00%
Összesen	253727	100,00%	213726	100,00%	421898	100,00%

Forrás: UNCTAD, saját szerkesztés⁹

A 3. számú táblázatból leolvasható, hogy az Európai Unión belül melyek azok a tagállamok, amelyek kedveltek a külföldi tőkebefektetők szempontjából. Legtöbb beruházás a Nyugat-Európai országokban valósul meg. Az Európai Unió új tagállamait vizsgálva megállapítható, hogy a külföldi befektetők 2005-ben Csehországot találták leginkább vonzónak beruházásaik szempontjából, míg 2004-ben Lengyelországba érkezett igen jelentős értékű tőkeberuházás. Magyarország harmadik a listán. 2005-ben valamivel több, mint 6.000 millió dollár értékű külföldi közvetlen tőke érkezett az országba.

⁸ Antalóczy Katalin-Sass Magdolna: Működőtőke-áramlások, befektetői motivációk és befektetésösztönzés a világgazdaságban és Magyarországon. Közgazdasági Szemle, XLVII. évf., 2000. május, 496.p.

⁹ UNCTAD, World Investment Report 2006: FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development. New York and Geneva, United Nations Conference on Trade and Development, 325.p.
http://www.unctad.org/en/docs/wir2006_en.pdf, Letöltés dátuma: 2007-03-30

Az 1. számú ábráról leolvasható, hogy 1995 óta folyamatosan, évről-évre egyre több külföldi működőtőke érkezik Magyarországra, amely 2005-ben érte el a valaha mért legmagasabb értéket. Ebben minden bizonnyal nagy szerepe van a Budapest Airport privatizációjának.

A külföldi befektetők számára Csehország hasonlóan kedvelt, mint Magyarország.

Az egykori szovjet, balti tagállamokba (Litvánia, Lettország) és Máltára fektetnek be legkevésbé a vállalkozások. A régi tagállamok tekintetében Görögország sem túl vonzó térség ilyen szempontból.

2.3. A külföldi befektetők motivációi

Ahhoz, hogy egy ország vonzóvá váljon a külföldi működőtőke befektetők számára, jól működő piacgazdaságra, megfelelő gazdasági liberalizációra, szakképzett munkaerőre, infrastruktúrára, logisztikai háttérre valamint kivédhető gazdasági-, politikai-, és árfolyamkockázatra van szükség, melyek mind befolyásolják a vállalkozás eredményességét.

Számos elmélet született a kérdéssel kapcsolatban. A külföldi befektetők motivációját és célrendszerét Dunning dolgozta ki.¹⁰

1. Erőforrás-orientált befektetések

A helyi erőforrásokra építenek. Általában exportorientált cégeket jellemzi. A befektető azt az országot választja tőkebefektetései színhelyéül, ahol alacsonyabb a termelési tényezők (pl. nyersanyag, alacsony költségű képzett vagy képzetlen munkaerő, technológiai, innováció és egyéb előnyök) költségzínvonala, ezáltal növeli versenyképességét és profitját.

2. Piacorientált befektetések

A piacorientált beruházások célja a regionális és helyi piacok megszerzése, piaci részesedés növelése és a versenytársak kiszorítása. A magyarországi befektetések kedvező lehetőséget biztosítanak a keleti, többek között a szovjet ex-piacok, nyugati piacok megszerzése és határon túli cégekkel való összeolvadás szempontjából.

Több lehetőség adódik egy cég számára ahhoz, hogy betörjön a helyi piacra:

¹⁰ Antalóczy Katalin-Sass Magdolna: Működőtőke-áramlások, befektetői motivációk és befektetésösztönzés a világ gazdaságban és Magyarországon. Közgazdasági Szemle, XLVII. évf., 2000. május, 477.p.

- Főbb szállítók és vevők követésével: azokon a területeken végez beruházást, ahol a fontosabb szállítói és vevői találhatóak, ezáltal biztosítja a folyamatos működését és növelheti piaci részesedését.
- Helyi piacok megcélzásával csökkentheti szállítási és termelési költségeit.
- A konkurencia arra kényszeríti a vállalkozást, hogy új, számára fontosnak ítélt piacra betörjön.
- Helyi, speciális igények kielégítésével erősítse pozícióját, esetleg a területen rendelkezésre álló termelési tényezőket vonja be termelésébe.
- A fogadó ország által alkalmazott diszkriminatív kereskedelempolitika kivédése: vámok, behozatali megkötése, helyi támogatások megszerzése.

3. Hatékonyságnövelő befektetések

Már meglévő exportorientált vagy piacorientált beruházásokra építő beruházások versenyképességének növelése, pótlólagos befektetések céljából. Befektető fő motivációi: Erőforrások költségei, kiegészítve a munkaerő termelékenységével, illetve egyéb output költségek (pl. közlekedési és kommunikációs költségek).

4. Stratégiai előnyöket érvényesítő befektetések

Ennek során a befektetők külföldi vállalatokat vásárolnak fel versenyképességük javítása, stratégiai céljaik elérése érdekében.

Főként a nyolcvanas éveket jellemzi, mikor több piacon egyszerre jelentek meg befektetők, amely nagy konkurencia harcokat okozott.

2.4. Beruházás-ösztönzők

Működőtőke beruházások ösztönzésére szolgáló lehetőségek a fogadó országok szempontjából az UNCTAD szerint.¹¹

¹¹ Losoncz Miklós: A külföldi működőtőke áramlását meghatározó néhány tényező. Külgazdaság, 48. évf. 2004. 5. sz., 21.p.

4. számú táblázat
A legfontosabb szűkebben vett befektetés-ösztönzők

Ösztönzők fajtái	Céljaik	Elemeik
Költségvetési (fiskális)	az adóterhek csökkentése a beruházó számára	adókedvezmény, adómentesség, adóvisszatérítés, vámmentesség, adóalap csökkentése, ÁFA-mentesség, gyorsított értékcsökkenési leírás, újrabefektetési kedvezmény, veszteségelhatárolás
Pénzügyi (financiális)	közvetlen pénzügyi támogatás nyújtása	Kedvezményes hitelek, nem visszafizetendő támogatások, állami garancia beruházási hitelekre, exportgarancia, -biztosítás, és -hitel, különböző célú, kedvezményes támogatások
Egyéb	a beruházás nyereségességének növelése/költségeinek csökkentése nem pénzügyi eszközökkel	preferenciális kormányzati szerződések, piaci árnál olcsóbb ingatlan juttatása, intézményi befektetés-ösztönzés, kis- és közepes vállalatok fejlesztési programjai, vámszabadterületek, speciális gazdasági övezetek, ipari parkok

Forrás: Sass Magdolna [2003]: Versenyképesség és a közvetlen külföldi működőtőke-befektetésekkel
kapcsolatos gazdaságpolitikák¹²

Magyarországon alkalmazott befektetés-ösztönzők

Korábban Magyarország főként adókedvezményeket és közvetlen támogatásokat biztosított a betelepülő multinacionális vállalatoknak, de ezek lehetősége az Európai Unióhoz való csatlakozás után már korlátozottan érvényesíthető.

A tapasztalatok szerint a külföldi multinacionális vállalatok képesek hatékonyabban hasznosítani a munkaerőt, mint a hazai kisvállalkozások, azaz kevesebb élől munkára van szükségük ugyanazon cél elérése érdekében. Munkahelyteremtés szempontjából több külföldi nagyvállalatnak kell létesülnie és így több állami támogatás szükséges ilyen vállalatok munkahelyteremtése érdekében.¹³

Az állam által biztosított kedvezmények és támogatások más forrásoktól kerülnek elvonásra. Az így keletkezett hiányt a hazai kis- és középvállalkozások és a lakosság fizeti meg.

¹² Sass Magdolna [2003]: Versenyképesség és a közvetlen külföldi működőtőke-befektetésekkel kapcsolatos gazdaságpolitikák. „Gazdasági versenyképesség-helyzetkép és az állami beavatkozás lehetőségei” című kutatás résztanulmánya”. In Lelkes Orsolya – Scharle Ágota (szerk.): PM Füzetek, Pénzügyminisztérium, 3. szám, 2003. szeptember, 15.p. www.pm.gov.hu/dokumentumok/seo/fuzetek.htm, Letöltés dátuma: 2007-02-2

¹³ Baráth Gabriella – Molnár Balázs – Szépvölgyi Ákos: A külföldi működőtőke szerepe Magyarország átalakuló gazdaságában. Tér és Társadalom 2001/2. szám. MTA RKK, Pécs, 2001., 8. p.

Napjainkban alkalmazható, az Európai uniós szabályoknak megfelelő befektetés-ösztönző rendszerek:

Mivel a korábbi rendszerben a vállalatok állami támogatások és adókedvezmények formájában kaptak kedvezményeket, az európai uniós jogszabályok értelmében ez illegális támogatásnak minősül.

Legnagyobb problémát az 5-10 évre szóló adókedvezmények 2004. május 1. utáni biztosítása jelenti. A 2003. január 1. előtt igénybe vett adókedvezmények továbbra is érvényesíthetők.

2007-ben a Kormány egyedi elbírálást és VIP ügyintézkést biztosít olyan feldolgozóipari beruházások, regionális szolgáltató központ létesítésére irányuló projektek, K+F beruházások esetén, melyeknél a beruházási érték meghaladja a 10 millió eurót, turisztikai beruházások esetén az 50 millió eurót.

3 formában támogatja a külföldi beruházásokat:

1. Közvetlen, egyedi kormánydöntésen alapuló vissza nem térítendő támogatással.
2. Fejlesztési adókedvezménnyel: a kedvezményezett vállalat 10 éven keresztül mentesül a társasági adó 80%-ának befizetése alól. A beruházó automatikusan megkapja a fejlesztési adókedvezményt, ha a beruházás jelenértéke eléri a 12 millió eurót és minimum 150 főnek teremt munkahelyet, vagy kiemelt régióban a beruházás jelenértéke eléri a 4 millió eurót és minimum 75 főnek teremt munkahelyet.
3. Képzési támogatással. Ennek mértéke a projekthez kapcsolódó képzési költség 25%-a speciális képzés, illetve 50%-a általános, akkreditált képzés esetén. A támogatás további 10%-kal növelhető hátrányos helyzetűek képzése esetén. A vállalkozás köteles a képzésben részt vevők minimum 60%-át egy éven keresztül teljes munkaidőben foglalkoztatni.¹⁴

¹⁴ Gazdasági és Közlekedési Minisztérium: http://www.gkm.gov.hu/data/581292/EKD_2007.pdf, Letöltés dátuma: 2007-03-16

5. számú táblázat
Beruházások támogatási rendszere 2007-től Magyarországon

Beruházási érték	Beruházás tárgya	Teremtett munkahelyek száma	
		Nem kedvezményezett régiókban	Kedvezményezett régiókban*
> 50 millió euró	Feldolgozóipari beruházás, regionális szolgáltató központ létesítése, K+F beruházás, turisztikai beruházás	100	50
10 – 50 millió euró között	Feldolgozóipari beruházás, regionális szolgáltató központ létesítése	50	25
>10 millió euró	Logisztikai központ, K+F beruházás	10	10

* Kedvezményezett régiók: Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Dunántúl

Forrás: Gazdasági és Közlekedési Minisztérium¹⁵

10-25 millió értékű beruházások esetén a projekt csak abban az esetben támogatható egyedi kormánydöntéssel, amennyiben az Európai Unió által társfinanszírozott forrásokból nem igényelhet szubvenciót.

2.5. A beruházó vállalkozások motivációja

A következőkben az olvasott szakirodalom, a főiskolán és mérlegképes tanfolyamon szerzett ismereteim és a „józan ész” segítségével megpróbálom összeszedni azokat a tényezőket, amelyek fontosak lehetnek a külföldi beruházók szemszögéből adott ország vagy régió kiválasztásának szempontjából, továbbá azt, hogy a felsorolt elemeket mi jellemzi napjainkban Magyarországon.

Egy város vagy régió fejlődésének szempontjából különösen fontosnak tartom, hogy a területen dolgozó szakemberek tisztában legyenek azzal, mi vonzza a befektetőket az ország egyes régióiba és a külföldi cégek milyennek találják annak színvonalát az adott térségben.

¹⁵ Gazdasági és Közlekedési Minisztérium: http://www.gkm.gov.hu/data/581292/EKD_2007.pdf, Letöltés dátuma: 2007-03-16

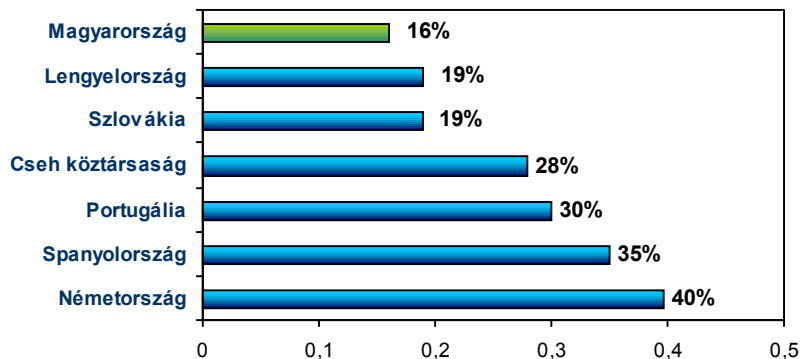
Általános környezet

1. Politikai stabilitás: Elsősorban demokratikus berendezkedést, kiszámítható intézkedéseket, működőtőke befektetéseket támogató viselkedést jelent. A zavaros, kiegyensúlyozatlan politikai helyzet elriaszthatja a befektetőket. Magyarországon alapvetően stabilnak mondható a politikai helyzet és az Európai Unióhoz való csatlakozással a külföldi vállalkozások nagyobb biztonságban érezhetik magukat, ami fejlesztésekre, beruházásokra, hosszú távú stratégia kialakítására ösztönzi őket. Napjaink „polgárháborús” hangulata és zavargásai viszont nemcsak a turistákat riasztják el.
2. Gazdasági stabilitás, kormányzati politikák: Magyarország gazdasági jelentős fejlődésen ment keresztül a rendszerváltás óta, ennek ellenére jelenleg távolról sem teljesíti a maastrichti konvergencia-kritériumokban meghatározott értékeket. Ha egy ország stabil gazdasággal rendelkezik, azzal nagymértékben csökkentheti a beruházások kockázatát. A gazdasági stabilitást befolyásolják a privatizáció állása, infláció, irányadó kamatlábak, bankrendszer, a kormány által alkalmazott politikák.
3. Független jegybank: A forint erősödése hátrányosan befolyásolja az exportot a külkereskedelmi mérleg hiányához vezethet. A Gazdasági és Monetáris Unióhoz való csatlakozás után az országban nem lehet gazdaságpolitikai indokok miatt leértékelni a forintot. Az euró bevezetésével pedig jelentősen csökken a beruházó cégek árfolyamkockázata és az ország törvényes fizetőeszköze stabilá válik, ez pedig ösztönzően hat a beruházó vállalkozások szempontjából.
4. Bankrendszer: Magyarország kétszintű bankrendszere megfelelő lehet a befektetők szempontjából, a bankok többsége által kínált elektronikus számlacsomagok pedig egyszerű hozzáférést biztosítanak. Komoly veszély jelenthet egy-egy bank esetén felmerülő likviditási probléma (mint néhány éve a Postabank esetében), ami nemcsak gazdaságilag okozhat komoly károkat, de az ország megítélését is rontja. Ebbe a pontba sorolható a helyi bankok rendszere és elérhetősége is, valamint az egyszerű pénzfelvétel lehetősége (bankfiókban illetve automatákon keresztül).
5. Hitel lehetőségek, irányadó kamatlábak: A magas hitelkamatlábak miatt csökkennek a beruházások, ami hátrányosan hat a nemzetgazdaságra. Problémát jelenthet az is, hogy kis- és középvállalkozások nehezen jutnak hitelhez. Míg a multinacionális nagyvállalatok számára több belső- és külső finanszírozási forrás áll rendelkezésre (anyavállalattól kapott kölcsönök, bankhitelek, finanszírozás kötvénykibocsátással, pótlólagos saját tőke bevonással, stb.), a kis- és középvállalkozásoknak ezzel szemben nincs túl sok lehetőségük beruházásaik finanszírozására.

6. Adóterhek:

A vállalkozások számára leginkább megterhelő adónem a társasági nyereségadó. Megfizetése alól kizárólag az MNB, MTI, ÁPV Rt., a közszolgálati műsor szolgáltatói, a pártok, a büntetés-végrehajtó intézetek, a felszámolás alatt álló cégek (a felszámolás kezdetétől) és az egyszerűsített vállalkozási adót választó gazdasági szereplők mentesülnek.

6. számú ábra
Társasági adókulcsok 2005-ben (%)

Forrás: Dr. Kóka János – Gazdasági és Közlekedési Minisztérium¹⁶

A táblázatból leolvasható, hogy az Európai Unión belül Magyarországon legalacsonyabb a társasági adó mértéke (16%), amelyből speciális esetekben 6% de minimis kedvezményként igénybe vehető.

Léteznek a társasági adó alapját csökkentő tételek és a számított adóból levonható kedvezmények.

7. Adómentességek és kedvezmények

Adómentességek és adókedvezmények tekintetében legjellemzőbbek az adó- és importvám mentesség, vámszabad területek alapításának lehetősége, a vámvisszatérítés, a gyorsított amortizáció lehetősége, egyéb adókedvezmények, a nyereség újra befektetésekor nyújtott kedvezmények, a társadalombiztosítási hozzájárulás csökkentése. A rendszerváltás utáni időszakban Magyarországon jellemzőek voltak az egyedi alkuk alapján biztosított 5-10 évre szóló adómentességek és kedvezmények, vámvisszatérítések és vámszabad területek, melyeket az Európai Unióhoz való csatlakozást követően nem lehetett tovább alkalmazni. Az Unió részeként uniós szabályok vonatkoznak az állami támogatási formákra is. Ennek értelmében az állam a nagybefektetőket nem az imént felsorolt eszközökkel támogatja, hanem azzal, hogy a

fejletlen régiókba igyekszik terelni a vállalkozásokat, így biztosítva nekik az Európai Unió által is engedélyezett támogatási formákat. A fejlett országok főként a pénzügyi támogatási formákat alkalmazzák, mint gyorsított amortizációs leírás és a számított adóból levonásra kerülő kedvezmények, melyek főként regionális vagy iparfejlesztési célokat szolgálnak.

A gyorsított amortizációs leírás főként nagyobb volumenű beruházások esetén nyújt jelentős kedvezményt, mivel a gyorsított leírás miatt a beruházás első éveiben alacsonyabb a nyereség, ezáltal a fizetendő adó mértéke is. Az később, a befektetett tőkének az amortizációs költségekben történő megtérülése után jelentkezik.

Magyarországon alkalmazott ösztönzők és kedvezmények:¹⁷

- 100% adókedvezmény a K+F-tevékenység után
- 300% adókedvezmény, amennyiben a kutatóhely egyetem vagy kutatóintézet mellett van
- Adókedvezmény a kis- és középvállalkozásoknak szellemi jogvédelemre
- Befektetési adókedvezmények, különös tekintettel a K+F fejlesztésekre
- Adókedvezmény tudományos minősítésükön dolgozók (PhD, MSc vagy MBA-hallgatók) számára

8. Helyi önkormányzatok által meghatározott adók és kedvezmények:

Helyi adók esetében a helyi Önkormányzat hatásköre, hogy döntsön arról, hogy a törvény által meghatározott maximumon, vagy annál alacsonyabb szinten tartja a helyi adók fajtáit és mértékét. Az önkormányzat kivethet építmény-, telek-, ingatlan-, kommunális-, idegenforgalmi- és helyi iparüzési adót. Más Közép-Kelet-Európai országban nem létezik iparüzési adó. Ennek alapja az árbevétel, melynél csökkentő tényezőként vehető igénybe a felhasznált anyagköltség, az eladott áruk beszerzési értéke és szolgáltatások értéke. Az adó mértéke: maximum 2%.

2004-től a helyi iparüzési adó 50%-a csökkentő tételként szerepel a társasági adó meghatározásakor.

9. Külföldi piacra jutási lehetőségek: Magyarország fekvéséből adódóan vonzó lehet azon cégek számára, akik a keleti és volt szovjet piacokat szeretnék megcélozni. Nyugati piacok szempontjából is előnyös a fekvése, mérséklődnek a szállítási

¹⁶ Dr. Kóka János [2006]: Vállalati stratégiák gazdasági környezete (diasorozat). Budapest, Corvinus Egyetem, 2006. február 15., 24. sz. dia, www.kokajanos.hu/kokajanos/kokajanos_files/File/kj_corvinus.ppt, Letöltés dátuma: 2007-02-27

költségek más keletebbre fekvő országhoz képest, a vállalkozás nagyobb nyereségre tehet szert, ha termékeit egy nyugatihoz képest alacsonyabb árszínvonalú országban gyártja. Az Európai Unióhoz való csatlakozással a magyar vállalkozások az uniós piacokra is könnyebben eljuthatnak.

10. Beruházások biztonsága: a Nemzetközi Beruházásvédelmi Ügynökség (MIGA) létrehozása a nemzetközi adósságválság elmélyülésével vált szükségessé. A külföldi beruházóknak nyújt biztosítást a jövedelemtranszferek akadályozása, a tulajdontól való megfosztás (államosítás) ellen, megfelelő jogvédelmet biztosít és mérsékli az esetleges háborús vagy polgárháborús károk kockázatát.
11. Beszállítók piaci jelenléte: A külföldi nagyvállalatok esetében jellemző, hogy szívesebben vásárolnak saját beszállítóiktól és általános tendencia, hogy a beszállítók általában követik a nagy multinacionális vállalatokat, de mindenképpen hátrány, ha egy ország nem biztosít megfelelő számú, színvonalú, változatos szolgáltatásokra specializálódott beszállítói bázist.
12. Ipari parkok létesítése, fejlesztése
A Kormány a 90-es évek közepén döntött ipari parkok létrehozásáról és támogatásáról, mivel úgy vélte, hogy az ipari park rendszer a gazdaságfejlesztés egyik kiemelt fontosságú intézménye. A park által biztosított infrastrukturális és egyéb lehetőségek biztosan vonzóak az oda települő vállalkozásoknak, de nem hiszem, hogy a már meglévő, vagy új, de kisebb volumenű és nem az ipari parkba települő beruházások szempontjából túl nagy jelentőséggel bírnának.

Jogrendszer, törvényi szabályozás

1. Jogrendszer stabilitása: A jogbiztonság és jogállamiság kiemelten fontos egy ország megítélésében, mert a potenciális külföldi beruházó csak így érezheti vállalatának működését biztonságban. Véleményem szerint a beruházók az anyaországukhoz hasonló jogrendszert preferálják és nyugati országok nem feltétlenül döntenek egy iszlám vagy szocialista jogrendszerrel rendelkező ország mellett, ha az minden más tekintetben hasonló a versenytársakkal szemben.
2. Bíróságok működésének gyorsasága: Magyarország esetében súlyos probléma a bírósági tárgyalások és döntéshozatal lassú foka, elhúzódása.

¹⁷ Dr. Kóka János [2006]: Vállalati stratégiák gazdasági környezete (diasorozat). Budapest, Corvinus Egyetem, 2006. február 15., 24. sz. dia, www.kokajanos.hu/kokajanos/kokajanos_files/File/kj_corvinus.ppt, Letöltés dátuma: 2007-02-27

3. Ügyvédi irodák, felkészült ügyvédek:

4. Bürokrácia foka: A bürokrácia csökkentésével, az állami szférában dolgozók hozzáállásának megváltoztatásával, barátságosabb és szakszerűbb hozzáállással az ország némi előnyhöz juthat a vetélytársakkal szemben. Vélemények szerint nem ez a pont, ahol lényegében eldőlt az ország kiválasztásának kérdése, de viszonylag nagy súllyal bír. Az utóbbi években a Kormány kialakította az ún. egyablakos ügyintézési és ügyfélkövetési rendszert. Ennek lényege, hogy új vállalat alapításakor a Cégbíróóság automatikusan lejelenti a céget az állami hivatalokban (APEH, KSH, stb.), a cégvezetésnek nem kell más helyeken bejelenteni vállalkozását, amely által időt és pénzt takarít meg. Figyelemmel kísérik továbbá a beruházás további sorsának alakulását is. A rendszer elemei közé tartozik továbbá a tanácsadás, technikai segítségnyújtás és képzés is.
5. Korrupció foka: A korrupció miatt a jogbiztonság, a piac kiszámíthatatlanná válhat, sérül a tisztességes verseny.
6. Külföldi tőkével történő cégalapításra vonatkozó szabályok:

A Világbank 2004-es felmérése alapján új vállalat alapításához 65 napra van szükség Magyarországon, amivel az ország a 90. helyen állunk.¹⁸

A Közép-Európai versenytársak közül csak Lengyelország (12. hely) előzi meg Magyarországot.

A Világbank az új vállalat alapítás szükséges jogi procedúrák számát, az alapítás költségeit is vizsgálta. Az elemzés szerint Magyarország mindkét esetben túllépi a regionális átlagot. Ezekhez a költségekhez új, zöldmezős beruházás esetén hozzáadódnak a különféle engedélyek beszerzésének idő- és költségigényei is.

7. Üzem létesítésére vonatkozó szabályok:

Új beruházások esetén fontos költségnövelő tényező az ingatlanok ára, valamint a termelő- és egyéb gépek berendezések beszerzési költsége, illetve. További költségnövelő tényező a vám, amennyiben a külföldi beruházó ezeket az eszközöket anyaországából vagy egyéb 3. országból importálja. Mivel az Európai Unióhoz való csatlakozás óta nem alapíthatók vámszabad területek, a külföldről behozott gépek és berendezéseket után meg kell fizetni a vámot és áfát a külföldi beruházónak is, tovább növelve ezzel a beruházás költségeit. Korábban a magyar szabályozás lehetővé tette a vám- és áfamentes termelőeszköz beszerzéseket a vámszabad területeken.

¹⁸ Losoncz Miklós: A külföldi működőtőke áramlását meghatározó néhány tényező. Külgazdaság, 48. évf. 2004. 5. sz., 24. p.

8. Környezetvédelmi előírások, környezeti ártalmak kezelése: A stabil jogi környezet, EU-konform szabályozás kiszámíthatóságot jelent a beruházóknak, bár a jogharmonizáció még nem minden területen jött létre. Mivel az Európai Unió szigorú környezetvédelmi előírásokat tartalmaz, ezért több – elavult technológiát, stb. alkalmazó - vállalat és korábbi ipartelep vonatkozásában jelentős költségek merülhetnek fel, amelyhez ha nem kapnak állami támogatást veszteséget okozhat a cég működésében.
9. Export/import szabályozás: Az export szabályozásának főként az exportorientált vállalkozások esetében, az import szabályozásnak pedig új vállalat alapítása esetén van nagy jelentősége. A szabályoknak minden esetben meg kell felelnie az Európai Unió által előírtaknak.
10. Munkajogi kérdések: Törvényes munkaidő, minimálbér, szabadság, munkaviszony létesítését és megszüntetését tartalmazó fontosabb jogszabályok sorolhatók ide.
11. Külföldiekre vonatkozó munkavállalás szabályozása
12. Vállalat felszámolásának idő- és költségigénye

A külföldi beruházások szívesebben fektetnek be olyan országban, ahonnan szükség esetén gyorsan ki tudják vonni a tőkét. Ez a fejlett tőkepiaccal rendelkező országokban egyszerűbb, mivel a vállalatnak lehetősége van a részvények, értékpapírok gyors és biztonságos értékesítésére ahelyett, hogy a termelőgépeket kellene kivinnie az országból.

A Világban értékelése szerint Magyarország a vállalat-felszámolások időigényének tekintetében átlagos szinten áll, annak időigénye viszont az átlag ötszöröse.¹⁹

A munkaerő mennyiségi és minőségi jellemzői

1. Térségi demográfiai adatok: Lakosság száma, nem- és kor szerinti megoszlása, országon belüli elhelyezkedése, iskolai végzettsége, várható életkora, stb. a legfontosabb ismérvek a leendő befektetők számára.
2. Munkaerő képzettsége, mobilitása: Magyarországon egyes dunántúli régiókban munkaerőhiány alakult ki (főként a szakmunkások tekintetében), míg más területek munkanélküliséggel küzdenek. Az emberek általában nem szívesen dolgoznak más régiókban, a mobilitás alacsony fokú. Az oktatási rendszer jó, magas a közép és felsőfokú oktatásban résztvevők aránya, de ezt befolyásolhatja a 2007. ősztől bevezetésre kerülő oktatási reform és a magas tandíj. Az idegen nyelvet beszélők

¹⁹ Losoncz Miklós: A külföldi működőtőke áramlását meghatározó néhány tényező. Külgazdaság, 48. évf. 2004. 5. sz., 28. p.

száma alacsony, főként a felnőtt korosztály tekintetében. Fontos a képzett munkaerő megléte és az átképzés lehetősége, az hogy az ország a hiányszakmák tanulását ösztönözze és ne diplomás munkanélküli típusú képzéseket. Kiemelkedően fontosnak tartom, hogy a kormányzat valamilyen módon segítse és ösztönözze a felnőtt korú lakosság nyelvtanulását, mert az ország ezzel növelheti versenyképességét és a befektetett összeg megtérül.

3. Munkabérek összege: Magyarországon az elmúlt évek nagy mértékű minimálbér emelései ellenére is alacsonyak a bérek az Európai Unió más tagállamaihoz képest. A korábbi években jellemzően az olcsó munkaerő motiválta a külföldi tőkebefektetéseket. Mára inkább a jól képzett (és Nyugat-Európa tekintetében még mindig olcsó) alkalmazottakat keresik. Az olcsó munkaerőre és tömegtermelésre, összeszerelésre specializálódott nagyvállalatok egy része kivonult Magyarországról és termelését áttette olyan országokba, ahol olcsó a munkaerő. Más vállalkozások, viszont – ahol nincs szükség jelentős élőmunkára – Magyarországra helyezték székhelyüket (pl. pénzügyi szektor, logisztika területén működő cégek.)

4. Munkabéreket terhelő járulékos költségek:

Magyarországon nagyon magasak a bérek közterhei, ami rontja a versenyképességet. Az egy órára jutó munkaköltség Magyarországon 5,54 eurót tett ki 2004-ben. Ez az összeg az Európai Unió új tagállamai körében a második legmagasabb érték, amely alig marad el Csehországtól, ahol ez az összeg 5,85 euró volt. Az EU tagállamok közül Romániában legalacsonyabb a munkaerőköltség, csupán 1,74 euró óránként, amellyel Románia, mint az Unió egyik legújabb tagja, versenyelőnyre tehet szert, amennyiben meg tud felelni a munkaerő képzettségére irányuló elvárásoknak. Az érték az EU15-ök tagállamaiban a legmagasabb, 24,32 euró/óra. Úgy gondolom, nem Nyugat-Európa az a térség, ahová megy a működőtőke, inkább onnan áramlik kelet felé.

7. számú táblázat
Egy órára jutó munkaköltségek az EU-tagállamokban, 2004-ben (euró)

Csehország	5,85
Magyarország	5,54
Lengyelország	4,77
Szlovákia	4,41
Észtország	4,24
Litvánia	3,22
Románia	1,74
EU15	24,32

Forrás: Dr. Kóka János – Gazdasági és Közlekedési Minisztérium²⁰

Bérijárlékok Magyarországon 2007. január 1-től:

Nyugdíjbiztosítási és egészségbiztosítási járulék:	18+11%
Szakképzési hozzájárulás:	1,5%
Munkaadói járulék:	3%
Egészségügyi hozzájárulás:	1.950.-ft/hó ²¹

5. Jutalmazási, illetve prémiumrendszer: A vállalkozások számtalan lehetőség közül választhatnak annak tekintetében, hogy a havi munkabér mellett milyen egyéb juttatásokat, ösztönzőket biztosítanak dolgozóik számára. Ezek egy része adómentes (étkezési utalvány 5.000.-Ft/hó összegig, melegétel utalvány 10.000.-Ft/hó összegig, iskolakezdési támogatás 20.000.-Ft/év összegig, üdülési csekk a minimálbér összegéig adómentes, cafeteria-rendszer, dolgozói részvények, stb.) Magyarországon egyre elterjedtebb a cafeteria-rendszer, amely a munkavállalók és munkáltatók számára is kedvező, adómentes juttatás jelent.
6. Szakszervezetek jogai és szerepe: Míg a munkavállalók szempontjából előnyös a szakszervezeti rendszer, a munkaadók számára plusz időráfordítást jelent a szakszervezetekkel történő tárgyalás és egyezségek megkötése. A sztrájkoknak mindenképpen jelentős bevétel- és termelés kiesést jelentenek a vállalkozások számára.

²⁰ Dr. Kóka János [2006]: Vállalati stratégiák gazdasági környezete (diasorozat). Budapest, Corvinus Egyetem, 2006. február 15., 28. sz. dia, www.kokajanos.hu/kokajanos/kokajanos_files/File/kj_corvinus.ppt, Letöltés dátuma: 2007-02-27

²¹ Dr. Herich György [2007]: Adó 2007 – Teszt és példatár. Pécs, Penta Unió Oktatási Centrum, 52. p.

Szállítás, szállítmányozás, raktározás

1. Infrastruktúra: Elengedhetetlen, hogy a vállalkozás telephelye könnyen megközelíthető legyen közúton és vasúton. A szállítási infrastruktúra fejletlensége elriasztja a befektetőket. Magyarország viszonylag kevés autópályával rendelkezik, ezek legnagyobb része nem jut el a határig. Az utak minősége kifogásolható, melyet a kamionforgalom még inkább igénybe vesz. A Kormány által tervezett autópálya építések égetően szükségesek. A vasútvonalak tekintetében fokozatos leépülés figyelhető meg a rendszerváltás óta. A folyami hajózás lehetőségei adottak lennének (Duna, Tisza), de kihasználatlanok.
2. Szállítmányozó cégek elérhetősége, szolgáltatásai: Az arra alkalmas földrajzi csomópontokban regionális logisztikai központok létrehozásával összekapcsolhatóak és gyorsíthatóak a szállítmányozás feltételei.
3. Szállítási költségek: A szállítási költségek színvonalát a piacon jelenlévő vállalkozások alakítják ki, nem vonatkozik rá konkrét állami szabályozás (a költség szinten illetően).
4. Raktározási, biztonsági kérdések
5. A vámraktár közelsége, a bérlet feltételei
6. Tömegközlekedés: Főként a külvárosi, várostól nagyobb távolságra települt főként ipari, feldolgozó üzemekre vonatkozó befektetői döntéseket alakítja, hogy a dolgozók számára milyen szinten biztosítja a helyi önkormányzat a tömegközlekedést.
7. Elérhető vezetékes telefon és Internet szolgáltatások, megfelelő iroda- és termelési területek: Magyarországon még mindig magasak a telefon és internetköltségek.

Helyi körülmények

A külföldi befektető, a külföldi munkavállalók és családjaik számára fontos, szubjektív elemeket sorolnám ide, amelyek megfelelő életszínvonalat biztosítanak számukra az idegen országban. Ide sorolható: az egészségügy, idegen nyelvű óvoda- és iskolarendszer, kulturális, szórakozási lehetőségek, vásárlási lehetőségek, bűnözés mértéke, helyi szokásrendszerek, bankok, ügyvédek, stb. könnyű elérhetősége.

3. IPARI PARKOK MAGYARORSZÁGON

3.1. Az ipari park „projekt”

A kilencvenes évek közepén, a privatizációs hullám csendesedésekor a Kormánynak új befektetési és gazdaságfejlesztési eszközrendszert kellett kidolgoznia a külföldi működőtőke Magyarországra vonzása érdekében. Ennek egyik lehetőségét az ipari parkok intézményének létrehozásában látták. Az ipari parkok létrehozása az állam és a helyi önkormányzatok összefogásával kezdődött.

Az ipari park cím elnyerésére 1997-től lehet pályázni, 2001-ben pedig elkészült az ipari parkok fejlesztésének tízéves programja is.

1997 és 2005 között 181 projekt nyerte el az ipari park címet.

A parkok skálája igen széles, az országban egyaránt jelen vannak zöldmezős, magántulajdonú, régi ipartelepek korszerűsítésén alapuló (barna mezős) és logisztikai tevékenységet végző ipari parkok.

Az ipari parkok fejlődési különbségei két fő tényezőre vezethetők vissza: a földrajzi elhelyezkedésre és park üzemeltetését végző menedzsment szakmai hozzáértésére. Fejlettebbek azok a területek, amelyek jól kiépült közlekedési infrastruktúrával rendelkeznek, autópályák mellett jöttek létre. A fejlett ipari parkok közé tartoznak az M3 autópálya vonzáskörzetében (pl. Hatvan, Eger, Miskolc, Debrecen, Nyíregyháza), és az M5 autópálya mentén található területek (Kecskemét).²²

Az ipari parkoknak legalább 10 hektár nagyságú (és 20 hektárra bővíthető), infrastruktúrával ellátott, a jogszabályi feltételekkel szabályozott, ipari vállalkozási célra kialakított területtel kell rendelkeznie. Létesítésük célja, hogy korszerű infrastruktúrát, szolgáltatásokat és szakmai háttérrel biztosítsanak az ipari termelő- és szolgáltató vállalatok letelepedéséhez, működéséhez.

Az ipari park címelnyerése egyben kötelezettség vállalás arra, hogy a parkba 5 év alatt legalább 10 vállalkozást telepítenek be, melyek összesen legalább 500 főt foglalkoztatnak.²³

Alapfeltétel, hogy a pályázónak rendelkeznie kell 10 hektár alapterülettel, továbbá a fejlesztések céljából további 10 hektár bevonható területtel. A pályázat benyújtásakor az ipari park területén már legalább 5 vállalkozásnak kell működnie, és további 5 vállalkozás

²² Gazdasági és Közlekedési Minisztérium honlapja:

http://www.gkm.gov.hu/feladataink/ipariparkok/lehetosegek/ipp_0506.html, Letöltés dátuma: 2007-03-13

²³ Széchenyi Terv, GKM, Budapest, 2001. szeptember: 16.p.

betelepülésére kell érvényes szerződéssel rendelkezni, amelynél foglalkoztatott létszám minimum 100 fő.²⁴

Az ipari parkoknak nagy szerepe van az ipari termelés növelésében, munkahelyteremtésben, korszerű termelési eljárások és modern technika alkalmazásában is.

Széchenyi Terv²⁵

A Széchenyi Terv 10 éves ipari park fejlesztési programjának stratégiai célja, hogy Magyarországon a szolgáltatások minőségi fejlesztésével új típusú, innováción és kutatás-fejlesztésen alapuló, modern ipari parkok létesüljenek.

További céljai:

- Az ipari parkok számának növelése (2010-re 250-re emelkedjen).
- Ösztönözze az ipari parkok létesítését az ország kevésbe fejlett területein.
- Gyorsítsa a régi ipatelepek modernizációját - barna mezős ipari park fejlesztések.
- Elősegítse a modern ágazatokat, magas infrastruktúrájú technológiákat, kutatás-fejlesztést és az innovációt.
- Támogassa a betelepülő kis- és középvállalkozásokat.
- Segítse a települési önkormányzatokat térségi gazdasági fejlesztési törekvéseit.

A tízéves ipari park fejlesztési program forrásait éves szinten 3-4 Milliárd forint állami társfinanszírozás, európai uniós évi 7-8 Milliárd forint értékű támogatás, továbbá az önkormányzatok fejlesztési ráfordításai jelentik. A tervek szerint az ipari parkok 2010-re a magyar gazdaság meghatározó elemévé válnak.²⁶

A Széchenyi Terv Regionális Gazdaságépítési Programja az ipari parkok fejlesztését különböző eszközök rendszerével segíti:

- Új ipari parkok létrehozása esetén az alapinfrastruktúra kiépítéshez ad támogatást.
- Az első generációs fejlesztésen túljutott ipari parkok számára négy fejlődési irányt biztosít: Innováció-orientált ipari parkok, logisztikai központok, technológiai inkubátorházak és innovációs központok, valamint innovációs transzferközpontok kialakításában.

²⁴ 19/1997(V.14).sz. IKIM rendelet

²⁵ Széchenyi Terv, GM, Budapest, 2001. szeptember: 5.p.

²⁶ Széchenyi Terv, GM, Budapest, 2001. szeptember: 3.p.

3.2. Ipari parkok rendszere

Az infrastruktúra- és szolgáltatás fejlesztés időigényessége és a betelepülés tőkeigénye miatt átlagosan 7-10 év szükséges egy ipari park fejlődésének kibontakozásához. Az ipari parkok alapvetően 4 szakaszon haladnak át.

1. Induló szakasz:

Az ipari park, mint gazdasági vállalkozás elindítása és a szükséges ingatlan biztosítása.

2. Kezdeti szakasz

Fő feladat ebben a szakaszban az alapinfrastruktúra megteremtése, első vállalkozások betelepítése, alapszolgáltatások kiépítése.

3. Növekedési szakasz:

Tömeges betelepülés, szolgáltatások minőségi fejlesztése. A Szolnoki Ipari Park jelenleg ebben a fázisban van.

4. Érett szakasz:

Az infrastruktúra továbbfejlesztése, szolgáltatások differenciálása.

Az ipari parkok generációi

Első generációs ipari parkok 1997-2000:

Az ezredforduló előtt a zöldmezős ipari parkfejlesztéseket a külföldi működőtőke bevonás és területfejlesztés jellemezték. A tőkebevonást egy-egy multinacionális cég betelepülése jelentette. A park további fejlődésében a betelepült nagyvállalatnak volt meghatározó szerepe. Nagyszámú, de nem feltétlenül képzett munkaerőnek biztosított munkalehetőséget. Az 1997-ben indult ipari parkok fele ma már érett ipari park.

Második generációs ipari parkok 1998-2000

A magyar gazdaság előtt újfajta kihívások álltak ebben az időszakban és az ipari parkoknak ezekre kellett választ adniuk. Befejeződött a privatizáció, lezárult a zöldmezős iparfejlesztés első hulláma. Míg az első generációs ipari parkok esetében a privatizáció adta a külföldi tőkebefektetések zömét, a második generációs parkok esetében a zöldmezős beruházások jelentik azt. Az új évtized gazdasági kihívásai, privatizációs korszak utáni tőkebevonás, innováció vezérelte gazdaságfejlődés jellemzik ezeket a parkokat.

Önkormányzati kezdeményezések kezdődtek kis- és középvállalkozások telepítésre, melyek alapján a térség gazdasági programjai képezték. A hazai piacra termelő kis- és középvállalkozás igényei kerültek előtérbe az ipari park fejlesztésben.

Napjainkban a már betelepült vállalkozások termelési bázisainak kiszélesítése és elmélyítése került előtérbe. A kihívást a magyar gazdasági duális szerkezete jelenti: az erősen

exportorientált, külföldi tulajdonú nagyvállalati rendszer, másrészt a belső piacra termelő, alapvetően hazai tulajdonú kis- és középvállalkozási szektor kellettsége.

A gazdaságpolitika feladata az ipari parkok fejlesztésével kapcsolatban, hogy megtalálja azokat az eszközöket, melyek összekapcsolják a két szektort, lehetővé teszik a kis- és középvállalkozások megerősítését és felzárkózását.²⁷ A vállalkozások főként a jól képzett munkaerőt keresik.

Az ipari parkok terjeszkedésének regionális folyamatai:²⁸

Az ipari parkok 1997-től fokozatosan terjeszkedni kezdtek Kelet- és Nyugat Dunántúl irányából a keleti országrészek felé. 1999-től elkezdődött az Alföld lassú felzárkózása, de a térség lemaradása ma is jelentős. A 7. számú ábrán jól látszik, hogy napjainkban Magyarországon a legtöbb ipari park Budapest körzetében működik. Jelentősek továbbá a Miskolc-Budapest-Balaton területtől északra eső területek. Az ország Nyugat-Dunántúli részén, valamint az Alföldön az utóbbi években kezdett kiépülni az ipari parkok rendszere.

8. számú ábra
Ipari parkok Magyarországon 2006-ban

Forrás: Közlekedéstudományi Intézet Kht.²⁹

²⁷ Széchenyi-terv, GM, Budapest, 2001. szeptember: 4.p.

²⁸ Széchenyi Terv, GM, Budapest, 2001. szeptember: 24.p.

²⁹ Közlekedéstudományi Intézet Kht.

<http://www.kti.hu/?event=100201&order=2&folder=630&PHPSESSID=0c04e2b5df888a11491e3b9ba2033339>,
Letöltés dátuma: 2007-02-25

4. MŰKÖDŐTŐKE-BERUHÁZÁSOK JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYÉBEN

4.1. Jász-Nagykun-Szolnok megye adottságai

Jász-Nagykun-Szolnok megye az Alföld közepén fekszik, a Tisza, a Hármas-Körös és a Zagyva folyók mellett. Területe 5. 582 km², amely az ország területének 6%-a. Lakosságának száma alapján a tizedik legnépesebb megye.

A településinek száma 78, ebből 18 város és 60 község.³⁰

A megyében 93 ezer főt foglalkoztatnak, akiknek 38,4%-a az iparban és az építőiparban, 6,3%-a mezőgazdaságban, 55,3%-a a tercier ágazatokban dolgozik. A munkanélküliségi ráta 6,2%.³¹

Kistérségek a megyében:

1. Jászberényi kistérség (18 település): az elmúlt 15 év alatt a megye meghatározó ipari térségévé vált.
2. Szolnoki kistérség (17 település): a megyeszékhely és szűkebb környezete a legfejlettebb, a távolabbi falvak elmaradottaknak tekinthetők. A térség sokat fejlődött, megtörtént az infrastruktúra teljes kiépítése. A kistérség fiatalos korstruktúrája és fekvése növeli jövőbeni fejlődési esélyeit.
3. Tiszafüredi kistérség (13 település): kedvezőtlen természeti adottságokkal, elöregedő népességgel, fejletlen infrastruktúrával rendelkezik.
4. Karcagi kistérség (5 település): a megye keleti felén elhelyezkedő, mezővárosokból és nagyközségekből álló térség. Mezőgazdasága erős, az ipar visszafejlődött, foglalkoztatási gondjai számottevőek, jövedelmi szintje alacsony.
5. Törökszentmiklósi kistérség (9 település): műszaki infrastruktúrája sokat fejlődött a közelmúltban.
6. Kunszentmártoni kistérség (11 település): mindig fejletlenebb volt környezeténél. Az infrastrukturális fejlődés ellenére a társadalmi-gazdasági problémák ma itt jelentkeznek a legtipikusabban.
7. Mezőtúri kistérség (5 település): a megye legújabb kistérsége.

³⁰ Jász-Nagykun-Szolnok Megye honlapja: <http://www.jnszm.hu/site/?f=2&p=13>, Letöltés dátuma: 2007-02-24

³¹ Herőcziné Bodori Éva (szerk.) [2006]: TOP 50 – J-NK-Szolnok Megye 50 legjelentősebb cége. APEH, J-NK-Szolnok Megyei Igazgatóság – J-NK-Szolnok Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Szolnok, 4.p.

4.2. J-NK-Szolnok megye gazdasága

A megye gazdaságát az 1945 előtti időszakban a mezőgazdasági termelés jellemezte, az ipar nem volt jelentős. A háború utáni károk enyhítésére több nagy iparvállalat létesült a térségben. Ezek néhány év alatt jelentősen megerősödtek, amely azt eredményezte, hogy 1949-ben a megye gazdaságában az ipari termelés vált meghatározóvá.

Az 1955 és 1965 közötti időszakban 15 új gyár létesült a megyében, főként Szolnokon, a megyeszékhelyén.

Ezek közül legjelentősebbek: Tiszamenti Vegyiművek, a Tisza Bútorgyár, Meződadasági Gépgyártó Vállalat, Szolnoki Tejüzem, Beton és Vasbetongyár, OKGT Nagyalföldi Kutató és Feltáró üze³².

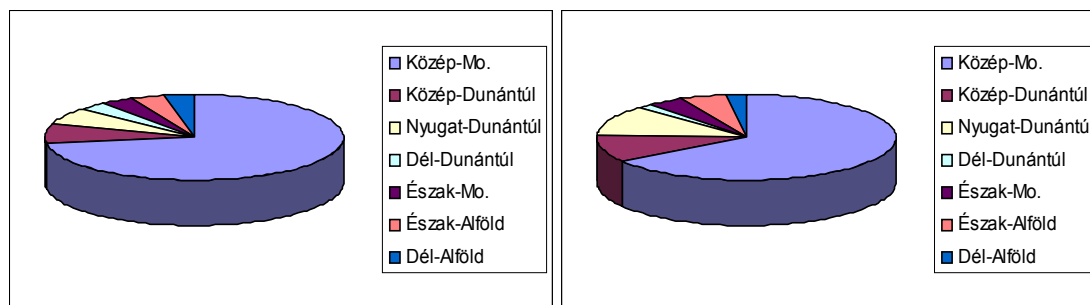
Az fejlesztések eredményeként az ipari szektorban foglalkoztatottak száma és aránya jelentős mértékben megemelkedett.

A rendszerváltás utáni társadalmi, gazdasági változások hátrányosan érintették a megye gazdaságát, mivel a területen főként szocialista jellegű nagy iparvállalatok működtek. Ezek többsége súlyos válságba került vagy tönkrement. A munkanélküliek száma nagymértékben megnövekedett.

Az 1990-es évektől a külföldi tőkeáramlás első nagy hullámát főként privatizáción alapuló tőkeberuházások jelentették. A legnagyobb vállalatok Szolnok városát, annak környékét és a Jászságot célozták meg.

A külföldi tőkeberuházások régiók közötti megoszlását vizsgálva (9. számú ábra) megfigyelhető, hogy az 1994 és 2004 közötti időszakban alig változott az arány.

9. számú ábra
A közvetlen külföldi tőkeberuházások régiók szerinti megoszlása Magyarországon
1994-ben és 2004-ben

Forrás: Antalóczy Katalin: Közvetlen tőkebefektetések a világgazdaságban és Magyarországon³³

³² Dr. Kasza Sándor (szerk.) [1998]: Jász-Nagykun-Szolnok Megye kézikönyve: 106.p.

³³ Antalóczy Katalin: Közvetlen tőkebefektetések a világgazdaságban és Magyarországon (diasorozat), 36. és 37. sz. dia, www.bke.hu/vilaggazdasag/download/download_2006_1/Antaloczy_FDI_kedd.ppt, Letöltés dátuma: 2007-03-17

Legtöbb külföldi befektetés Közép-Magyarországra érkezett, de az arány kissé torz. Az ábrából nem olvasható le annak aránya, hogy mekkora rész került Budapestre és mennyi a régió környező településeire. Általában elmondható, hogy a térség beruházásainak legnagyobb része a fővárosban valósult meg. Ide sorolhatóak a privatizáció illetve zöldmezős beruházások lévén megszerezett vállalatok, de a 90-es évek második felétől az anyavállalat által nyújtott kölcsönök és a már működő vállalkozások nyereségének újra befektetése is növelik ezt az értéket. Statisztikailag a Budapest központú, de ország területén számos telephellyel és fiókkal működő vállalkozások is a térségbe érkező működőtőke nagyságát növelik (például bankok, biztosítótársaságok, jó hírű könyvvizsgáló cégek).

A külföldi befektetők által kedvelt régiók közé tartozik a Nyugat-Dunántúl és a Közép-Dunántúl térsége. Ennek legfőbb okai Budapest és a nyugati határ közelsége, valamint az, hogy térség műszakilag, gazdaságilag és infrastruktúra terén is fejlettebb az ország keleti részénél. A vizsgált 10 éves időszak során az ide érkező közvetlen külföldi tőkeberuházások mértéke emelkedett a Közép-Magyarországi régió, közte Budapest hátrányára. Az Észak-Magyarországra ékező működőtőke nagysága alig változott, a Dél-Dunántúlon és Dél-Alföldön kis mértékben csökkent a tőkeáramlás, ami főként Bács-Kiskun, Baranya, Csongrád, Vas és Zala megyéket érinti. Az Észak-Alföldi régióba érkező külföldi beruházások száma – ide sorolható Jász-Nagykun-Szolnok megye - csekély mértékben nőtt.

A megyébe települő külföldi multinacionális vállalatok közül Jászberényben telepedett le a hűtőgépgyártással foglalkozó svéd Electrolux Lehel Kft., aki 15 éve a megye legtöbb adót fizető vállalkozásainak egyike. A 2006-os toplistán 162.000 millió forintot meghaladó nettó árbevételével és 122.922 millió forintos saját tőkéjével megszerezte a Jász-Nagykun-Szolnok megye legnagyobb cége címet.³⁴

A Jászság területén működik az amerikai Carrier csoporthoz tartozó Carrier CR Magyarország Kft. A cég nem-háztartási hűtő, légállapot szabályozók gyártásával foglalkozik. 8.058 millió forintos 2005 évi. árbevételével és 941 millió forintos saját tőkéjével a megye 15. legnagyobb adózójának számít.

Ugyancsak a Jászságban telepedett meg a Samsung Electronics Magyar Rt., amely elektronikai termékek gyártásával foglalkozik.

Szolnok város 20 kilométeres körzetében Törökszentmiklóson működik a Claas-Hungária Kft. A cég mezőgazdasági gépgyártással foglalkozik, 13.05 millió forintos 2005. évi nettó

³⁴ Herőcziné Bodori Éva (szerk.) [2006]: TOP 50 – J-NK-Szolnok Megye 50 legjelentősebb cége. APEH, J-NK-Szolnok Megyei Igazgatóság – J-NK-Szolnok Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Szolnok, 10.p.

árbevételeivel és 3.867 millió forintos saját tőkéjével a megye 9. legnagyobb vállalkozásának számít. Itt található a Lehet Hűtőgépgyár kompresszor divíziója és az elektronika területén működő holland tulajdonú Semecs is.

Tószegen található a Accel Hunland, kerékpárgyártó cég, amely a megye 20. legnagyobb vállalkozása.

Mezőtúron működik a lábbeli gyártással foglalkozó francia tulajdonú Legero Hungária Kft. 2005-ben nettó árbevétele elérte a 2.670 millió forintot, saját tőkéje pedig 282 millió forintot, ezzel a megye 46. legnagyobb vállalkozásának számít. Szintén itt tevékenykedik a holland tulajdonban lévő logisztikai szolgáltatással foglalkozó VOS Logistics Hungary Kft. A cég a megye 50. legnagyobb vállalkozásának számít.

Szolnokot választotta tőkeberuházásának színhelyéül a vegyiparral foglalkozó Henkel Magyarország Kft. A cég 2006-ban kivonta termelését a városból. A Holland Colours Hungária Kft., aki 2006-ban lecsúszott az ötvenes toplistáról. A megye 2. legnagyobb vállalkozásaként nyilvántartott Mondi Business Paper Hungary Rt. A cég nettó árbevétele 2005-ben elérte a 48.785 millió forintot. 2001 óta működik a városban a fémmegmunkálással foglalkozó francia érdekeltségű BSM Magyarország Kft., aki a megye 33. legnagyobb adózója. 2005-ben árbevétele 3.944 millió forint, saját tőkéje 760 millió forint volt. Valamint az élelmiszeripar területén működő Mátra Cukor Zrt.

A privatizáció útján megtelepedett multinacionális vállalatok jelentős fejlesztéseket, beruházásokat hajtottak végre a megyében.

10. számú táblázat
A külföldi érdekeltségű vállalkozások számának alakulása 2000 és 2005 között
Jász-Nagykun-Szolnok megyében

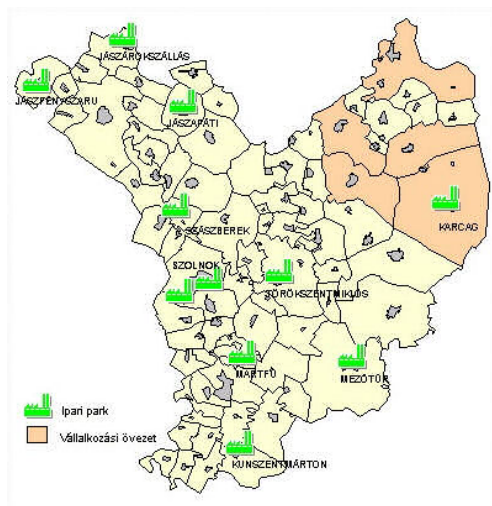
Külföldi érdekeltségű vállalkozások száma	2000	2003	2004	2005
Magyarországon	26634	26793	26475	24787
Jász-Nagykun-Szolnok megyében	251	228	216	196
Aránya Jász-Nagykun-Szolnok megyében	0,94%	0,85%	0,82%	0,79%

Forrás: KSH, saját szerkesztés

A megye országos szinten jelentős lemaradással küzd a külföldi működőtőke befektetések tekintetében. 2000-ben a Magyarországon található össze külföldi vállalkozás alig 1% működött a térségben. Az arány azóta is folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A dolgozat előző részéből kiderült, hogy Magyarországra évről-évre több FDI áramlik, ám ebből Jász-Nagykun-Szolnok megye egyre csökkenő mértékben részesül. A megyében működő külföldi érdekeltségű vállalkozások aránya 2005-re 8 ezrelék alá csökkent.

A külföldi működőtőke-beruházások második hullámát – akárcsak az ország többi részén – itt is főként a zöldmezős, új beruházások jelentették. 1997 után – a privatizáció lecsengését követően - a kormány és a helyi önkormányzatok felismerték, hogy újfajta gazdaságpolitikai eszközökre van szükség a külföldi tőkebefektetések szabályozásában. Ennek egyik lehetséges módját, mint beruházásösztönző lépést, az ipari park rendszer kiépítésében látták. A megyében jelenleg 11 ipari park címet nyert szervezet található, melyből 8-ban van működő vállalkozás.

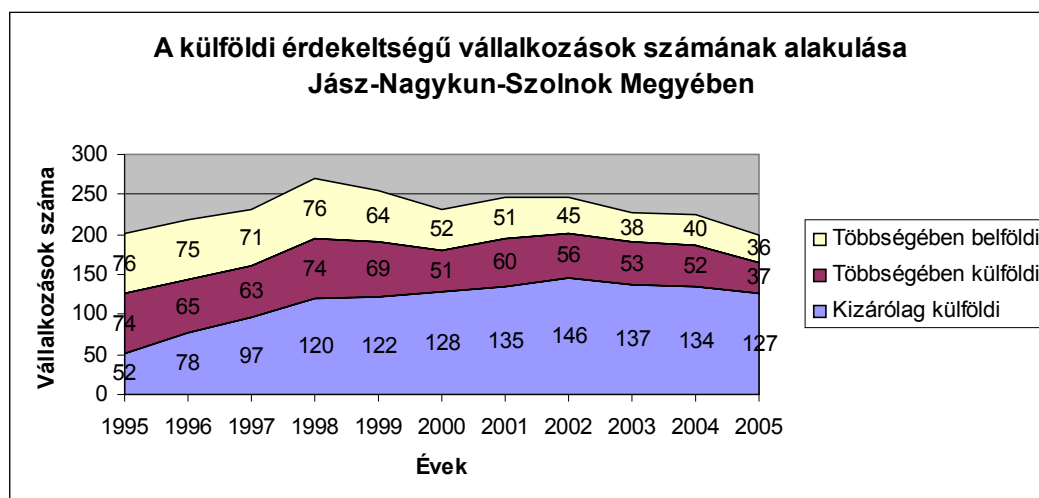
11. számú ábra
Ipari parkok és vállalkozási övezetek Jász-Nagykun-Szolnok megyében

Forrás: Jász-Nagykun-Szolnok Megye honlapja³⁵

A külföldi érdekeltségű vállalkozások számának alakulását mutatja a 12. számú ábra.

12. számú ábra
A külföldi érdekeltségű vállalkozások számának alakulása Jász-Nagykun-Szolnok megyében 1995 és 2005 között

Forrás: KSH, saját szerkesztés

³⁵ Jász-Nagykun-Szolnok Megye honlapja: <http://www.jnszm.hu/site/?f=2&p=13>, Letöltés dátuma: 2007-02-24

A külföldi érdekeltségű vállalkozások száma az 1995-ös évtől kezdődően 1997-ig folyamatosan nőtt, évről évre 7,9% illetve 5,9%-kal. A tulajdonosok szerinti megoszlás tekintetében 1995-ben a többségében belföldi és többségében külföldi részesedés aránya közel ugyanannyi volt 37 és 38%. Kizárólag külföldi tulajdonban a cégeknek csupán 26%-a volt. Következő évben kiegyenlítődni látszik a cégek tulajdonos szerinti megoszlása: mindhárom tulajdonosi forma közel 30% körül mozgott.

1997 után megugrott a külföldi érdekeltségű vállalkozások száma. 1998-ban 16,9%-kal, azaz 39 céggel működött több a megyében, mint a megelőző évben és 33,7%-kal, azaz 68 vállalkozással 1995-höz képest. A megyében az 1998-as évben működött a legtöbb külföldi érdekeltségű vállalkozás (271 db).

A tulajdonosok megoszlását tekintve is megfigyelhető a változás. 1998-ra a kizárólag külföldi tulajdonú cégek kerültek többségbe 44%-kal, míg a vegyes vállalatok aránya 27% és 28% körül mozgott. Ez azt jelzi, hogy az 1998-ban alapított cégek nagy része kizárólag külföldi beruházként jött létre, privatizáció vagy zöldmezős beruházások révén. 1998-ra tehető a privatizáció befejezése az országban/megyében. A befektetések nagy része eddig az időszakig a privatizációhoz kapcsolódott, majd ezt felváltották a zöldmezős beruházások, a pótlólagos befektetések, melyet jellemzően az anyavállalattól kapott kölcsönökkel finanszíroztak a vállalkozások.

Az 1998 után létesült külföldi tőkebefektetések nagy részét főként a képzett munkaerőre, innovációra épülő befektetések jelentették.

1998 után a külföldi érdekeltségű vállalkozások száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A vállalkozások tulajdonos szerinti megoszlásában a kizárólag külföldi tulajdonú cégek aránya fokozatosan nő a vegyes tulajdonú vállalatok terhére.

2000-re a kizárólag külföldi tulajdonú cégek aránya meghaladta az 55%-ot, míg a másik két forma közel azonos értéken 22% körül mozgott.

A vállalkozások számát tekintve csekély növekedés következett be 2002-ben. Ekkor 1 vállalkozással működött több a megyében, mint a megelőző évben, de ezután ismét folytatódik a csökkenés. A tulajdonosok illetőség szerinti megoszlását tekintve tovább nőtt a külföldiek részaránya 59%-ra, a többségében külföldi tulajdonú vállalkozások száma alig változott, a többségében belföldi tulajdonú cégek száma viszont 18%-ra csökkent.

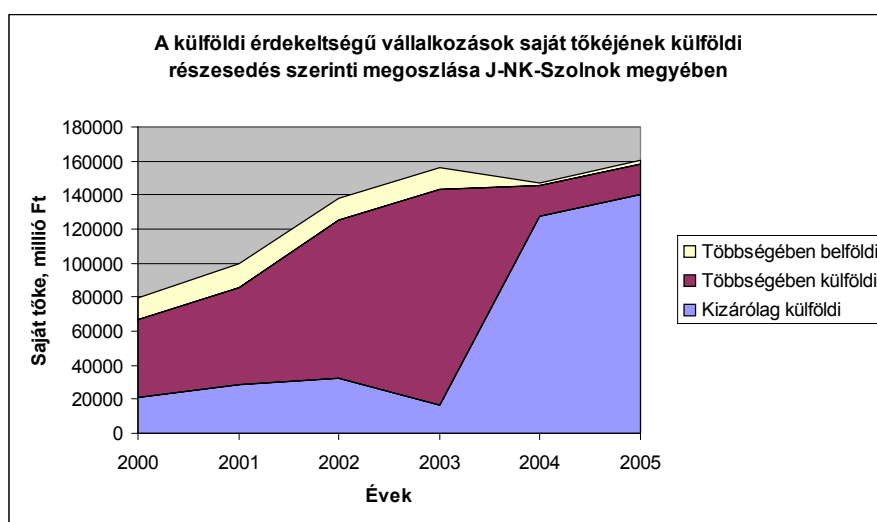
2003-ban az ország területén működő külföldi vállalkozások 0,85%-a, 2004-ben a 0,82%-a, míg 2005-re csupán 0,79%-a működött a megyében.

Az 2005-ös évben 71-gyel kevesebb külföldi érdekeltségű cég volt jelen a térségben, mint 1998-ban, sőt az induló 1995. évi adatokhoz képest is 2 vállalkozással volt kevesebb. A tulajdonosok megoszlását tekintve tovább folytatódott a kizárólag külföldiek részaránya. Ez 2005-re elérte a 64%-ot, míg a vegyes tulajdonban lévő vállalatok részaránya egyaránt 18% körül mozgott.

A külföldi érdekeltségű vállalkozások számát tekintve az 1995 és 2005 közötti periódust figyelembe véve összességében megállapítható, hogy 1995-től 1998-ig növekedett a vállalkozások száma. Ezt követően lassú csökkenés figyelhető meg egészen napjainkig. A tulajdonosi formát tekintve 1995-től fokozatosan növekedett a kizárólag külföldi tulajdon részaránya a vegyes vállalatok terhére. Mivel a cégek száma közben egyre csökkent, a jelenség azzal magyarázható, hogy a külföldi tulajdonosok elkezdtek megvásárolni a magyar részesedéseket a vállalkozásból és igyekeztek többségi vagy kizárólagos részesedést szerezni a vállalatban.

Érdekes megvizsgálni a külföldi érdekeltségű vállalkozások saját tőkéjének külföldi részesedés szerinti megoszlását, melyet a 13. számú ábra szemléltet.

13. számú ábra
A külföldi érdekeltségű vállalkozások saját tőkéjének külföldi részesedés szerinti megoszlása
Jász-Nagykun-Szolnok megyében 2000 és 2005 között

Forrás: KSH, saját szerkesztés

A külföldi érdekeltségű cégek saját tőkéjének nagysága a 2003 óta fokozatosan nőtt, majd egy hirtelen, de nem túl nagy arányú csökkenés következett 2004-ben, amelyet ismét növekedés követett.

A saját tőke szerkezetét tekintve rendkívül látványos változásokat olvashatunk le a grafikonról. Szembeötlő a többségében külföldi és kizárólag külföldi tulajdon „szerepcseréje”.

2000-ben a külföldi érdekeltségű vállalkozások saját tőkéjének mértéke 79.554 millió forint volt. Ennek legnagyobb részét (57,3%) a többségében külföldi tulajdonosok által befizetett összeget adták, ezt követte a kizárólag külföldi tulajdonosok részesedése (26,7%). A saját tőke legkisebb hányadát 16%-ot a többségében belföldi tulajdonban lévő cégek tették ki.

Ez a tendencia a 2002-ig alig változott. Ebben az évben is a többségében külföldi tulajdonú cégek saját tőkéje tette ki az összes saját tők 67,5%-át, a kizárólag külföldi tulajdonosok részaránya 23,1% volt, a többségében belföldi tulajdonú vállalkozások aránya 9,4% volt.

A 2003-as évre a kizárólag külföldi vállalkozások saját tőkéje az előző évhez képes a felére (10,6%) esett vissza a többségében külföldi rész javára. A kizárólag külföldi érdekeltségű cégek számát vizsgálva (12. számú ábra) viszont csökkenés olvasható le, 2002-ről 2003-ra kilencvel kevesebb ilyen vállalkozás működött a megyében.

Az adatok egy jelentősebb, vagy néhány kisebb jelentőségű tisztán külföldi tulajdonú vállalkozás megszűnését jelezhetik, de az is lehet, hogy csupán tulajdonosváltás történt és belföldi személyek szereztek részt addig tisztán külföldi tulajdonú vállalkozásokban, ami a tendenciák alapján nem valószínű.

A többségében külföldi tulajdonosok kezében lévő saját tőke részesedés 2003-ban a legmagasabb, több mint 80% az összes saját tőke tekintetében. A belföldi tulajdonú saját tőke aránya az összes tőkében alig változott 2000 óta, folyamatosan 10% körül mozog.

Az 2004-es évre szembeötlő változás következett be a külföldi érdekeltségű vállalkozások saját tőkéjének külföldi részesedés szerinti megoszlásában.

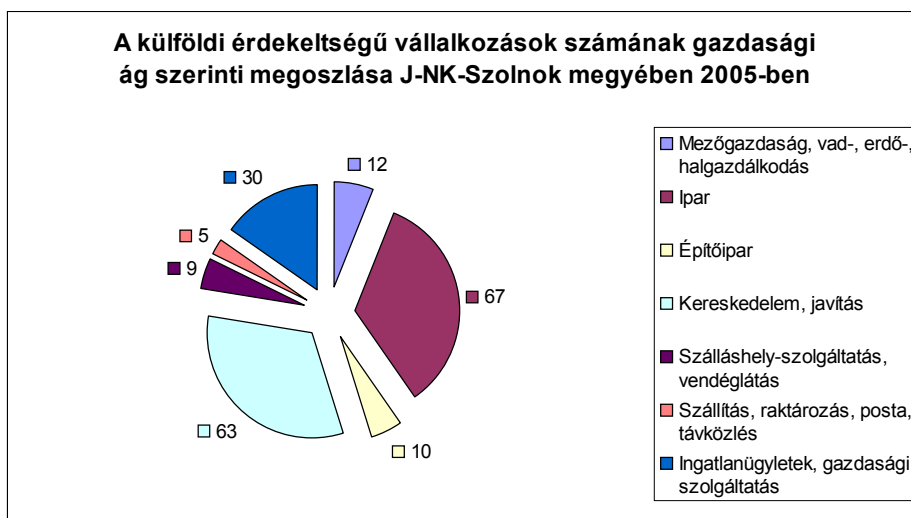
Az ez idáig kiemelkedően magas hányadot kitevő többségi tulajdonú tőke nagy része teljesen külföldi tulajdonba került, miközben a kizárólag belföldi részesedés folyamatosan csökkent. Ebben az évben az összes saját tőke csupán 12,3%-át tette ki a többségében külföldi tulajdon, átadva helyét a kizárólag külföldi kézben lévő tőkének, melynek aránya 86,5%-ra nőtt. Ez előző évhez képest több, mint hétszeres növekedést jelent.

Mivel a többségében külföldi tulajdonú besorolás külföldi-magyar vegyes vállalatokat jelöl, az alacsony arányú magyar tőke kivonása miatt ezek a vállalkozások kizárólag külföldi tulajdonba kerültek. A magyar tulajdonosok nagy része kivált a cégekből. A külföldi tulajdonosok megvásárolták a hazai vállalati részeket, ami azt jelzi, hogy jól működnek a vállalkozások, megállnak a „saját lábukon” és nincs szükségük további hazai támogatásra. A belföldi részesedés aránya alig 13%-a maradt az előző évinek, és 2004-ben ez az összes tőke csupán 1,2%-át tette ki.

A 2005-ös év hasonló tendenciát mutat. A részesedések aránya alig változott előző évhez képest. Legmagasabb a kizárólag külföldi tulajdonú cégek részesedése az összes saját tőkében, amelyet a többségében külföldi, majd a többségében belföldi tulajdonban lévő saját tőke aránya követ: 87,4% - 10,9% és 1,7%-kal.

A 14. számú ábra a külföldi tulajdonú vállalkozások gazdasági ág szerinti megoszlását mutatja.

14. számú ábra
A külföldi érdekeltségű vállalkozások számának gazdasági ág szerinti megoszlása
Jász-Nagykun-Szolnok megyében 2005-ben

Forrás: KSH, saját szerkesztés

2005-ben 196 külföldi érdekeltségű vállalkozás működött Jász-Nagykun-Szolnok megyében. (Megjegyzés: A megyében 2005-ben külföldi érdekeltséggel működő vállalkozások számát ugyanazon évkönyvben 200-ban állapította meg a KSH, ennek ellenére összeadva az egyes gazdasági ágakban működő cégek számát csupán 196 az eredmény.)

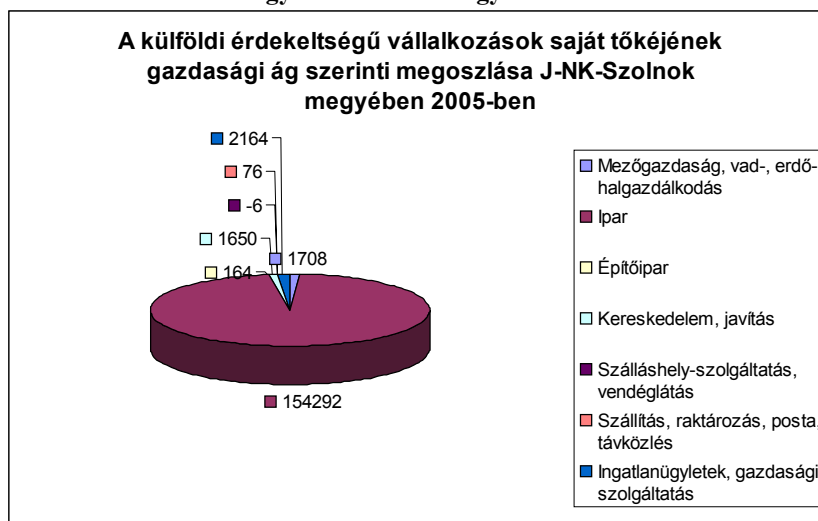
A megyében működő külföldi érdekeltségű vállalkozások számát tekintve két ágazat a legjelentősebb: az ipar és a kereskedelem-javítás. Ipari tevékenységet 67, míg kereskedelmi tevékenységet 63 külföldi cég folytatott 2005-ben. Részarányuk az összes vállalkozás számát tekintve 34% illetve 32%.

Ingatlanügyletekkel és gazdasági szolgáltatással 30 vállalkozás foglalkozott. Ez az egész valamivel több, mint 15%-át teszi ki.

12 vállalkozás a mezőgazdaság, 10 az építőipar, 9 a vendéglátás és 5 szállítás, raktározás, távközlés területén működött.

A megyében működő külföldi érdekeltségű vállalkozások súlyát a saját tőke ágazonkénti megoszlásában vizsgálhatjuk. A vállalkozások számának elemzésével ellentétben ez a mutató jelzi leginkább azt, hogy mely ágazatban tevékenykedő cégek jelentik a gazdaság húzóerejét.

15. számú ábra
A külföldi érdekeltségű vállalkozások saját tőkéjének gazdasági ág szerinti megoszlása
Jász-Nagykun-Szolnok megyében 2005-ben

Forrás: KSH, saját szerkesztés

Első ránézésre is szembeűnő, hogy a megye szempontjából milyen nagy súllyal bír az ipar. Az ipari szektorban működő vállalatok saját tőkéje az összes tőke több mint 96%-át teszik ki. A megye ipara feldolgozó jellegű, amelyben meghatározó súlyú a gépgyártás. Főként a mezőgazdasági-, a háztartási- és a hűtőgépgyártás, a papírgyártás és a mosószergyártás jelentős.

Az Adó és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal által közzétett adatok alapján a vállalkozások összes árbevételének kb. 80%-át két ágazat, a feldolgozóipar és a kereskedelem vállalkozásai könyvelték el. A megyében a GDP 35,5%-át az ipar és az építőipar, 5,5%-át a mezőgazdaság, míg 59%-át a terciér szektor állítja elő.³⁶

Egyértelműen leolvasható, hogy mekkora jelentőséggel bírnak a külföldi iparvállalatok a megye és a városok gazdaságát tekintve és milyen nagy veszteséggel jár, ha egy tőkeerős nagyvállalat elhagyja a várost és termelését más régióba/országba telepíti át.

Szolnok városát súlyos veszteségként érte, mikor 2006-ban a több mint 700 főt foglalkoztató Henkel Magyarország Kft. bezárta szolnoki mosóporgyártó üzemét, mert a termelést a

³⁶ Herőcziné Bodori Éva (szerk.) [2006]: TOP 50 – J-NK-Szolnok Megye 50 legjelentősebb cége. APEH, J-NK-Szolnok Megyei Igazgatóság – J-NK-Szolnok Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Szolnok, 7.p.

konszern nagyobb kapacitású gyáraiba helyezték át Ausztriába, Lengyelországba és Szerbiába.³⁷

A Tomi mosópor gyártásának évtizedes hagyománya van Szolnok városban. A márkát ezek után osztrák, lengyel és szerb gyáraiban állítja elő a Henkel. A kitelepülésnek közvetett negatív hatása is van: a befektető befektetőt vonz elv ellenkező irányban is érvényesül, félő, hogy rosszul hat a beruházásokat tervező külföldi vállalatokra a Henkel kitelepülése.

A városvezetés szempontjából arra kellene törekedni, hogy több ipari cég válassza a jövőben lehetséges tőkebefektetései színhelyéül Szolnokot. A munkanélküliség enyhítése mellett az ilyen típusú vállalatok által fizetett jelentős mértékű helyi adóbevételek és egyéb közvetett bevételek fontosak a város fejlődésének szempontjából. Természetesen a cégek okozta negatív hatások (például környezetszennyezés) mérlegelése után.

Az ipar mellett eltörpül a többi szektor által képviselt saját tőke aránya. Közülük a mezőgazdasággal foglalkozó cégek saját tőkéje a legmagasabb 1,3%-kal. Ebben szerepet játszhat az is, hogy a külföldi személyek földszerzési lehetőségei korlátozottak Magyarországon.

A kereskedelem, javítás szektor, amely a megye egyik legtöbb vállalkozást magába foglaló ágazata, csupán 1.650 millió forint saját tőkével bír, amely az összes tőke 1%-át jelenti.

A megye adja az ország ipari termelésének 3,4%-át, az építőipari termelés 2,3%-át. A termelési érték 56,1%-a exportra kerül. Az iparban foglalkoztatottak száma meghaladja a 35.000 főt.³⁸

Gazdasági fejlettség szempontjából a megye két részre tagolható: a Tiszától nyugatra fekvő dinamikusan fejlődő jászsági és szolnoki területre (a külföldi vállalkozások is ezeket a részeket választják befektetéseik színhelyéül) és a Tiszától keletre fekvő nagykunsági és tiszazugi elmaradottabb térségekre.

A megye minden települése rendelkezik kiépült elektromos hálózattal, vezetések ivóvízzel, telefonhálózattal és vezetékes gázzal. Infrastruktúra kiépítettsége nem elég fejlett, a térség közútjai javításra szorulnak, a megyéből hiányzik az autópálya és a gyorsforgalmi úthálózat, települések közötti összekötöttség és a mellékutak állapota siralmas. Az M4 autópálya

³⁷ Napi Gazdaság Online: Henkel Magyarország Kft.: Nem készít több mosóport Szolnokon a társaság (2006.07.03.), www.napigazdasag.hu

³⁸ Jász-Nagykun-Szolnok Megye honlapja: <http://www.jnszm.hu/site/?f=2&p=13>, Letöltés dátuma: 2007-02-24

Budapesttől Szolnokig, az M4 autópályává fejleszthető autóút Szolnoktól a magyar-román határig a GKM közúthálózat fejlesztési koncepciója szerint 2015-ig valósul meg.³⁹ Ennek kiépülése után várhatóan a külföldi vállalkozások is szívesebben választják a megyét befektetéseik színhelyéül.

A szennyvíztisztítás 55 településen biztosított, tőkeberuházások ezekre a területre koncentrálódnak, mivel az ipari termelés jelentős vízigénnyel jár és környezetvédelem szempontjából szigorú európai-uniós szabályoknak kell megfelelni.

A megye valamennyi településén biztosított az óvodai ellátás, az általános iskolai oktatás, az orvosi ellátás, az alapvető szociális és kulturális szolgáltatás. A megyében 5 kórház és 4 felsőfokú oktatási intézmény működik.

³⁹ A Szolnok Ipari Park Kft-től származó információk alapján

5. MŰKÖDŐTŐKE-BERUHÁZÁSOK SZOLNOK VÁROSBAN

5.1. Szolnok város adottságai

Szolnok Megyei Jogú város az ország középső részén található, Budapesttől 100 km-re keletre, a Tisza és a Zagyva folyó találkozásánál.

Területe 5.582 km², lakosainak száma megközelítőleg 78.000, ezzel a 11. legnépesebb város Magyarországon.

A város Jász-Nagykun-Szolnok Megye közigazgatási és gazdasági központja.

A város központi fekvése egyben jelent előnyt és hátrányt.

Előnyös, mert vízi, szárazföldi és vasúti csomópontok találkozásában fekszik és egy korszerű repülőtér is található Szolnokon.

Hátrányos, mert az ország „gyomrában” fekszik, körülötte az országban minden irányban található olyan nagyváros, amely közelebb van a határhoz (Miskolc, Nyíregyháza, Debrecen, Kecskemét). Továbbá a hasonló adottsággal rendelkező városok egy része Budapesthez is közelebb fekszik, és könnyebben elérhető, ami komoly előnyt jelent, mivel Magyarország erősen főváros centrikus.

Szolnokot négy áruforgalmi csatorna szeli át:

1. Az országot nyugat-keleti irányban, Szolnokot Budapesttel összekötő 4. sz. fő közlekedési út, melynek felújítása több szakaszban történik. Az M4 autópálya Budapesttől Szolnokig és az M4 autópályává fejleszthető autótút Szolnoktól a magyar-román határig a GKM közúthálózat fejlesztési koncepciója szerint 2015-ig valósul meg.⁴⁰

A városon áthaladó közutaknak jelentős szerepe van az Oroszországba, Ukrajnába és Romániába történő áruszállítás szempontjából.

2. Az észak-déli és nyugat-keleti irányú, belföldi és nemzetközi vasútvonal, amelyhez egy korszerű, Közép-Európa egyik legnagyobb személy- és teherpályaudvara kapcsolódik. A város vasúthálózata 550 km hosszú.⁴¹ Itt halad keresztül a Budapest-Záhony vasútvonal, amely Ukrajna és Oroszország felé, illetve a Budapest-Lökösháza vonal, amely Románia és a Balkán felé biztosít vasúti összeköttetést. A Hatvan-Szolnok-Szentes vasúti pályák Észak-Dél felé irányuló kapcsolatot tesznek lehetővé.

A Szolnoki Ipari Park területe mellett fut a Szolnok-Kiskunfélegyháza vasútvonal.

⁴⁰ A Szolnok Ipari Park Kft-től származó információk alapján

⁴¹ Beszámoló a Szolnoki Ipari Park alapításáról. 1998.11.24, Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata

3. A Tisza III. osztályú vízi útja biztosítja a folyami szállítás lehetőségét 650-1000 tonnás hajók számára. A folyami hajózás környezetbarát és olcsó szállítási mód, lehetőségei napjainkban mégis kihasználatlanok.
4. Légi közlekedésre a város 200 hektáros, kisgépek fogadására alkalmas füves repülőtér, illetve a Magyar Honvédség üzemeltetésében lévő, tervek szerint közös katonai és polgári hasznosítású katonai repülőtér ad lehetőséget.

A lehetőség – a folyami hajózáshoz hasonlóan – ezen a területen is mélyen kihasználtság alatt van.

5.2. Szolnok város gazdasága

A város gazdasági jelentősége a 11-12. században kezdődött, mikor a Tisza felső szakaszáról és a Máramarosból elindult a só, fenyőfa és egyéb áruk úsztatása a Tisza folyón. A szolnoki átkelőhely birtoklása a mindenkori hatalom számára nemcsak politikai, hanem gazdasági szempontból is jelentőssé vált.⁴²

A város a török időkben a nyugatra haladó szarvasmarha kereskedelem fontos állomása lett. A 18. századtól az újrainduló sószállítások következtében felvirágzott a famegmunkálás, sófuvarozás és a szállítás.

A város iparosodásában központi szerepe volt a közlekedésnek.

A 19. században a kedvező szállítási lehetőségekre alapozva több gyár és ipartelep létesült. Ezeknek a vállalkozásoknak nagy része ma is működik. A szolnoki mezőgazdaság, a fakitermelés és feldolgozás sokat veszített korábbi meghatározó szerepéből. Jelentős maradt a feldolgozóipar, a papírgyártás, a vasúti járműjavítás, a vegyipar és gyógyszeripar.

1835-ben megindult tiszai gőzhajózás, majd 1847. szeptember 1-jén az ország második vasútvonalának, a pest-szolnoki pályaszakasz megnyitása, így a szárazföldi és vízi szállításon túl Szolnok vasútvonala révén növelte tovább természetes logisztikai szerepét.

1876-ban a város Jász-Nagykun-Szolnok vármegye székhelye lett. Ennek eredményeként gyorsan szaporodtak a pénzintézetek, részvénytársaságok. Egyre több magánvállalat, üzem, gyár létesült (fűrészüzem, dohánybeváltó, malomvállalat, villanytelep, téglagyár, cukorgyár).

A háborút követően jellemző az ipari termeléssel foglalkozó gyárak városba telepítése. A rendszerváltás után ezek egy részét privatizálták, egy részük tönkre ment.

⁴² Dr. Kasza Sándor (szerk.) [2002]: Szolnok a XXI. Század küszöbén. Budapest, CEBA Kiadó, 7.p.

1996-ban a megyébe áramló külföldi tőke a városban koncentrált. A külföldi érdekeltségű gazdálkodó szervezete befektetéseknek körülbelül fele Szolnok városban történt. A jelentősebb vállalkozások az iparban tevékenykednek. A szolnoki befektetések 95%-át az ipar fogadta.⁴³ A megye 50 legnagyobb vállalkozása közül 22 Szolnokon található⁴⁴, amely a város központi szerepére utal.

Az önkormányzat elsősorban adókedvezményekkel, ingatlanok értékesítésével, információk biztosításával és az engedélyezési eljárások gyorsításával segíti a munkahelyteremtő beruházásokat.

Iskolarendszer

A városban számos középfokú és négy felsőfokú iskola működik. Az intézmények műszeripari, számítástechnikai, vezérléstechnikai, gépipari, építőipari, faipari, egészségügyi, kereskedelmi, közgazdasági képzéseket nyújtanak. A gimnáziumi és felsőfokú képzés országosan elismert. Egy vagy két gimnáziumban van lehetőség két tannyelvű képzésre.

Főiskolák Szolnokon:

- Szolnoki Főiskola
- Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Szolnoki Tagozat
- Gábor Dénes Műszaki és Informatikai Főiskola Szolnoki Tagozat
- Kandó Kálmán Műszaki Főiskola kihelyezett tagozata

5.3. Privatizáció útján történő működőtőke-befektetések Szolnok városban⁴⁵

Szolnok a háború utáni gyárfejlesztések hatására szocialista iparvárossá vált.

A rendszerváltás után a vállalatoknak a nagy része ma is működik, privatizációjuk után ritkán került sor felszámolásukra. Ennek ellenére minden esetben jelentős visszaesés következett be a foglalkoztatottak számának tekintetében.

Szolnoki Cukorgyár

1914-ben alapították. Helyének kiválasztásánál nagy szerepe volt a Tisza közelségének és Szolnok város logisztikai szempontból előnyös fekvésének.

⁴³ Dr. Kasza Sándor (szerk.) [2002]: Szolnok a XXI. Század küszöbén. Budapest, CEBA Kiadó, 177.p.

⁴⁴ Herőcziné Bodori Éva (szerk.) [2006]: TOP 50 – J-NK-Szolnok Megye 50 legjelentősebb cége. APEH, J-NK-Szolnok Megyei Igazgatóság – J-NK-Szolnok Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Szolnok, 21.p.

⁴⁵ A cégekre vonatkozó adatok a Figyelő Net cégtár adatbázisából, sajtófigyelésből és a cégektől kapott információból származnak. www.fn.hu (2007-03-18)

1991-ben privatizáció útján a francia ERIDANIA Béghin-Say S.A. vásárolta meg a céget, aki kisebbségi tulajdonosa, majd többszöri tőkeemelés útján többségi tulajdonosa lett.

Az állami tulajdon 25%-át a Reorg Apport Rt. képviseli. Az Eridania B.S.-nek a szolnoki cukorgyáron kívül a Mátra Cukor Rt-ben és a Szerencsi Cukorgyár Rt-ben is jelentős részesedése van.⁴⁶ Alaptőkéje 3 milliárd és 8,5 milliárd között van.

Tiszamenti Vegyiművek

1951-ben alapították, a rendszerváltás előtt Szolnok legjelentősebb és legtöbb embert foglalkoztató vegyipari gyára volt.

1992 végén részprivatizáció esett át. A Henkel cég – amely 2006-ban Ausztriába, Lengyelországba és Szerbiába helyezte át termelését - megvásárolta a TVM mosószerüzemét, a Holland Colours Hungária Kft. pedig a porfestéküzemét.

Az Állami Privatizációs Vagyonügynökség 1997-ben privatizálta. Ennek eredményeként a román tulajdonban lévő Bige Holding kereskedelmi szakosodású Kft. tulajdonába került. 2004-ben a TVM beolvadt az anyavállalatba, ezáltal jogilag megszűnt, a Bige Holding Kft. pedig kibővült. Az egykor virágzó gyár egy része ma gondozatlan ipartelep. Alaptőkéje: 1 milliárd és 3 milliárd forint közötti, 250 főt foglalkoztat.

Holland Colours Hungária Kft

A holland érdekeltségű vállalat 1992-ben többségi érdekeltséget szerzett a TVM pigment gyártó részlegében, majd 1996-ban kizárólagos tulajdonossá vált. Jó példája a dolgozat első részében felvázolt elméletnek, miszerint a többségében külföldi tulajdonú vállalkozások, amint megerősödnek, igyekeznek kivásárolni a magyar tulajdonosokat a cégből, mivel a továbbiakban nincs szükségük azok támogatására, ismereteire a helyi viszonyokat illetően, és ezáltal igyekeznek megszabadulni a hazai irányítástól, mivel döntéseiket a jövőben egyedül kívánják meghozni.

A kizárólagos tulajdon megvásárlása után a Holland Colours Hungária Kft. korszerű berendezésekbe investált és fontos fejlesztéseket végzett a technológia és a munkafeltételek területén. (Sajnos arról nem sikerült információt szerezni, hogy milyen módon finanszírozta beruházásait. Általánosságban elmondható, hogy a külföldi vállalkozások beruházásaiban jelentős szerepet játszanak az anyavállalattól kapott kölcsönök, amelyek a magyar gazdaságra is pozitív hatással vannak.)

⁴⁶ Dr. Kasza Sándor (szerk.) [2002]: Szolnok a XXI. Század küszöbén. Budapest, CEBA Kiadó, 33.p.

A vállalat pigment készítményeket gyárt és forgalmaz a műanyag és a festékipar számára. Termékei 70%-át külföldi piacokon értékesíti. A cégnél alkalmazásban állók száma 97 fő.⁴⁷ Alaptőkéje 100-200 millió forint között van.

Papírgyár

Az 1935-ben alapított Papírgyár 1992-es első sikertelen privatizációja után szinte teljesen felfüggesztette termelését. 1995-ben az osztrák Neusiedler AG 100%-os tulajdonába került és főként exportra termel. Termékeinek több mint 70%-át értékesíti külföldön. Az anyavállalat Dunaújvárosi gyárával együtt több, mint 500 főt foglalkoztat.

2004. decemberében a gyár Mondi Business Paper (MBP) Rt. néven működik tovább, mivel a cellulóz- és irodai, valamint csomagolópapír gyártással foglalkozó dél-afrikai Mondi-csoport felvásárolta a magyar cég anyavállalatát, a Neusiedler AG-t.⁴⁸ Ezáltal kivonta versenytársát és megszerezte annak piacait.

A cég 2005-ben hajtott végre a gyárban kapacitásbővítő beruházásokat. 1 milliárd és 3 milliárd forint közötti alaptőkéjével Szolnok egyik legjelentősebb vállalata, 2006-os adatok szerint a megye második legnagyobb adófizetője. 360 főt foglalkoztat.

Szolnoki Mezőgép Rt

Sokáig az ország legnagyobb mezőgazdasági gépgyáraként működött.

A rendszerváltást követően egyre inkább fizetéseképtelenné vált, adósságai 2004-re meghaladták az 1,2 milliárd forintot, ezért felszámolási eljárás indul ellene. Az ír érdekeltségű McHale Engineering Ltd. megvásárolta a Mezőgép Rt. ingó és ingatlan vagyontárgyait. Ellenben nem vette meg az Rt. saját fejlesztésű termékeihez kapcsolódó vagyontárgyakat és jogokat, mivel a vállalt áttért az ír tulajdonos termékeinek gyártására. A vállalat jó példája a felvásárlással történő működőtőke beruházásnak. Az ír cég kiiktatta potenciális versenytársát, megszerezte annak stratégiáit, piacait és információit a helyi piacokról. Az anyaországhoz képest alacsonyabb bérszínvonalon jutott szakképzett munkaerőhöz, ezáltal extra profitra tesz szert.

A vállalat felvásárlása 76 dolgozó számára biztosította munkahelyének megtartását és a tulajdonos a jövőben több mint 200 fő foglalkoztatását tervezi. A Napi Gazdaság értesülései szerint az ír tulajdonos a 730 millió forintos kikiáltási ár alatti értéken vásárolta meg a

⁴⁷ A Holland Colours Hungária Kft.-től származó információk alapján

⁴⁸ Napi Gazdaság Online: Neusiedler Papír Rt.: Névváltozás (2004.12.01.), www.napigazdasag.hu

Mezőgép Rt. vagyontárgyait, ennek ellenére nem írta alá határidőre a szerződést, mert túl magasnak találta a megállapított illetéket.⁴⁹ A cég alaptőkéje 10-20 millió forint között van.

MB Kőolajkutató Rt. (felszámolás alatt)

Szolnok határában 1953-tól végeznek kőolajkutatót. Az ománi érdekeltségű vállalat kőolaj és földgáz kitermeléssel foglalkozik.

2006-ban a Mol kezdeményezésére a bíróság elrendelte az Rt. felszámolását, mivel a Mol nem kapta meg azt 3 milliárd forintos kártérítést, amelyet a 2000. évi pusztaszőlősi gázkitörés miatt követelt a cégtől. A kitörés okáért a kút karbantartását végző MB Kőolajkutató felelősségét állapították meg. A cég egyéb követeléseinek időben eleget tett, nem rendelkezett jelentős tartozásokkal, vesztét a magas összegű kártérítés okozta és az, hogy nem kapott több megrendelést a MOL-tól, ezáltal kiszorult a piacról. 2001-ben ezért az MB Kőolajkutató Rt. megvált dolgozóinak többségétől és elkezdte önálló vállalkozásokba szervezni a MOL-tól függetlenül is működni tudó üzletágait. A vállalat legértékesebb vagyonelemét a több mint 20 hektáros szolnoki telephely jelenti, amely 2002-ben nyerte el az ipari park címet.⁵⁰ Alaptőkéje 100 millió és 250 millió forint között van.

A vállalkozás erőforrás orientált: a városban meglévő természeti és humán erőforrások kihasználása motiválta.

A Mol esetében a kockázat szétterítése játszhat szerepet a cég stratégiájában. monopolhelyzetből származó extraprofit realizálása volt a motiváció, természetesen a piacot hosszú távra kívánták megszerezni és a vállalat kockázatát kívánták földrajzilag szétteríteni.

DOFER Dohányfermentáló Zrt.

A mai Dohányfermentáló Zrt., a Continental Tobacco Group tagjaként gazdasági tevékenységét Magyarország területén, főként a keleti országrészben folytatja.

A dohány termeltetésének és elsődleges feldolgozásának több mint 130 éves hagyománya van Szolnokon. Az első üzem az 1860-as évek végén épült.

A Dohányfermentáló Vállalat törvényi szabályozás nyomán 1993. július 1-vel alakult át részvénytársasággá. A társaság privatizációját 1995-ben hirdette meg nyilvános pályázat keretében az Állami Vagyonügynökség, azonban ez sikertelenül zárult. A Continental Tobacco Group által szervezett Hazai Dohány Konzorcium 1997-ben sikeresen privatizálta a

⁴⁹ Napi Gazdaság: Szolnoki Mezőgép Rt.: Ír tulajdonossal újraindulhat a gyár (2004.09.02.), www.napigazdasag.hu

⁵⁰ Napi Gazdaság: MB Kőolajkutató Rt.: Felszámolást kért a MOL (2006.07.21.), www.napigazdasag.hu

társaságot, új beruházásokat hajtottak végre. A hazai dohánytermelésnek jelenleg 25%-át integráló részvénytársaságnak elsősorban a hazai piaca jelentős, de Magyarország Európai Unió csatlakozása óta export piacát is erősíti. Alaptőkéje 1 milliárd és 3 milliárd forint között van.

Remondis Szolnok Zrt.

Az 1993-ban alakult a német RETHMANN Recycling Hungária Kft. pályázat útján 1995-ben szerzett részesedést a szolnoki kommunális szolgáltató vállalatban, annak privatizációja során. Az anyavállalat a világ több részére kiterjedt hálózattal rendelkezik. Jelen van Németországon kívül Svájcban, Ausztriában, Belgiumban, Hollandiában, Angliában, Franciaországban, Lengyelországban, Csehországban, Tajvanban és Ausztráliában is. Az anyavállalathoz tartozó összes RETHMANN leányvállalat 2005. január 1.-től REMONDIS néven működik.

A Remondis Szolnok Zrt. fő tevékenysége hulladékgyűjtés és kezelés. Székhelye Szolnok, alaptőkéje 100 millió és 250 millió forint közötti.

EuroSol Autó-belsőkarpit és Bőrtermékeket Gyártó Kft

Az EuroSol Kft. 1991. szeptemberében alakult többségi, 99%-os német tulajdonnal, a társaság elődje a 30 éves szakmai múltra visszatekintő Börtex Kft volt. Az anyavállalat, a METRAPLAST GmbH évtizedek óta autóiipari beszállító.

A cég tevékenységi köre: bőr és műbőr sebességváltó takarók, sebváltó gombok, kéziféktakarók, kormányösszekötők, ülэшuzatok, divat- és sporttáskák és egyéb kisebb bőrdíszműipari termékek gyártása.

Alaptőkéje 100 millió és 250 millió forint között van, 254 főt foglalkoztat.

Vállalatok, amelyek kimaradtak a privatizációból

A Tisza Bútorgyár eredetileg egy gőzfűrészüzem helyére épül. A szocialista időkben sok alkalmazottnak biztosított munkalehetőséget. Az üzem bezárásra került.

A Szolnokon élők minden bizonnyal emlékeznek még a város déli ipartelepén működő „kutyagyár” néven elhíresült állati fehérje feldolgozó üzemre. A termelési folyamat során keletkező kellemetlen szagokat a szél gyakran a városközpontba vitte. A rendszerváltás után a gyár bezárásra került.

A mezőgazdaságnak és a malomiparnak nagy hagyományai voltak a városban: vízimalom, fűrészmalom, hajómalom is működött a környéken.⁵¹ Ma már ezek nem számítanak nyereséges és vonzó üzletágaknak.

A WÉS Tejipari és Kereskedelmi Rt. felszámolásra került.

5.4. Működőtőke-beruházások zöldmezős beruházással

Az elmúlt években átalakult Szolnok gazdasági szerkezete, amelyben nagy szerepe volt a privatizációnak és vállalati fúzióknak. A nagyobb zöldmezős beruházások ellenben elkerülték a várost. Csupán az utóbbi 2-3 évben, az ipari park létesítése után kezdődtek új beruházások Szolnokon. Sajnos általánosságban elmondható, hogy a külföldi működőtőke elkerüli Szolnokot, ennek legújabb példája a Stadler Trains Magyarország Kft. döntése. A svájci vállalat Szolnok és Székesfehérvár közül ez utóbbit választotta új gyárának megépítése szempontjából. Hiába vannak Szolnoknak 100 évre visszatekintő ipari hagyományai, ezek a téren a Nyugat-Dunántúl előbbre tart, ezért jóval esélyesebb.

Szolnokon a zöldmezős beruházásokat két részre oszthatóak. Egyik részüket az ipari tevékenységgel foglalkozó termelő beruházások betelepülése, másik részüket a nemzetközi, kereskedelemmel foglalkozó nagy üzletláncok megjelenése jelenti. Az ipari tevékenységen alapuló termelő beruházások célja a helyi erőforrások kihasználása, a kedvező piacra jutás, olcsóbb, szakképzett munkaerő és alacsonyabb termelési költségek. Főként exportorientált cégekről van szó, akiket érzékenyen érintenek a gazdaságpolitika kérdések. Elmondható, hogy nem hosszú távra rendezkednek be, ha gazdaságos működésük és üzleti eredményeiket befolyásoló negatív tényezők hosszabb távon fennállnak az adott országban vagy régióban, hirtelen képesek tevékenységüket más térségbe áthelyezni. Az ipari termeléssel együtt járó környezetszennyezés jelenti a legnagyobb veszélyt a város számára, amely szigorú EU-konform szabályokkal és megfelelő ellenőrzéssel mérsékelhető.

A nemzetközi üzletláncok ellenben piacorientáltak. Fő céljuk az új piacok megszerzése és a versenytársak kiszorítása, hogy minél nagyobb piaci részesedésükkel használják ki az abból fakadó előnyöket. Általában hosszú távra terveznek, nem elégszenek meg a piac megszerzésével, céljuk annak megtartása és bővítése is. Általában nyugat-európai székhellyel rendelkeznek, onnan terjeszkednek kelet felé, a rendszerváltás után megnyíló, bővülő, új

⁵¹ Dr. Kasza Sándor (szerk.) [1998]: Jász-Nagykún-Szolnok Megye kézikönyve. Budapest, CEBA Kiadó,

piacokat megcélózva. Klasszikus értelemben vett gyártó, termelő tevékenységet nem végeznek, nyereségüket a termékek árába épített árrés képezi. Rend szerint versenytársaikat követik a konkurenssekkel szembeni pozíció megvédése és erősítése céljából. Magyarországra és Szolnokra is igaz, hogy a piac telített, a verseny kiélezett, új belépők drága marketing-eszközökkel és magas kockázattal szerezhetnek belőle részesedést.

Úgy gondolom, sorolhatóak a zöldmezős beruházások csoportjába, mivel létezésük az adott térségben új ingatlan felépítésével és jelentős beruházással kezdődik. Az ilyen piacorientált működőtőke-befektetések esetén a városvezetésnek nem abban kell döntenie, hogy milyen módszerekkel csalogassa a városba, hanem az kell átgondolni, hogy a helyi piac elbír-e újabb, tőkeerős versenytársakat. A helyi beszállítókat tekintve előnyös a jelenlétük, de monopol-helyzetüket kihasználva a lehető legnagyobb nyereséggel igyekeznek üzleteiket megkötni.

A foglalkoztatottak számát tekintve általánosságban elmondható, hogy nagy számú munkaerőt foglalkoztatnak, hosszú távon, de nem szempont a szakképzettség, céljuk alacsony bérszinten való foglalkoztatás az extra-profit elérése érdekében. A város egyéb bevételeihez nagymértékben hozzájárulnak a vállalatok által fizetett helyi adók, amelyek alacsony mértékű környezetszennyezéssel párosulnak.

Termelő beruházások:

Eagle Ottawa Hungary Kft.

Az Eagle Ottawa Hungary Kft. amerikai autóipari bőr belső-gyártással foglalkozó cég 2001 óta működik Szolnokon, székhelye is a városban található. 2004-ben telepítette az ipari parkba a közép-európai termelési központját. A 6 milliárd forint értékű, többlépcsős beruházást Szolnok város önkormányzata 2006-ig támogatta adókedvezménnyel.⁵² A cég jelenleg 351 főt foglalkoztat. Alaptőkéje igen jelentős: 1 milliárd és 3 milliárd forint között van.

BSM Magyarország Kft.

A francia Le Belier alumíniumipari csoport tulajdonában lévő BV Magyarország Fémmegmunkáló Kft. 2001-ben 3 milliárd forintos beruházással kezdte meg termelését. Szolnokon a cég ajkai formaöntődjében készülő öntvények megmunkálását végzik, többek között a Volkswagen és az Audi beszállítójaként. Az élőmunkát igénylő termelés a szerbiai Kikindán található üzemben folyik. A cég a hatékonyság-orientált vállalati stratégia jó példája. Az

173.p.

⁵² Napi Gazdaság: Eagle Ottawa: Új bőrgyár épül Szolnokon (2004.04.09.), www.napigazdasag.hu

egyes termelési fázisokat azokra a helyekre telepítik, ahol az leghatékonyabban végezhető. megvalósítása nagymértékben függ az infrastruktúra állapotától. Általában a nagy, gyártással és összeszereléssel foglalkozó cégekre jellemző ez a stratégia (például Opel, IBM, Nokia).

A vállalkozás célja továbbá az új piacok megszerzése a meglévő francia, kínai, szerbiai, olasz és magyar piacok mellett. A szolnoki önkormányzat egy 15 éves megállapodást kötött a francia céggel, ennek keretében vállalták hosszabb távon 400-450 dolgozó itteni foglalkoztatását. A cég jelenleg az ipari park területén termel.

A BV Fémmegmunkáló nevét 2006-tól BSM Magyarország Kft-re változtatta. 2005-ben 3.944 millió forintos árbevételével, 760 millió forintos saját tőkéjével a megye 33. legnagyobb vállalkozása volt. A cég 261 főt foglalkoztat.⁵³

A HIGI Papírsoft ZRt.

Olasz-amerikai tulajdonú vállalkozás higiéniai papírtermékek gyártásával és forgalmazásával foglalkozik. 1998-ban alapították, vállalat székhelye Budapest.

2006. tavaszán kezdte meg 8 milliárd forintos beruházását a szolnoki ipari parkban. A gyár a tervek szerint 2007-ben kezdi meg termelését és több mint 100 főnek biztosítva ezzel munkalehetőséget. A vállalat jelentős alapanyag gyártási kapacitást tervez, amely lehetőséget nyújt a hazai és külföldi háztartás-higiéniai papírfeldolgozó és termelő vállalatok számára a kreppesített alapanyagok magyarországi beszerzésére, valamint a magyar vállalatok számára az importtal és szállítással kapcsolatban felmerülő költségek csökkentésére. A szolnoki gyáregységet kelet-európai referenciagyárként építik meg, a legfejlettebb technológiát bemutató üzemként.⁵⁴ A cég alaptőkéje 500 millió és 1 milliárd forint közötti.

A My-Tech Invest Bioenergetikai Beruházó és Szolgáltató Kft.

A többségében lengyel tulajdonú cég fő profilja a villamosenergia-termelés és cellulózyártás. A céget 2005-ben alapították, magyarországi székhelye Budapest. Több mint 5 hektáros területet vásárolt az ipari parkban bioenergetikai üzem építése céljából. A 67 millió eurós beruházás bonyolult környezetvédelmi engedélyhez kötött, a megvalósítás 2008. első negyedévére várható. 25-30 munkahelyet teremtenek a beruházással.

⁵³ Herőcziné Bodori Éva (szerk.) [2006]: TOP 50 – J-NK-Szolnok Megye 50 legjelentősebb cége. APEH, J-NK-Szolnok Megyei Igazgatóság – J-NK-Szolnok Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Szolnok, 10.p.

⁵⁴ Magyar Rádió online: Új betelepülő a szolnoki ipari parkban: <http://www.radio.hu/read/178734>, letöltés ideje: 2007-03-17

2008-2009-től terveik között szerepel egy cellulózzgyár építése is, újabb 50 főnek biztosítva a vállalkozásnál munkalehetőséget.⁵⁵ Alaptőkéje 3 millió és 5 millió forint között van.

A My-Tech Bioenergetikai Kutató és Fejlesztő Kft.

A lengyel érdekeltségű vállalat műszaki kutatással és fejlesztéssel foglalkozik. 2004-ben alapították, székhelye Budapest, alaptőkéje 3 millió és 5 millió forint közötti. A vállalkozás létesítésének egyik motivációja a technológiai előnyökhöz való hozzájárás. Az ilyen típusú vállalatok számára a fejlett, speciális technikákhoz való hozzájárás kiemelkedően fontos szempont.

F. Segura Hungária Kft.

A vállalatról kevés adat áll jelenleg rendelkezésre. A spanyol tulajdonú vállalatot 2005-ben alapították, székhelye Mosonmagyaróvár. Közúti gépjármű, gépjárműmotor alkatrészeinek gyártásával foglalkozik. Beruházásait várhatóan 2008 után kezdi meg az ipari park területén. Alaptőkéje 3 millió és 5 millió forint között van.

Henelit International Kft.

Az anyavállalat 1947-ben alakult és ma Ausztria egyik legnagyobb festékgyára, számtalan kirendeltséggel az ország területén, és három leányvállalattal külföldön. Ezek egyike a székesfehérvári székhelyű Henelit International Kft., melyet 1995-ben alapítottak. Tőkéje 10 millió és 20 millió forint között van. A szolnoki ipari park területén a cég vasáru, festék, üveg kiskereskedelemmel és iparcikk jellegű kiskereskedelemmel foglalkozik.

Titán-CNC Kft.

WETTSTEIN CNC Gyártástechnikai Kft. néven 1994-ben alapították a német érdekeltségű céget. Fő tevékenysége a fémmegmunkálás. Alaptőkéje 10 millió és 20 millió forint közötti.

Stella D'oro Ruhaipari Kft.

Az olasz tulajdonú céget 1991-ben alapították, székhelye Szolnok. Felsőruházat gyártásával foglalkozik. Alaptőkéje meghaladja a 250 millió forintot. Az ilyen jellegű ruhaipari vállalatok motivációja az olcsó, helyi, főként szakmunkás munkaerőhöz való hozzájárás, Magyarország közelségének és az ezzel járó alacsony szállítási költségek kiaknázása. Ezen kívül az ország

⁵⁵ A Szolnok Ipari Park Kft.-től kapott információk alapján

EU-tagságából fakadó stabil, átlátható jogi- és gazdasági szabályozás és közösségen belüli feldolgozásra és értékesítésre vonatkozó szabályok kihasználása. Ez által extra-profitra tesz szert és növeli versenyképességét a nemzetközi piacokon. Főként exportra termel. Félő, hogy a minimálbér növelése arra készteti a céget, hogy egyéb, környező országba telepítse termelését. 2007 óta Románia és Bulgária is az Európai Unió tagja, a bérszínvonal lényegesen alacsonyabb a Magyarországihoz képest és Románia közelsége vonzó lehet az ilyen típusú cégek befektetései szempontjából.

Unimax Hungária Légtechnikai Rt.

Osztrák érdekeltségű vállalkozást 1999-ben alapították, székhelye Szolnok. Fémszerkezetek gyártásával foglalkozik. Alaptőkéje 20 millió és 50 millió között van.

Philip Morris Magyarország Kft.

Az egri székhelyű cég fő tevékenységi köre a dohányáru nagykereskedelem. Tőkéje: 3 milliárd és 8,5 milliárd forint közötti. Szolnokon egy elosztó központja található.

Stadler Trains Magyarország Kft. – A lehetőség

A svájci cég Székesfehérvár és Szolnok között dönti el, hogy melyik városban létesítse 10-15 milliárd forintos beruházással létrejövő motorvonat gyártó és karbantartó üzemét, amely várhatóan 400 új munkahelyet teremt. Szolnok legnagyobb előnye Székesfehérvárral szemben, hogy a Stadler üzleti kapcsolatban áll a MÁV Szolnoki Járműjavító Kft.-vel, a városban több, mint 150 éves hagyományai vannak a vasútnak és a vasúti gépészetnek, az elmaradott régióban történő befektetés esetén a társaság alkalmazottanként 1,5 millió forintig terjedő támogatást kap az államtól, a régióban alacsonyabbak a bérek és nagy számban áll rendelkezésre műszaki és gépipari területen képzett munkaerő és a telekingatlant is kedvező áron biztosítja a város. A támogatás mértéke Székesfehérvár esetében, 1 millió forint, mivel a Nyugat-Dunántúli régió fejlettnak számít. Székesfehérvár ellenben az ország egyik legdinamikusabban fejlődő városa és működőtőke-beruházások szempontjából kiemelten kedvelt települések közé tartozik.⁵⁶

Várhatóan áprilisban születik döntés.

⁵⁶ Sajtófigyelés: Szolnok online – JNK-Szolnok Megye hírportálja: Biztos, hogy nem Szolnokra jön a Stadler – Szolnok (2006. dec. 26) - <http://szolnok.mconet.biz>, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Néplap

Nagy, nemzetközi üzletláncok beruházásai:

Szolnokon elsőként az Interspar áruház nyitotta meg kapuit. A város vezetése hosszú évekig nem engedett új beruházásokat. Néhány éve értékesítették a város határában lévő árteret a Szandai-réten (persze miután kiépült az új gátrendszer), ahol rekord gyorsasággal épült fel a Cora Áruház, a Praktiker Építési és Barkácsáruház, az OBI Barkácsáruház, a Media Markt.

Az ártér értékesítése miatt Szolnoknak komoly gondokat okoznak az utóbbi évek nagy árvizei. Korábban a víz nagy részét erre a területre engedték, megakadályozva ezzel a várost és a környező településeket fenyegető gátszakadásokat. Az árvíz elleni védekezés komoly kiadásokat jelent a város számára.

A városból kivezető 4. számú fő közlekedési út mellett 2004-ben nyitott meg a Tesco Áruház és a városközpontban, illetve a Széchenyi-városrészen is létesült Lidl Áruház.

McDonald's Magyarországi Étteremhálózat néhány éve működtet éttermet a városban.

2001-ben adták át a 2,5 milliárd forint beruházással megépült Szolnok Plázát, amely az izraeli érdekeltsgű Plaza Centers tagja.

Szolnokon számos márkaüzlet és kereskedelmi képvislet működik pl. Adidas, Nike, Levi's, Mustang. Az anyavállalatok ebben az esetben stratégiai előnyök érvényesítése érdekében nyitottak boltokat a városban, mivel úgy vélték a márkanévvvel rendelkező termékekre van kereslet a helyi piacokon. Mivel a márkaboltok már hosszú ideje működnek, stratégiájuk helyesnek bizonyult.

5.5. Működőtőke-beruházások fúzióval

A városban sok külföldi tulajdonú pénzintézet és biztosítótársaság működik. Ezekről általánosságban elmondható, hogy jellemzően fúzió útján megvalósuló működőtőke-beruházásokról van szó.

Általában budapesti székhelyűek, csupán fiókkal rendelkeznek a városban. Éppen ezért a városnak fizetendő helyi adók szempontjából nem számítanak, mivel az számít az adó alanyának, aki székhellyel vagy telephellyel rendelkezik az adott településen.

Jelentős hatással vannak viszont a foglalkoztatottság alakulására, valamint arra, hogy korszerű, nemzetközi és piacképes szolgáltatásaikkal segítsék a városban működő cégeket. Az ilyen jellegű befektetések főként versenytársakat követő stratégiát érvényesítenek. A piac telítettsége miatt olyan új termékek és szolgáltatások értékesítésével szeretnének előnyhöz jutni, amelyre van kereslet és korábban nem vagy nem az általuk kínált formában voltak elérhetőek a térségben. A külföldi multinacionális vállalatok megjelenése új kihívásokat és

potenciális ügyfeleket jelent számukra, mivel a hazaihoz képes általában más jellegű igények is felmerülnek, amelyekre megoldás kínálnak speciális banki szolgáltatások formájában. A külföldi pénzintézetek és pénzügyi szolgáltatást nyújtó cégek jellemzően valamilyen külföldi bankcsoport tagjaként, a helyi bankokat magukba olvasztva vannak jelen a piacon.

A városban működő nagyobb, külföldi érdekeltségű bankok:

CiB Bank - Gruppo Banca Intesa tagja, amely Olaszország legnagyobb bankcsoportja. Citibank – A Citigroup csoport tagja. A City Bank of New York, a Citibank elődje 1812-ben alakult.

ERSTE Bank – A nemzetközi Erste Bank Csoport tagja, amelynek anyaintézete a száznyolcvan éves hagyományokkal rendelkező osztrák Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG. Az Erste Bank 1997 óta van jelen Magyarországon.

FHB Bank – Az FHB bankcsoport tagja.

UniCredit Bank – UniCredit Group magyarországi tagja, a HVB Bank utódja.

K&H Bank – K&H Bank többségi tulajdonosa a belga KBC Bank és Biztosítási Csoport.

MKB – A német Bayern LB csoport tagja.

Raiffeisen Bank

Volksbank – A Bank főreszvényese a Volksbank International AG (VBI).

Budapest Bank - (GE Money bankcsoport tagja)

Külföldi érdekeltségű biztosítótársaságok:

Allianz – egykor Hungária biztosító

Generali-Providencia

ING biztosító – a Nationale Nederlanden zöldmezős beruházással hozta létre Magyarországon.

Union-biztosító - Vienna Insurance Group tagja.

5.6. A betelepült külföldi vállalatok hatása Szolnok város gazdaságára

Előnyök:

1. A keletező önkormányzati és állami költségvetési bevételek igen jelentősek. Az ipari park területén lévő telekingatlanok közvetlenül Szolnok város bevételeit növelik. Az ipari parkkal kapcsolatos költségkalkulációk alapján elmondható, hogy a tervezett beruházások üzembe helyezésétől számított 5 éven belül a teljes ráfordítás megtérül az ingatlanok értékesítési árbevételéből, illetve a helyi adók

esetén az 5. évvel bezárólag keletkező díjak bevételeiből. Önkormányzati szinten a megtérülés hosszú távon igen jelentős. Az Önkormányzatnak arra kell törekednie, hogy jelentősen lerövidítse az értékesítési időt.⁵⁷

2. A helyi adók többletbevételei Szolnok város forrásait növelik.
3. Bevételt jelent a munkanélküliség csökkenése miatt megszűnt munkanélküli támogatások mérséklődése is.
4. A betelepült vállalkozások után befizetett állami adók (társasági nyereségadó, osztalékadó, illetékek) növelhetik a városnak nyújtott állami támogatások mértékét.
5. A keletkező munkahelyek által biztosított jövedelmek SZJA bevétele és egyéb adóbevételei.
6. A városba települő vállalatok nemcsak pénzt hoznak, hanem általában fejlett technológiát, menedzseri és szervezési ismereteket, amelyből a város profitálhat.
7. Infrastruktúra-fejlesztések.

Hátrányok:

1. A város és az állam által biztosított kedvezmények nagy terhet rónak a költségvetésre. Ennek összegét a hazai kis- és középvállalkozások fizetik meg.
2. A városba települt vállalatok nagy része ipari tevékenységet folytat, ezen belül a vegyipar és a gépipar jelentős. Veszélyt rejt a nagyarányú környezetszennyezés, amely szigorú szabályozással és ellenőrzéssel mérsékelhető. A tőkeerős nagyvállalatoknak nem tétel kifizetni a rájuk szabott bírságot, és ha a szankciók gyakran ismétlődnek, könnyen áttelepülnek olyan országba, ahol kevésbé szigorúak a környezetvédelmi előírások és ellenőrzések.
3. Elnyomják vagy tönkreteszik a helyi kisvállalkozásokat.
4. A külföldi nagyvállalatok jelenléte elméletileg pozitívan hat a helyi beszállítói bázis fejlesztésére és lehetőséget biztosít a helyi vállalkozások számára. A gyakorlatban ez nem jellemző, beszállítóikat főként külföldről választják, amelyben nagy szerepet játszik az is, hogy a helyi vállalkozások nem képesek gyorsan, jó minőségben, megfelelő technológiával előállítani és leszállítani termékeiket.
5. A Szolnokon működő külföldi cégek egyértelműen export-orientáltak. Veszély, hogy a keletkező profitot kivonják a városból és az országból.

⁵⁷ Szolnok Ipari Park Kft. Üzleti-marketing terve: Paulusinvest Vagyongkezelő és Tanácsadó Rt, Budapest, 2000. augusztus 10.

6. Szolnokon jellemzően az alacsonyan képzett, szakmunkás munkaerőt foglalkoztatják, hazai viszonylatban alacsony bérért, ezáltal kizsákmányolják a munkaerőt. Érzékenyen reagálnak a bérek emelkedésére. Gyorsan és könnyedén áttelepülnek alacsonyabb bérszínvonalú országokba. Szolnokon éppen ezért olyan vállalkozásokat lenne célszerű ösztönözni, amelyek a képzett, magas szakmai ismeretekkel rendelkező, nehezen pótolható munkavállalókat foglalkoztatnák, akiket nem célszerű „itt hagyni”.

6. MŰKÖDŐTŐKE-BERUHÁZÁSOK SZOLNOKON – A BEFEKTETŐK SZEMSZÖGÉBŐL

Azt terveztem, hogy a dolgozatot egy saját, empirikus kutatásokon alapuló elemzéssel is gazdagítom. A kutatás célja, hogy feltérképezzem, mi motiválta a Szolnokra érkező külföldi, tőkeerős cégeket abban, hogy a várost választották befektetésük színhelyéül. Arra is kíváncsi voltam, mi a vállalatok véleménye ezen elemek színvonaláról a városban.

Az egyszerűbb adatgyűjtés és feldolgozás érdekében készítettem 2 rövid kérdőívet a témával kapcsolatban magyar és angol nyelven. (A kérdőíveket a dolgozat melléklete tartalmazza).

Az első arra keresett választ, hogy a betelepült cégek anyavállalata számra a dolgozat 2. fejezetében felvázolt motivációs elemek milyen súllyal bírnak város/régióválasztás szempontjából.

A második kérdőív ezeknek az elemeknek a színvonalára kérdezett rá konkrétan Szolnok városra vonatkozóan.

Ezek után néhány, a cégre vonatkozó egyszerű kérdés következett (például anyavállalat székhelye, befektetés módja, szektorális hovatartozás, foglalkoztatottak száma, cég jegyzett tőkése, export részaránya az értékesítésben, vállalat alapításának éve Szolnokon illetve, hogy a vállalat részesült-e adókedvezményben a betelepüléskor).

A kérdőív ötletét Antalóczy Katalin és Sass Magdolna: Befektetésösztönzés és Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz című a Külgazdaság folyóiratban 2003-ban megjelent cikke adta.⁵⁸

A szerzők arra vonatkozóan végeztek kérdőíves kutatást a Magyarországon működő külföldi vállalatok körében, hogy mi motiválta őket abban, hogy hazánkat választották befektetésük

⁵⁸ Antalóczy Katalin: Befektetésösztönzés és Magyarország csatlakozása az EU-hoz. Külgazdaság, 47. évf. 2003. 4. sz. 4-29 p.

színhelyéről illetve, mit vizsgál az anyavállalat akkor, amikor a régió belül választja ki befektetéseinek helyét.

Érdekességként említeném, hogy a neves és országosan is elismert szakemberek is csak 22 kérdőívet kaptak vissza a kiküldött 60-ból országos szinten.

Ennek tükrében az a 8 kérdőív, amit én városi viszonylatban 20 közül megszereztem, nem is olyan rossz arány...

Ilyen kevés adatból nem lehet nagy érvényű egyetemes igazságokat levonni, viszont érdekesek és tanulságosak, ezért fontosnak tartom beletenni a dolgozatba.

A kutatás menete

A városban működő külföldi érdekeltségű vállalkozásokat 4 csoportra osztottam.

Az első csoportba kerültek azok a cégek, amelyek az elmúlt évtizedben, főként privatizáció útján kerültek Szolnokra. Ezeknek – a főként multinacionális nagyvállalatoknak – a menedzsmentjét ismerősök által próbáltam elérni és meggyőzni arról, hogy az 5-10 perces idő ráfordítást igénylő munkával segítsék a munkámat. Ez egy kivételtől eltekintve sikerrel járt (5 db kérdőív).

Azokat a vállalatokat, amelyeknél nem volt semmilyen kapcsolatom, telefonon hívtam fel. Ennek eredménye 0 kitöltött kérdőív lett.

A második csoportba a zöldmezős beruházásokat soroltam. Az ilyen jellegű működőtőke befektetések főként az utóbbi években és az elkövetkezendő években valósultak/valósulnak meg a városban, főként az ipari park területén. Ezzel viszonylag könnyű dolgom volt, mivel a Szolnok Ipari Park Kft.-nél annyiban segítettek, hogy megadták a cégek vezetőinek elérhetőségét (és mobiltelefonszámát).

A vállalatok egy része még nem termel Szolnokon. Egy céget közülük pillanatnyilag még csak egy ügyvédi iroda képvisel, így tőlük azt a választ kaptam, hogy nem tudnak segíteni.

A már működő vállalkozások vezetőinek előzetes telefonos megbeszélés után elég volt elfaxolni vagy e-mailben elküldeni a kérdőíveket. (Kettőből egyet kaptam vissza.)

A harmadik csoportot a pénzügyi szektorban működő külföldi érdekeltségű vállalkozások alkotják. Több kérdőívre is ígéretet kaptam, de végül is 1 érkezett vissza úgy, hogy az adatrészt nem töltötték ki.

A negyedik csoportban a kereskedelemmel foglalkozó külföldi érdekeltségű cégek szerepelnek, innen 1 kérdőívet kaptam vissza.

16. számú táblázat
A kérdőívet kitöltő vállalatok főbb jellemzői

Sor-szám	Anyavállalat székhelye	Befektetés módja	Tevékenység	Foglalk. száma (fő)	Export részarány(%)	Alaptőke (millió Ft)	Adókedvezmény
1	Hollandia	Privatizáció	Vegyipar	97	70	100-250	Igen
2	Írország	Privatizáció	Gépipar	76	100	10-20	Nem
3	Románia	Privatizáció	Vegyipar	250	60	1.000-3.000	n.a.
4	Ausztria	Privatizáció	Könnyűipar	360	65	1.000-3.000	Igen
5	Franciaország	Zöldmezős beruházás	Gépipar	261	70	500-1.000	Igen
6	Németország	Zöldmezős beruházás	Kereskedelem	283	0	1.000-3.000	Nem
7	Németország	n.a.	Pénzügyi szektor	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
8	Németország	Privatizáció	Élelmiszeripar	106	10	3.000 fölött	Igen

Forrás: saját adatgyűjtés, saját szerkesztés

A 8 megkérdezett cég közül 2 a vegyiparban, 2 a gépiparban, 1 a könnyűiparban, 1 az élelmiszeriparban, 1 a pénzügyi szektorban és 1 a kereskedelemben tevékenykedik.

Két cég kivételével (kereskedelem) az összes vállalat export orientált, az export részarány minden esetben 60% fölött van, egy cég pedig teljes egészében exportra termel.

Kedvezményben 4 vállalat részesült. Ezek közül 1 zöldmezős beruházás és 3 privatizáció útján megszerzett vállalkozás. Mind a négy vállalat az ipari szektorban működik.

Alaptőkéjük 3 vállalat esetében 1 és 3 milliárd forint közötti, egy esetben ennél is magasabb, egynél 500.000 millió és 1 milliárd forint közötti, egy esetben 100 millió és 250 millió közötti, egy esetben 10 millió és 20 millió közötti, egy esetben pedig nincs adat.

Foglalkoztatottak számát illetően 4 vállalkozás a nagyvállalat kategóriájába sorolható (több, mint 250 főt foglalkoztat), 3 középvállalkozás (50-249 fő), egy esetben pedig nincs adat.

Az első kérdőív arra kérdezett rá, hogy mennyire tartja fontosnak a megkérdezett cégek anyavállalata a különféle elemeket befektetési döntéseinél a város vagy régió kiválasztásának szempontjából.

Az adatokat a 17. számú táblázat tartalmazza.

17. számú táblázat

Mennyire tartja fontosnak anyavállalata a felsorolt elemeket magyarországi befektetési döntéseinél régió/városválasztás szempontjából?
Rangsor 0-5

Eszköz	Vállalat sorszáma								Átlag	Szórás
	1	2	3	4	5	6	7	8		
Város elhelyezkedése, megközelíthetősége	0	5	5	3	3	3	4	3	3,25	1,58
Infrastruktúra	4	5	4	4	4	3	5	3	4,00	0,76
Egyszerű hozzáférés az információs technológiai infrastruktúrákhoz (Internet, vezetékes telefon)	5	4	4	4	5	5	5	4	4,50	0,53
Közúti szállítás, vasúti szállítás rendelkezésre állása	3	4	4	4	4	3	3	3	3,50	0,53
Megfelelő szintű tömegközlekedés biztosítása az alkalmazottak számára	1	3	4	3	2	2	4	2	2,63	1,06
Helyi beszállítói bázis megléte	3	4	3	4	2	2	3	3	3,00	0,76
Helyi adók mértéke (építményadó, telekadó, helyi iparüzési adó, vállalkozások kommunális adója, stb.)	4	5	5	5	5	5	4	5	4,75	0,46
Város által nyújtott kedvezmények	3	4	5	5	5	5	3	4	4,25	0,89
Város által nyújtott közvetlen támogatások	3	4	5	4	5	5	4	2	4,00	1,07
Képzés közvetlen támogatása a város részéről	2	4	4	3	4	1	2	2	2,75	1,16
Átképzés közvetlen támogatása a város részéről	1	4	4	3	4	1	2	1	2,50	1,41
Képzett munkaerő rendelkezésre állása	3	5	5	4	4	3	4	1	3,63	1,30
Munkahelyteremtés közvetlen támogatása a város részéről	3	4	5	3	4	2	3	2	3,25	1,04
K+F közvetlen támogatása a város részéről	2	4	4	3	1	2	2	2	2,50	1,07
Környezetvédelem támogatása a város részéről	3	4	5	3	2	3	3	2	3,13	0,99
Ipari park megléte, fejlesztése a város részéről	2	4	5	3	2	5	2	1	3,00	1,51
Megfelelő minőségű, felszereltségű iroda- és termelési területek megléte (bérelhető, megvásárolható, stb.)	5	5	4	4	5	4	4	2	4,13	0,99
Gyors, egyszerű adminisztráció és segítőkész, felkészült ügyintézők az induló beruházók és a külföldi munkavállalók informálására	4	5	5	4	4	3	3	3	3,88	0,83
Jó minőségű szolgáltatások, lehetőségek nagy választéka a munkavállalók számára a városban (egészségügy, lakhatás, szórakozás, kulturális programok, vásárlások, oktatás, stb. területén)	2	4	4	3	3	1	4	2	2,88	1,13

Forrás: saját adatgyűjtés, saját szerkesztés

A táblázatban szereplő adatok alapján kiderül, hogy a Szolnokon működő külföldi érdekelt-ségű vállalatok számára kiemelkedően fontos a helyi adók mértéke (4,75 átlagos érték). A 8 cég közül 6 ítélte ezt az elemek kiemelten fontosnak döntéseinek meghozatalánál, míg a maradék 2 az átlagosnál nagyobb jelentőségűnek gondolja.

Ennek ellenére a város által nyújtott kedvezmények csak a harmadik helyen állnak (4,25). 4 befektető kiemelten fontosnak tartja, 2 az átlagnál fontosabbnak és 2 közepesen fontosnak.

Kiemelten fontos szerepe van egy város kiválasztásánál a meglévő informatikai infra-struktúrák fejlettségének (vezetékes telefon, Internet). Ez áll a második helyen 4,5 értékű súllyal, 4 befektető értékelte kiemelten fontosnak, 4 az átlagnál nagyobb jelentőségűnek.

4. helyre került a megfelelő felszereltségű termelő- és irodaterületek biztosítása a város részéről (4,13). 3 cég tartja kiemelten fontosnak, a többiek az átlagnál fontosabbnak, egy vállalat szempontjából (élelmiszeripar) alig van jelentősége.

5. helyen - 4 egész átlaggal, tehát az átlagnál nagyobb jelentőséggel - a város által adott támogatások mértéke és az infrastruktúra állapota áll.

Közepesen fontosnak tartják a város elhelyezkedését és megközelíthetőségét – ez esetben volt olyan vállalat, aki egyenesen 0 jelentőségűnek vélte. A cég a vegyiparban tevékenykedik. Ellenben 2 vállalat kiemelten fontosnak tartja (gépipar, vegyipar). Ennél az elemnél figyelhető meg a legnagyobb szórás.

Közepesen fontosnak tartják továbbá a közúti, vasúti szállítási lehetőségeket, a helyi beszállítói bázis meglétét, a rendelkezésre álló, képzett munkaerő meglétét, a munkahely-, és környezetvédelem támogatását a város részéről. Ez utóbbi csak egy vegyiparral foglalkozó cég megítélése szerint kiemelten fontos.

Átlagosnak tartják továbbá az egyszerű, gyors adminisztrációt és az ipari park meglétét is. Az elemnek nagy a szórása, 1 és 5 között ítélték a fontosságát. Érdekes, hogy nem az ipari parkban működő cég számára kiemelkedő jelentőségű. legfontosabbnak.

Az átlagnál lényegtelenebbnek ítélik a tömegközlekedést, ez csupán egy vállalat számára fontosabb az átlagnál (a cég a külvárosban működik), képzés és átképzés fontosságát és a kutatás-fejlesztés támogatását. Ez utóbbit a kereskedelemmel foglalkozó vállalat egyenesen 1-esnek, azaz csekély jelentőségűnek véli. Ezen felül a szabadidő eltöltéséhez szükséges jó minőségű szolgáltatások színvonala sem bír túl nagy súllyal. Ez utóbbi lehetőséget elég széles skálán 1-4-ig értékelték, tehát nagy a szórás.

A kérdőív végén megkértem a vállalatokat, hogy írják össze, melyek azok a befektetés-ösztönzési eszközök, amelyeket a felsoroltakon túl fontosnak tartanak.

Ezek: Légi közlekedés kialakítása, kedvezmények, támogatások mértékének növelése, adminisztráció egyszerűsítése, adókedvezmények, jobb megközelíthetőség, közlekedési útvonalak korszerűsítése, a 4. sz. főút vonal négyasvosítása, infrastruktúra fejlesztése, korszerű, piaci elvárásoknak megfelelő oktatás, nyelvoktatás önkormányzati segítséggel, önkormányzati szervek (képviselők, polgármester) személyes részvétele a befektetőkkel való tárgyalásokon, város nagyobb publicitása, propagálása a befektetők körében.

Egy jelentős vegyipari cég vezetője néhány éve költözött Hollandiából Szolnokra és mára a családja is ide köti. Nagyon érdekesnek találtam azokat az elemeket, amelyeket fontosnak ítélt a befektetői döntések szempontjából: jobb utak, üzletek és éttermek minőségének fejlesztése, több lehetőség a gyermekek számára (játszóházak, játszóterek, gyerekelőadások), a városközpont átszervezése – autómentes sétálóutcák kialakítása és **BOLDOGABB EMBEREK!**

A második kérdőív arra kérdezett rá, hogy milyennek tartják a fenti elemek színvonalát Szolnokon. A felsorolásból kihagytam a helyi adók mértékét, mivel ezt nem lehet a többihez használt ismérvek alapján megítélni (például nagyon gyenge, rossz, kiváló). Az eredményeket a 18. számú táblázatban foglaltam össze.

18. számú táblázat

Hogyan jellemezné a felsorolt elemek színvonalát Szolnok városában?

Rangsor 1-5

Eszköz	Vállalat sorszáma								Átlag	Szórás
	1	2	3	4	5	6	7	8		
Város elhelyezkedése, megközelíthetősége	3	4	4	2	3	4	3	3	3,25	0,71
Infrastruktúra	1	4	3	2	3	4	4	3	3,00	1,07
Egyszerű hozzáférés az információs technológiai infrastruktúrákhoz (Internet, vezetések telefon)	4	4	3	3	4	5	4	4	3,88	0,64
Közúti szállítás, vasúti szállítás rendelkezésre állása	2	4	4	3	4	4	3	4	3,50	0,76
Megfelelő szintű tömegközlekedés az alkalmazottak számára	3	4	3	3	2	4	3	4	3,25	0,71
Helyi beszállítói bázis megléte	2	5	3	3	3	5	3	3	3,38	1,06
Város által nyújtott kedvezmények mértéke	2	3	3	3	3	3	3	3	2,88	0,35
Város által nyújtott közvetlen támogatások mértéke	2	3	3	2	3	3	3	2	2,63	0,52
Képzés közvetlen támogatása a város részéről	1	4	2	2	2	2	2	3	2,25	0,89
Átképzés közvetlen támogatása a város részéről	2	4	3	2	2	2	2	4	2,63	0,92
Képzett munkaerő rendelkezésre állása	1	4	3	3	4	4	3	4	3,25	1,04
Munkahelyteremtés közvetlen támogatása a város részéről	1	4	3	2	3	4	3	3	2,88	0,99
K+F közvetlen támogatása a város részéről	1	4	3	2	2	2	2	3	2,38	0,92
Környezetvédelem támogatása a város részéről	1	4	3	2	2	3	3	4	2,75	1,04
Ipari park által nyújtott lehetőségek	2	3	3	2	4	4	3	4	3,13	0,83
Megfelelő minőségű, felszereltségű iroda- és termelési területek megléte (bérelhető, megvásárolható, stb.)	3	4	4	3	4	3	4	3	3,50	0,53
Gyors, egyszerű adminisztráció és segítőkész, felkészült ügyintézők az induló beruházók és a külföldi munkavállalók informálására	3	3	3	3	2	3	4	2	2,88	0,64
Jó minőségű szolgáltatások, lehetőségek választéka a munkavállalók számára a városban (egészségügy, lakhatás, szórakozás, kulturális programok, vásárlások, oktatás, stb. területén)	3	4	2	3	3	4	3	2	3,00	0,76

Forrás: saját adatgyűjtés, saját szerkesztés

Ha rátekintünk a táblázatra, rögtön szembetűnő, hogy a városban egyetlen elem színvonala sem éri el a 4-es, azaz jó értéket. Legjobbnak ítélik az egyszerű hozzáférést az információs technológiai infrastruktúrákhoz, azaz a vezetékes telefonhoz, internethez, stb.

A vállalkozások szerint ennek az elemnek a színvonala 3,88 átlagos értéken áll, ami közepes színvonalúnak felel meg. A szórás 1 alatti. A technológiai infrastruktúra fejlettségének színvonala azért is fontos, mivel az előző táblázatban ez az elem a 2. helyen áll a vállalat befektetési döntéseinek szempontjából.

Első helyen a helyi adók mértéke állt, amire a 2. táblázat nem kérdezett rá, viszont tudjuk, hogy a városban a törvényben engedélyezett maximális szinten vannak megállapítva a helyi adók.

Harmadik legfontosabb szempont a befektetési döntéseket illetően a város által nyújtott kedvezmények mértéke. A Szolnokon működő vállalatok szerint ez éppen, hogy elégséges (2,63). A kedvezmények mértékét egy befektető ítélte elégségesnek, a többiek átlagosnak.

A döntések szempontjából 4. legfontosabb szempont a megfelelő minőségű és felszereltségű termelési- és irodaterületek megléte. A befektetők szerint ennek színvonala a városban valamivel az átlag fölött van (3,5). Négy befektető ítélte jónak, négy közepesnek.

A megkérdezett vállalkozások ezen felül még az infrastruktúra állapotát, a város által adott támogatások mértéke tartják az átlagnál fontosabbnak.

Az infrastruktúra állapota a befektetők szerint Szolnokon átlagos, de egy vegyiparral foglalkozó vállalkozás gyengének, rossznak ítélte. Ennek az elemnek a legnagyobb a szórása (1,07). A kedvezmények mértéke átlag alatti.

Legalacsonyabb színvonalon (2,25) a képzés közvetlen támogatása a város részéről elem áll.

Ezen kívül épp, hogy elégségesnek tartják a város által biztosított kedvezményeket és támogatásokat, az átképzés, a kutatás-fejlesztés, a környezetvédelem és a munkahely-támogatás és az ügyintézés színvonalát is.

Úgy gondolom, érdekes tanulságokat lehetne levonni a városban működő többi külföldi érdekeltségű vállalkozás megkérdezése után. Ha nagy arányban érkeznek vissza kérdőívek, az a városvezetés szempontjából meghatározhat egy irányt, amelyen érdemes továbbhaladni.

7. A SZOLNOKI IPARI PARK – A LEHETŐSÉGEK FÖLDJE?

7.1. Az ipari park adottságai

A város vezetése, kihasználva az ipari parkok alapítását ösztönző állami támogatásokat, a Szolnoki Ipari Park létrehozását tekinti az egyik legfontosabb olyan beruházás ösztönző lehetőségnek, amellyel a külföldi működőtőkét a városba csalogathatja. Az ötlet eredményesnek bizonyult, mivel az előző részben bemutatott külföldi zöldmezős beruházások majdnem kivétel nélkül az ipari parkban valósultak meg. A területen rendelkezésre álló telkeknek jelenleg kb. 55%-át értékesítették. Egy vállalkozás bérli (Eagle Ottawa Hungary Kft.), a többi megvásárolta a telekingatlant. Bár nem külföldi működőtőkééről van szó – úgy vélem a **helyi** kis- és középvállalkozásoknak biztosított telekingatlanok és egyéb kedvezmények hosszú távon megtérülnének a város számára.

A Szolnoki Ipari Park elhelyezkedése

A Szolnoki Ipari Park Szolnok város déli iparnegyedében található a Piroskai úton.

19. számú ábra
A Szolnoki Ipari Park

Forrás: Szolnok Ipari Park Kft. Honlapja⁵⁹

Az Ipari Park megközelítése:

Szolnok központtól:	15 km, a menetidő személygépkocsival 10-15 perc
4. sz. fő közlekedési út:	1 km
Helyi autóbusz közlekedés:	1, 1/A, 13 jelű autóbuszjáratok
Iparvágány:	Az iparvágány a Szolnoki Ipari Park mellett található

Az Ipari Park megvalósításának feladatait az 1999-ben alakult Szolnoki Ipari Park Kft. látja el, melynek 100%-ban tulajdonosa Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata.

A Szolnoki Ipari Park 10-12 nagybefektető és 45-50 kis- és közepes vállalkozás számára nyújt letelepedési lehetőséget.

Teljes területe 154,8 ha (zöldmezős). Fejlesztési terület 124 ha. Beépített területek nagysága 73 ha.⁶⁰

Az Ipari Parkban 3 övezet található.

1. Kis- és közepes vállalkozói övezet, ahol a legkisebb területnagyság 2.000 m², a beépíthetőség aránya 40%
2. Kereskedelmi és szolgáltató övezet, ahol a legkisebb területnagyság 2.000 m², a beépíthetőség aránya 60%
3. Nagyvállalkozói övezet, ahol a legkisebb területnagyság 20.000 m², a beépíthetőség aránya 40%.

A Szolnoki Ipari Park szolgáltatásai

A Szolnoki Ipari Park Működési és Szolgáltatási Szabályzatában határozták meg a cég által nyújtandó szolgáltatások körét, a betelepülő vállalkozások jogait és kötelezettségeit.

Kötelezően igénybe veendő szolgáltatások

A Szolnoki Ipari Parkba betelepülő vállalkozások az építési területük megközelítésére megépített utak, térvilágítás, az építési terület közművesítéséhez kialakított közműterületek, továbbá a csapadékvíz-elvezető árok és záportározó (tűzivíz - és öntözővíz-tározó) valamint a zöld területek tisztítása, karbantartása, felújítása és javítása érdekében végzett szolgáltatásokat kötelezőek igénybe venni. A szolgáltatások díjához történő hozzájárulások mértékére külön megállapodást kell kötni, mely függ a vásárolt terület nagyságától, a személy- és teherforgalomtól.

Választható szolgáltatások

A betelepülő igényeinek megfelelően a következő szolgáltatásokat veheti igénybe:

utak karbantartása, tisztítása, hó eltakarítás, síkosság-mentesítés; zöldterületek karbantartása (parkosítás, fűfelület, cserjefelület karbantartása; közvilágítás kiépítése, karbantartása; kommunális szemétszállítás; felszíni vízelvezető rendszer karbantartása, tisztítása; szálloda, szálláshely szolgáltatásai; éttermi, étkeztetési szolgáltatás; személy-, és teherszállítási

⁵⁹ Szolnoki Ipari Park honlapja: <http://www.szolnokiipariparkkft.hu>, Letöltés dátuma: 2007-03-03

⁶⁰ Beszámoló a Szolnoki Ipari Park alapításáról. 1998.11.24, Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata

szolgáltatása; egyéb szárazföldi szállítást segítő tevékenység; rakománykezelés; tárolás, raktározás; ingatlan bérbeadása, üzemeltetése; gépkocsi kölcsönzés; hirdetés; takarítás, tisztítás; munkaerő közvetítés; források felkutatása, projektfinanszírozás; logisztikai szolgáltatások; projektfinanszírozás, projekt lebonyolítás

7.2. Az Ipari Park története

1998

A Kormány 1996 végén döntött az Ipari Park fejlesztés célprogramjának indításáról.

1997-ben 28 park nyert támogatást Magyarországon. Szolnok közvetlen térségében Martfű (alapító: Martfű Város Önkormányzata), Kecskeméti Ipari Park (Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata), Jászfényszaru Ipari Park (Jászfényszaru Ipari Park Centrum Kft.), és a Ceglédi Innovációs Központ és Ipari Park.

1998 novemberében az alapító okirat aláírásával megalakult a Szolnok Ipari Park Kft.

A létesítendő ipari park színhelyéül a város déli ipartelepét jelölték ki, mivel itt található az a háttér, amely nélkül ilyen volumenű beruházás nem lenne kivitelezhető. A korábban elkészített hatás- és megvalósíthatósági tanulmányok értékelése alapján egy olyan virtuális logisztikai rendszer kialakítását tervezték meg, amelyben a városban meglévő 4 árufogalmi csatorna egymásra épülve, egymás támogatásával tud működni.

Szolnok Megyei Jogú Város a Kft.-hez - mint tulajdonos - az alapítókat megillető azonos jogokkal 1999-ben törzstőke emelés útján csatlakozott.

1999

Megszületett az önkormányzati elhatározás az Ipari Park kialakítására. A cél egy korszerű, logisztikai háttérbázissal rendelkező Ipari Park létrehozása volt, amely szervesen illeszkedik a már kiépült ipari területekhez. Elkezdődött a lehetséges tulajdonosok és befektetők felkutatása. Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata támogatóként és tulajdonosként is részt kellett, hogy vegyen az ipari park munkájában, mivel az önkormányzat támogatási nyilatkozata nélkül a Kft. nem pályázhatott volna a meghirdetett állami forrásokra. Az önkormányzatnak két lehetősége volt a beruházások támogatására: helyi adók módosítása és a zöldmezős beruházásokra alkalmas területek hasznosítására vonatkozó jogok átadása.

A Szolnoki Ipari Park megvalósításának feladatait a Szolnok Ipari Park Kft és a Logisztikai Fejlesztési Központ Kft. közösen látták e. Ennek értelmében összehangolt forráspályázatot nyújtottak be.

Az üzleti-marketing terv értékesítési követelményei értelmében fejlesztésre kerül 39,2 hektár terület, amelyből 21,9 hektárt terveztek értékesíteni.⁶¹

2000-2002

Az időszakot főként a pályázatok, támogatási szerződések előkészítése jellemezte.

A Szolnoki Ipari Park 2000. márciusa óta jogosult a Gazdasági Minisztérium által "odaítélt" cím viselésére - 154,8 hektáros területe kiválóan alkalmas versenyképes ipari és kereskedelmi vállalkozások letelepedéséhez. 2002-től 466 millió forint önerővel kiegészítve 1,3 milliárd forintos fejlesztés kezdődött az infrastruktúra és az útszelvény kiépítésére.⁶²

2003-2004

Az Ipari Park infrastruktúra fejlesztésének I. ütemében 41 hektár állt a betelepülő vállalkozások rendelkezésére. Ezen a területen 2004. őszére befejeződött az alapinfrastruktúra kiépítése a Miniszterelnöki Hivatal, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, a PHARE támogatása mellett saját forrás bevonásával, összesen nettó 1,33 milliárd forint⁶³ értékben. Az alap-infrastruktúra kiépítésével egy időben több betelepülő vállalkozás is megjelent, akik részére a 124 hektár nagyságú fejlesztési területből mintegy 32 ha területet került értékesítésre.

2004-ben telepítette a parkba közép-európai termelési központját egy amerikai beszállító cég az Eagle Ottawa Hungary Kft.

Az elért eredmények megalapozták a Szolnoki Ipari Park növekedési pályára állításának lehetőségét.

2005

Ebben az évben az infrastruktúra további fejlesztésére pályázatokat készítettek. Megtörténtek a szerződéskötések a betelepülő cégekkel.

A BSM Magyarország Fémmegmunkáló Kft., ugyancsak autóiipari beszállító cég közel 3 milliárd forint értékű beruházás eredményeként felépítette gyártócsarnokát az Ipari Parkban és megkezdte a termelést.⁶⁴

⁶¹ Beszámoló a Szolnoki Ipari Park alapításáról. 1998.11.24, Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata

⁶² Dr. Kasza Sándor (szerk.) [2002]: Szolnok a XXI. Század küszöbén. Budapest, CEBA Kiadó, 39.p.

⁶³ Szolnok Ipari Park Kft. Üzleti-marketing terve: Paulusinvest Vagyongazdálkodó és Tanácsadó Rt., Budapest, 2000. augusztus 10.

⁶⁴ A Szolnok Ipari Park Kft-től származó információk alapján

2006

Megkezdődött az ipari park infrastruktúra-fejlesztésének II. üteme.

Egy tízhektáros területen 2006 tavaszán indult el egy több mint 8 milliárd forintos beruházás, az elképzelések szerint a világ egyik legkorszerűbb nagy teljesítményű higiéniai papírgyártó üzeme épül fel Szolnokon.

A Szolnoki Ipari Parkba jellemzően nagy tömegű termékeket feldolgozó üzemek települnek be (bőr, papír, cellulóz, biomassza stb.), éves árutömeg-forgalmuk közelít az 1 millió tonnához. Az Ipari Park vezetése a cégek igényeinek megfelelően egy rövid és jó minőségű műút megépítését (a 4. sz. főút szolnoki elkerülő szakasza és a SZIP közvetlen kapcsolatát biztosítaná), egy tiszai teherforgalmi kikötő megépítését, valamint a már meglévő közlekedési útvonalak fejlesztését és bővítését tervezi. Elképzelésük szerint egy inkubátorház, innovációs központ létesítésével a kis- és közepes vállalkozások infrastrukturális feltételei is tovább javulhatnak. 2006-ban a HIGI Papírsoft ZRt. megkezdte üzemének kivitelezését.

A BSM Magyarország Fémmegmunkáló Kft. kibővítette már meglévő gyártócsarnokát. A cég jelenleg 300 főnek biztosít munkalehetőséget.

Az év folyamán 6 vállalkozás közel 27 hektár földterületet vásárolt az Ipari Parkban.

A kis- és közepes vállalkozói övezetben otthonra találó, az építési szakiparral, a vegyiáru- és festékforgalmazással, a kompresszorok forgalmazásával és szervizelésével foglalkozó vállalkozások a beruházásaikat 2006–2007-re tervezik.

A kisbefektetők részéről a DUTRADE Kft. – a Dunaújvárosi Acélművek leányvállalata – egy 4200 négyzetméter alapterületű csarnok létesítését tervezi, feladata a termékforgalmazás lesz.

2007

A tervek szerint nagybefektetői zónában megkezdte működését az F. Segura Hungária Kft., a My Tech Invest Kft. és a HIGI Papírsoft ZRt., és az Ipari Park Service Kft. befejezi épületének kivitelezését

A kisbefektetői zónában megkezdte beruházását a Hajdu Társa Kft. A Ravasz és Társa Bt., a HENELIT Kft., a Dutrade ZRt. és a Renoval S+S Kft.

7.3. Betelepülési lehetőségek

A Szolnoki Ipari Parkba települő vállalkozások több lehetőség közül választhatnak:

Telekingatlanok értékesítése:

A telekárak értékesítése egy gazdaságossági szempontok alapján kikalkulált áron történik, amelyből a cég vezetése bizonyos esetekben engedményeket ad.

2.600.-Ft/m²+ÁFA ártól vásárolhatók telkek az ipari park területén. 1 cég kivételével az összes betelepülő megvásárolta a telekingatlant.

Telekingatlanok hosszú távú bérbeadása:

A bérlet díja 260.-Ft+ÁFA/m² évente. Feltétele, hogy minimum 10 évre kell megkötni a bérleti szerződést. Eagle Ottawa Hungary Kft. ezt a lehetőséget választotta.

Telekingatlanok opciós jogának megszerzése:

Ezzel a lehetőséggel jelen pillanatig nem éltek a vállalkozások.

A Szolnoki Ipari Park előnyei:

- Logisztikai szempontból kedvező földrajzi fekvés
- Infrastruktúra ellátottsága és bővülési lehetősége
- Versenyképes árak
- Képzett és átképezhető humán erőforrás
- Magas színvonalú szolgáltatások
- Adókedvezmények
- Projektelbonyolítás, projekt finanszírozás

7.4. A Szolnoki Ipari Parkba települt cégek

20. számú táblázat
Kis- és közepes vállalkozói övezet cégei

Cég megnevezése	Érdekeltség	Tevékenységi kör
Hajdu és Társa Bt.	magyar	Húsáru nagykereskedelem
Szolnoki Ipari Park Service Kft.	magyar	Villamosenergia-elosztás, kereskedelem
Ravasz és Társa Építőipari és Vállalkozási Bt.	magyar	Építési szakipar
Imex Szerviztechnikai Kft.	magyar	Kompresszorok és sűrített levegő előkészítő berendezések forgalmazása és szervizelése
Henelit International Értékesítési Kft.	osztrák	Vasáru, festék, üveg kiskereskedelem, iparcikk jellegű kiskereskedelem
Renova S+S Kft.		Építőipari tevékenység
OPERON 2004 Építő Kft.		Épületgépészeti szerelés
Dutrade Kft.		Acél termék kereskedelem

21. számú táblázat
Nagyvállalkozói övezet cégei

Cég megnevezése	Érdekeltség	Tevékenységi kör	Termelés kezdete	Foglalkoztatottak száma
EAGLE OTTAWA Hungary Kft.	amerikai	Autóipari beszállító cég – ülőbútor gyártás	2004	351 fő
BSM Magyarország Fémmegmunkáló Kft.	francia	Autóipari beszállító cég – fémmegmunkálás	2006	300 fő
HIGI Papírsoft ZRt.	olasz-amerikai	Tissue minőségű papír gyártása	2006-2007	100 fő (tervezett létszám)
My-Tech Invest Bioenergetikai Beruházó és Szolgáltató Kft.	lengyel	Villamosenergia-termelés	Tervezett beruházás: 2007-208 (erőmű) 2008-2009 (Cellulózgyár)	Tervezett létszám: Erőmű: 25-30 fő Cellulózgyár: 50 fő
My-Tech Bioenergetikai Kutató és Fejlesztő Kft.	lengyel	Műszaki kutatás, fejlesztés		
F.Segura Hungária Kft.	spanyol	Autóipari beszállító	n.a.	n.a.

8. SZOLNOK VÁROS SWOT ANALÍZISE A MŰKÖDŐTŐKE VONZÁS SZEMPONTJÁBÓL

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
☺ Természetes logisztikai központ szerep - a város közúti, vasúti és vízi szállítás központi csomópontjában fekszik ☺ A várost átszelő Tisza folyó olcsó és környezetbarát szállítási módot kínál ☺ Légi szállítás szempontjából adott a város katonai repülőtere ☺ Kiépült a teljes vezetékes infrastruktúra ☺ A kommunikációs infrastruktúra jól kiépített ☺ Rendelkezésre álló képzett humánerőforrás ☺ Az országos szintnél alacsonyabb bérszínvonal ☺ Közép és felsőfokú oktatás ☺ Üzleti szolgáltatások erősödése ☺ Befektetési lehetőségek a szolnoki ipari park területén ☺ A térségben még „van hely” a beruházni kívánó vállalatok számára, ellentétben az egyes Nyugat-Dunántúli területekkel ☺ A Kormány kiemelten támogatja a fejletlen régiókban beruházást létesítő vállalatokat ☺ Telítetlen piacok	☹ A térségben nincs autópálya, a közutak állapota fejlesztésre szorul ☹ A város körül minden irányban található az ország területén olyan nagyváros, amely közelebb fekszik a határhoz ☹ Csupán egyetlen főiskola és egy egyetemi kar működik, ezen kívül 2 kihelyezett főiskolai kar biztosít lehetőséget a tanulni vágyók számára ☹ A városban/megyében kevesen beszélnek idegen nyelveket ☹ A térség nem rendelkezik kiemelkedő természeti adottságokkal (hegyek, tavak), sem jelentős történelmi emlékekkel ☹ Magyarországi viszonylatban a térség fejletlennek számít ☹ Megyei szinten nagy különbségek vannak a települések fejlettsége szempontjából ☹ A város nem bővelkedik kulturális és sportolási lehetőségekben
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
❖ A tervezett M4-es autópálya megépítésével a város kedvezőbbé válik a külföldi befektetők számára ❖ A Tisza megyei szakaszai kihasználatlanok a folyami szállítási mód tekintetében - érdemes lenne kidolgozni egy koncepciót a működési feltételek biztosítására ❖ Légi közlekedés, áruszállítás fejlesztése ❖ A felsőoktatás bővítésre kell törekedni, főként olyan területeken (műszaki, informatika), ahol országos szinten munkaerőhiány mutatkozik ❖ Tradicionális gazdasági ágak jelenléte (mezőgazdaság, ipar) ❖ Új húzóágazatok megjelenése a térségben (K+F) ❖ Szolnok a vizek városa – ezt célszerű lenne turisztikai szempontból is kihasználni, mivel a turisták számának növekedésével nőhet a befektetni szándékozók kedve, főként a szálloda-építések és idegenforgalom területén ❖ Az ipari termeléssel foglalkozó vállalkozások ösztönzésén túl, a terciér szektorban működő cégeket is célszerű lenne a városba csábítani	⚡ Az autópályával együtt nagyobb zaj- és környezeti ártalmaknak van kitéve a térség – nagy hangsúlyt kell fektetni a környezetvédelemre ⚡ Az olcsó munkaerő reményében a városba telepedett termelő vállalatok a további béremelések hatására termelésüket más, olcsóbb bérszínvonalú országba helyezhetik át ⚡ A városban letelepedő – főként ipari termeléssel foglalkozó – vállalatok veszélyeztetik a lakosság és a környezet egészségét ⚡ További nemzetközi üzletláncok megjelenésével veszélybe kerülnek a helyi kis- és középvállalkozások ⚡ A helyi vállalkozások tőkeereje alacsony

9. ÖSSZEGZÉS

Az eddig olvasottak alapján kiderült, hogy Szolnok város – nem is beszélve Jász-Nagykun-Szolnok megyéről – nem tartozik a befektetések szempontjából kedvező térségek közé.

A régió fejletlennek számít, gazdasági és társadalmi szempontból a városnak bőven van lemaradása. Jó hír, hogy a Kormány kiemelten támogatja a fejletlen régióban beruházást létesítőket. Igyekeztem feltérképezni Szolnok potenciális előnyeit, hátrányai és lehetőségeit az említett hátrányok leküzdésére, amellyel ösztönözheti a külföldi beruházásokat, mint a gazdaság és városfejlesztés egyik eszközét.

1. A város fekvésének előnye jelenti egyúttal a hátrányát is. Vízi, szárazföldi és vasúti csomópontok találkozásában rejlő előnyei – a természetes logisztikai központ szerep - kihasználatlanok. Ezek közül az autópálya hiánya az egyik legkomolyabb ellenérv a külföldi befektetők számára. A közlekedésnek évezredek óta nagyon komoly meghatározó szerepe van a kereskedelemben. Míg 500 éve a Tisza biztosította Szolnok gazdaságának fejlődését (mint egyfajta vízi autópálya), napjainkban pont az autópálya hiánya jelent komoly hátrányt. Remélhetőleg annak megépítésével nőnek a város esélyei is.
2. A Tisza által nyújtott lehetőségek is mélyen kihasználtság alatt vannak. A folyami hajózás környezetbarát és olcsó szállítási mód, lehetőségei a városban adottak, ennek ellenére kihasználatlanok. Főként Románia, Ukrajna, Bulgária esetén kaphat lehetőséget. Ehhez legfőképp egy (korszerű) kikötő megléte hiányzik. A légi szállítás biztosítása olyan cégek számára jelenthet pluszt a város által nyújtott lehetőségekben, amelyek számára fontos a gyors szállítás. A lehetőségek megléte azonban önmagában nem előny, akkor válik azzá, ha a város ki tudja használni.
3. Szolnok területi elhelyezkedése nem nevezhető előnyösnek, mert az ország „gyomrában” fekszik, körülötte minden irányban található olyan nagyváros, amely közelebb van a határhoz (Miskolc, Nyíregyháza, Debrecen, Kecskemét). Továbbá a hasonló adottsággal rendelkező városok egy része Budapesthez is közelebb fekszik, és könnyebben elérhető, ami komoly előnyt jelent, mivel Magyarország erősen főváros centrikus. A dolog pozitívuma: éppen ezért a városban „van még hely” a letelepülni vágyók számára, Nyugat- és Északkelet Magyarország egyszer megtelik.

4. A várost elkerülő beruházások és a Stadler kapcsán is kiderült, hogy az ipari beruházások számára még mindig sokkal kedvezőbb célpont a Nyugat-Dunántúl és Észak-kelet Magyarország. Ezen a téren is érdemes lenne valami újat kitalálni.
5. A történelem során a város mezőgazdasági és élelmiszeripari szempontból jelentős volt, nagy hagyományai vannak a térségben. Ezek az iparágak mára visszafejlődtek Szolnokon. A mezőgazdasági szektor jelentőségének csökkenésére a terciér szektor előnyére világ-gazdasági tendencia. Az is biztos, hogy a kutatás-fejlesztés szerepe egyre inkább nő (sok ágazatban). Miért ne lehetne a két tevékenységet összekapcsolni és élelmiszeripari-mezőgazdasági kutatással és fejlesztéssel foglalkozó vállalatokat a térségbe csalogatni?
6. Helyi adók⁶⁵

Szolnokon a vállalatoknak és intézményeknek két jogcímen van helyi adókötelezettségük: az építményadó és az iparüzési adó. A város vezetése mindkét adónem esetében a maximumon állapította meg az adó mértékét.

1. Építményadó:

Adó alapja és mértéke:

Az adó alapja az épület m²-ben számított hasznos alapterülete.

Az adó évi mértéke az adóalap után 900.-Ft/m², melynek részletes szabályozását a Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata által alkotott rendelet határozza meg.

2. Helyi iparüzési adó:

Adó alapja és mértéke:

Állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén az adó alapja az értékesített termék, illetőleg a végzett szolgáltatás nettó árbevétele, csökkentve az eladott áruk beszerzési értékével és a közvetített szolgáltatások értékével, valamint 2000. évtől az anyagköltséggel. Mértéke: az adóalap 2 %-a, melyhez Szolnok további jelentős adókedvezményeket biztosít újonnan megvalósuló beruházások esetén.

7. Adómentességek és kedvezmények:

Adókedvezményben részesül a helyi iparüzési adóból minden olyan Szolnok városban székhellyel, vagy telephellyel rendelkező vállalkozó és vállalkozás, aki/amely Szolnok város illetékességi területén beruházást végez.

⁶⁵ Szolnok város honlapja: www.szolnok.hu, Letöltés dátuma: 2007-03-03

Az adókedvezmény mértéke:

- legalább 100.000.001.-Ft értékű beruházás megvalósítása és legalább 20 fő többlet-foglalkoztatása esetén, a helyi iparüzési adó 50 %-a
- legalább 500.000.001.-Ft értékű beruházás megvalósítása és legalább 30 fő többletfoglalkoztatása esetén, a helyi iparüzési adó 70 %-a
- legalább 1.000.000.001.-Ft értékű beruházás megvalósítása és legalább 50 fő többletfoglalkoztatása esetén, a helyi iparüzési adó 100 %-a. A kedvezmény időtartama 5 év, és vonatkozik valamennyi, Szolnok város illetékességi területén végrehajtott beruházásra.

A fizetendő helyi iparüzési adóból kedvezmény illeti meg azt a Szolnok városban székhellyel, vagy telephellyel rendelkező vállalkozást, aki/amely a Szolnoki Ipari Park területén termék-előállítást szolgáló beruházást végez, ez a kedvezmény 3 évig vehető igénybe.

Adó alapja és mértéke:

Legalább 10.000.001.-Ft értékű termék-előállítást szolgáló beruházás esetén és legalább 5 fő részére munkahelyet teremt, a helyi iparüzési adó 30 %-a.

Az adókedvezményre való jogosultság mindkét esetben a beruházás befejezését követő év január 1-jétől nyílik meg.

Egyéb kedvezmények

Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata kiemelt feladatként kezeli a Szolnoki Ipari Parkba befektetési lehetőséggel élni kívánó vállalatokat, így a telekvásárlásoknál, építési engedélyek kiadásánál, rendezési tervek elkészítésénél maximálisan figyelembe veszi a befektetői igényeket, gyors és pontos ügyintézással áll a betelepülő cégek rendelkezésére. Az Ipari Parkba betelepülő vállalkozásoknak igény esetén a Szolnoki Ipari Park Kft. projekt finanszírozás keretében nyújthat segítséget.

8. A szolnoki ipari park megléte pozitívum lehet, annak ellenére, hogy majdnem minden nagyobb városban létesült az utóbbi időben ipari park. Ezért lehet, hogy célszerűbb úgy fogalmazni, hogy az ipari park megléte szükséges alap, hiánya komoly hátrány.
9. Új ötletek kellenek, felkészült szakemberek, kreatív, nyitott, magabiztos és jó kommunikációs képességgel rendelkező városvezetés. Csak az eladható, ami új, különleges, egyedi, az átlagból kiemelkedő. Minden gazdasági területre érvényes ez a teória, beleértve azt is, hogy Szolnok város hogyan tudja „eladni” magát.
10. Kedvező lehetőséget jelent a városban megjelenő My-Tech Bioenergetikai Kutató és Fejlesztő Kft. megjelenése a K+F szempontjából. Néhány cégnél – például Holland

Colours Hungária Kft. – ezelőtt is folyt kutatás-fejlesztés vegyipari területen bizonyos szinten.

11. Talán nincs akkora jelentősége, de előnyt jelenthet, ha az Önkormányzatnál dolgoznak olyan naprakész információval rendelkező, idegen nyelveket beszélő, toleráns ügyintézők, akiket kifejezetten azért foglalkoztatnak, hogy informálják és tanácsokkal lássák el az esetleges befektetőket, továbbá segítséget nyújtsanak a beruházásokkal kapcsolatos ügyek intézésében más szervezeteknél (például ügyvédek, kamarák, engedélyezéssel foglalkozó osztályok) és a bürokratikus akadályok leküzdésében. Az ilyen szubjektív elemeknek akkor van jelentősége, ha több hasonló adottságokkal rendelkező város között kell dönteni a befektetőnek.
12. Mint ahogy az átlagember számára veszéllyel jár a túlköltekezés, egy város számára is elkerülendő olyan mértékű kedvezmények és támogatások biztosítása a betelepülő vállalat számára, amely hosszú távon sem biztos, hogy megtérül. Szolnok városa például olyan megállapodást kötött az egyik zöldmezős beruházást tervező céggel, hogy a támogatás fejében a cég 15 éven keresztül 400-450 dolgozó itteni foglalkoztatását biztosítja. Ilyen jellegű kikötésekkel a várost kevésbé terhelik meg a támogatások. Kikötheti, hogy például a kedvezmények egy részét fejlesztésekre, kapacitásbővítésre, új termék bevezetésére, foglalkoztatás bővítésre használja fel a vállalat.⁶⁶
13. A befektetés befektetést szül elv alapján befektetés-ösztönző szempont a jó kapcsolat kialakítása a városban működő nagyvállalat vezetésével. A megfelelő szintű kapcsolattartás és a felmerülő problémák kezelése biztosíthatja, hogy a külföldi vállalkozás hosszú távra rendezkedjen be a városban. Ezen túl a már működő vállalat kapcsolattrendszerei, befektetni szándékozó külföldi beszállítói és partnerei révén előnyt biztosíthatnak a város számára. Szolnok jó ellenpéldája a „befektetés befektetést vonz” alapigazságnak. A város nem bővelkedik nagy volumenű külföldi beruházásokban, ezzel bizonyos szinten azt eredményezi, hogy a működőtőke továbbra is elkerüli a térséget. A városvezetésnek kellene lépni az ügyben és Szolnokot vonzóbbá tenni a befektetők számára.
14. Az oktatási rendszerről az a véleményem, hogy a városban működő négy főiskolai kar kevés. Érdemes elkezdni olyan szakterületek erőteljes és magas színvonalú oktatását, amely hiányszakmát jelent Magyarországon és Európában (például informatika), valamint a kutatás-fejlesztéssel foglalkozó szakemberek képzését neves, elismert oktatókkal. Annak

⁶⁶ Antalóczy Katalin-Sass Magdolna: Működőtőke-áramlások, befektetői motivációk és befektetésösztönzés a világgazdaságban és Magyarországon. Közgazdasági Szemle, XLVII. évf., 2000. május: 486.p.

ellenére, hogy a városban elég sok cég foglalkozik vegyiparral, nincs ilyen jellegű (sem helyi, sem kihelyezett) főiskolai/egyetemi kar, pedig a város sokat profitálhatna belőle.

15. Turisztikai adottságok kihasználását a működőtőke-beruházások szempontjából azért tartom fontosnak, mert a turisták számának növekedése a városba vonzhatja a szállodaiparban megvalósuló potenciális beruházásokat. Szolnok a vizek városa. Ehhez adott a Tisza folyó és a városban található termál- és gyógyvizek jelenléte. Ennek ellenére Szolnokon csupán egyetlen szálloda van (Tisza Szálló), amely erre épít. Sajnos elmondható, hogy a szálloda által kínált programok és lehetőségek fejleszthetők lennének. Az is igaz, hogy a környéken több olyan térség is van, amely régóta gyógyvizeinek kihasználásából él (pl. Cserkeszőlő, Gyula), ezért félok, hogy nem lenne kereslet az új, szolnoki szolgáltatásokra. Az egészség- és wellness turizmus területén valami újjal kellene előrukkolni – saját ötletek híján először szétnézni a nemzetközi és tengeren túli piacon, mivel arrafelé nem egy kreatív és új ötlet született már – amennyiben a város ennek fejlesztését fontosnak tartja.
16. Mivel a térség nem bővelkedik a kiemelkedő természeti adottságokban (hegyek, tavak, várak), sem jelentős történelmi emlékekben, más területeket kell erősíteni. A Művésztelep megléte alapot adhat ahhoz, hogy a város a kultúra és a művészetek bölcsőjévé váljon, ezáltal ösztönözve a turizmust.

Az, hogy a város vonzóvá váljon a külföldi befektetők számára, szükséges, hogy önmaga is fejlődjön. Ez rengeteg idő, pénz és munka kérdése. Reméljük a város vezetése is úgy látja, hogy a probléma sürgős megoldásra vár és tesz is valamit ennek érdekében.

Örülnék, ha évek múltán nem arról olvasnék az újságban, hogy „Szolnok városa ismét lecsúszott egy nagy lehetőségről!”, hanem olyasmiről cikkeznének a lapok – persze a főoldalon – hogy a város mennyire dinamikusan fejlődik. Néhány, 15 év múlva megjelenő újságcikk címével zárom a dolgozatot, olyan címeccel, amelyet minden szolnoki szívesen olvasna:

- Követendő példa – Magyarország többi településével ellentétben, Szolnokon minden második helyi lakos beszél legalább 1 idegen nyelvet
- Még idén megnyitja kapuit a Szolnoki Egyetem, ahol külföldön is elismert oktatók közreműködésével új és piacképes, többnyelvű egyetemi karok várják a tanulni vágyókat. A város mára a kutatás-fejlesztés és informatikai képzés központjává nőtte ki magát. Az Önkormányzat különféle kedvezményekkel segíti azokat a helyi diákokat, akik a Szolnoki Egyetemet választották.

- Az ország több városa közül Szolnokot választotta beruházásai színhelyéül a világviszonylatban is jelentős XY vállalat. Ha így halad, hamarosan nem lesz hová települni, mivel a városban az utóbbi időben nagymértékben megsaporodtak a külföldi beruházások, amelyben minden bizonnyal nagy szerepe van a város fejlett logisztikai rendszerének és nyitott, kreatív városvezetésének.
- Idén nyáron a főváros és a Balaton térsége után, Szolnokra – a vizek városába látogatott a legtöbb turista. Az utóbbi években a város a kultúra és művészetek bölcsőjévé vált.

BIBLIOGRÁFIA:

1. Antalóczy Katalin: Működőtőke-áramlások, befektetési motivációk és befektetés-ösztönzés a világ gazdaságban és Magyarországon.
Közgazdasági Szemle, 47. évf. 2000. 5. sz. 473-496 p.
2. Antalóczy Katalin: A külföldi működőtőke befektetések regionális elhelyezkedése és gazdasági hatásai Magyarországon.
Közgazdasági Szemle, 53. évf. 2005. 5. sz. 494-520 p.
3. Antalóczy Katalin: A működőtőke-befektetések modernizációs hatása – Tatabánya példája.
Külgazdaság, 48. évf. 2004. 12. sz. 17-44 p.
4. Antalóczy Katalin: Magyarország helye a Közép-Kelet-Európai működőtőke áramlásban.
Külgazdaság, 46. évf. 2002. 7-8. sz. 33-53 p.
5. Antalóczy Katalin: Befektetésösztönzés és Magyarország csatlakozása az EU-hoz.
Külgazdaság, 47. évf. 2003. 4. sz. 4-29 p.
6. Antalóczy Katalin-Sass Magdolna: Működőtőke-áramlások, befektetési motivációk és befektetésösztönzés a világ gazdaságban és Magyarországon.
Közgazdasági Szemle, XLVII. évf., 2000. május (473-496. o.)
7. Antalóczy Katalin: Közvetlen tőkebefektetések a világ gazdaságban és Magyarországon (diasorozat).
www.bke.hu/vilaggazdasag/download/download_2006_1/Antaloczy_FDI_kedd.ppt Letöltés dátuma: 2007-03-17
8. Árva László [1995]: Külföldi tőkeberuházások Közép-Kelet-Európában.
Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó
9. Árva László: A külföldi beruházások nyertesei
Magyar Hírlap online
<http://www.magyarhirlap.hu/cikk.php?cikk=120875>
Letöltés dátuma: 2007-02-25
10. Árva László et al [2003]: Globalizáció és külföldi működőtőke-beruházások.
Budapest, Szent István Társulat
11. Baráth Gabriella – Molnár Balázs – Szépvölgyi Ákos: A külföldi működőtőke szerepe Magyarország átalakuló gazdaságában.
Tér és Társadalom 2001/2. szám. MTA RKK, Pécs, 2001. 183-202 p.
12. Benedek Tamás: Külföldi tőkebefektetések a regionális különbségek tükrében.
Vezetéstudomány, 32. évf. 2001. 5. sz. 17-25 p.
13. Beszámoló a Szolnoki Ipari Park alapításáról. 1998.11.24, Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata
14. Csáki György [2002]: A nemzetközi gazdaságtan alapjai.
Budapest, Napvilág Kiadó
15. Erdey László: A működőtőke áramlás a telephely választás elméletének tükrében.
Közgazdasági Szemle, 51. évf. 2004. 5. sz. 472-494 p.
16. Figyelő Net: www.fn.hu
17. Gazdasági és Közlekedési Minisztérium honlapja
<http://www.gkm.gov.hu>
Letöltés dátuma: 2007-03-13
18. Halmos Kornél [2005]: A külföldi működőtőke és az innovációs képességek kapcsolata és szerepe a felzárkózási folyamatban.
Szakdolgozat (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Közgazdász-gazdálkodási szak), Budapest
<http://mek.oszk.hu/03400/03417/03417.doc>
Letöltés dátuma: 2007-02-27
19. Halmos Kornél [2003]: A külföldi működőtőke hatásai Magyarországon.
Szakdolgozat (Általános Vállalkozási Főiskola), Budapest
<http://mek.oszk.hu/01400/01421/index.phtml>
Letöltés dátuma: 2007-02-27
20. Hamar Judit [1993]: A külföldi működőtőke-beáramlás szerepe a magyar gazdaság átalakításában.
Budapest, KOPINT-DATORG Rt.
21. Hamar Judit: A külföldi működőtőke-beáramlás Magyarországon belüli területi jellemzői.
Külgazdaság, 43. évf. 1993. 3. sz. 47-69 p.
22. Dr. Herich György [2007]: Adó 2007 – Teszt és példatár.
Pécs, Penta Unió Oktatási Centrum

23. Herőcziné Bodori Éva (szerk.): TOP 50 – J-NK-Szolnok Megye 50 legjelentősebb cége.
APEH, J-NK-Szolnok Megyei Igazgatóság – J-NK-Szolnok Megyei Kereskedelmi és Iparkamara,
2000-2006
24. Inotai András [1989]: A működőtőke a világgazdaságban.
Budapest, Kossuth Könyvkiadó, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó
25. J-NK-Szolnok Megyei Statisztikai Évkönyv 2005. Debrecen, KSH Debreceni Igazgatóság, 2006.
26. Jász-Nagykun-Szolnok Megye honlapja: <http://www.jnszm.hu/site/?f=2&p=13>, Letöltés dátuma: 2007-02-24
27. Dr. Kasza Sándor (szerk.) [2002]: Szolnok a XXI. Század küszöbén.
Budapest, CEBA Kiadó
28. Dr. Kasza Sándor (szerk.) [1998]: Jász-Nagykun-Szolnok Megye kézikönyve.
Budapest, CEBA Kiadó
29. Kátai Gréta (szerk.) [2006]: Gazdaság – Szolnok új vizeken.
Szolnok Megye Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Városfejlesztési Főosztály
30. Dr. Kóka János [2006]: Vállalati stratégiák gazdasági környezete - diasorozat
Budapest, Corvinus Egyetem, 2006. február 15.
www.kokajanos.hu/kokajanos/kokajanos_files/File/kj_corvinus.ppt
Letöltés dátuma: 2007-02-27
31. Lengyel Imre [2003]: Verseny és területi fejlődés: térségek versenyképessége Magyarországon, Szeged, JatePress
32. Losoncz Miklós: A külföldi működőtőke áramlását meghatározó néhány tényező.
Külgazdaság, 48. évf. 2004. 5. sz. 20-38 p.
33. Losoncz Miklós. A működőtőke természetrajza – Mi vonzza a befektetőket?
Cégvezetés, 12. évf. 2004. 1. sz. 130-134 p.
34. Majoros Pál [1999]: Magyarország a világkereskedelemben.
Budapest, Nemzetközi Tankönyvkiadó
35. Napi Gazdaság magazin honlapján található cikkek: www.napigazdasag.hu
36. Nemes Nagy József [é.n.]: Szolnoki kistérség – ipari szigetek agrártérben.
Helyzetelemzés
szolnok.uw.hu/letoltes/kisterseg.doc
Letöltés dátuma: 2007-02-25
37. Nikodémus Antal: Az ipari parkok szerepe a kormány befektetés-politikájában.
In Buzás N. – Lengyel I. (szerk.) [2002]: Ipari parkok fejlődési lehetőségei: regionális gazdaságfejlesztés, innovációs folyamatok és klaszterek.
SZTE GTK, JATEPress, Szeged. 7-23. o.
http://www.eco.u-szeged.hu/region_gazdfejl_szcs/pdf/konyv1/01_Ipbefpol_NA.pdf.
Letöltés dátuma: 2007-02-24
38. Oszlay András: Elméletek és tények külföldi működőtőke-befektetésről.
MNB füzetek, 1999/11, 1999. szeptember
<http://mek.oszk.hu/03500/03547/03547.pdf>
Letöltés dátuma: 2007-02-27
39. Sass Magdolna [2003]: Versenyképesség és a közvetlen külföldi működőtőke-befektetésekkel kapcsolatos gazdaságpolitikák. „Gazdasági versenyképesség-helyzetkép és az állami beavatkozás lehetőségei” című kutatás résztanulmánya”. In Lelkes Orsolya – Scharle Ágota (szerk.): PM Füzetek, Pénzügyminisztérium, 3. szám, 2003. szeptember
www.pm.gov.hu/dokumentumok/seofuzetek.htm
Letöltés dátuma: 2007-02-24
40. Simai Mihály – Gál Ede [2000]: Új trendek és stratégiák a világgazdaságban. Budapest, Akadémiai Kiadó
41. Magyar Statisztikai Évkönyv 2005. Budapest, KSH, 2006
42. Stiglitz, Joseph E. [2003]: A globalizáció és visszásságai.
Budapest, Napvilág Kiadó
43. Szanyi Miklós: Tőkevonzás és gyárbezárás: jön, vagy megy a tőke?
Magyar Tudományos Akadémia, Világgazdasági Kutatóintézet, Budapest,
2003. június 10., 58. szám
<http://www.mkt.hu/docs/2003-06-17-14-07-14-Vshort-Szanyi.pdf>
Letöltés dátuma: 2007-02-24
44. Szentés Tamás [1999]: Világgazdaságtan. Elméleti és módszertani alapok.
Budapest, AULA Kiadó
45. Széchenyi Terv, GKM, Budapest, 2001. szeptember

46. Szolnok online – városházi magazin: Termelő beruházások
(2002. szeptember)
http://www.szolnok.hu/online/archivum/2002_09/c_05/c_05.htm
Letöltés dátuma: 2007-02-25
47. Szolnok Ipari Park Kft. Honlapja
<http://www.szolnokiiipariparkkft.hu>
Letöltés dátuma: 2007-03-03
48. Szolnok Ipari Park Kft. Üzleti-marketing terve: Paulusinvest Vagyonkezelő és Tanácsadó Rt.,
Budapest, 2000. augusztus 10.
49. Szolnok város hivatalos honlapja
www.szolnok.hu
Letöltés dátuma: 2007-03-03
50. Üzleti kikötő-Céginformáció-Termékinformáció-Adatbázis: <http://hajdubihar.adatbazis.com/default.asp>
Letöltés dátuma: 2007-03-12
51. Tóth Tamás (szerk.) [1998]:Külgazdaságtan
Budapest, Aula Kiadó
52. UNCTAD, World Investment Report 2006: FDI from Developing and Transition Economies:
Implications for Development.
New York and Geneva, United Nations Conference on Trade and Development
http://www.unctad.org/en/docs/wir2006_en.pdf
Letöltés dátuma: 2007-03-30
53. UNCTAD honlapja: www.unctad.org
Letöltés dátuma: 2007-03-30

I. SZÁMÚ MELLÉKLET
A KUTATÁSNÁL HASZNÁLT KÉRDŐÍV (MAGYAR)

Mennyire tartja fontosnak anyavállalata a felsorolt elemeket magyarországi befektetési döntéseinél régió/városválasztás szempontjából?

Válaszát kérem, jelölje x-szel a megfelelő oszlopban!

- Értékelés:
- 0 – egyáltalán nincs jelentősége
 - 1 – csekély jelentőségű
 - 2 – átlagosnál valamivel lényegtelenebb
 - 3 – közepesen fontos
 - 4 – átlagosnál nagyobb jelentőségű
 - 5 – kiemelkedően fontos

Megnevezés	0	1	2	3	4	5
Város elhelyezkedése, megközelíthetősége						
Infrastruktúra						
Egyszerű hozzáférés az információs technológiai infrastruktúrákhoz (Internet, vezetések telefon)						
Közüti szállítás, vasúti szállítás rendelkezésre állása						
Megfelelő szintű tömegközlekedés biztosítása az alkalmazottak számára						
Helyi beszállítói bázis megléte						
Helyi adók mértéke (építményadó, telekadó, helyi iparüzési adó, vállalkozások kommunális adója, stb.)						
Város által nyújtott kedvezmények						
Város által nyújtott közvetlen támogatások						
Képzés közvetlen támogatása a város részéről						
Átképzés közvetlen támogatása a város részéről						
Képzett munkaerő rendelkezésre állása						
Munkahelyteremtés közvetlen támogatása a város részéről						
K+F közvetlen támogatása a város részéről						
Környezetvédelem támogatása a város részéről						
Ipari park megléte, fejlesztése a város részéről						
Megfelelő minőségű, felszereltségű iroda- és termelési területek megléte (bérelhető, megvásárolható, stb.)						
Gyors, egyszerű adminisztráció és segítőkész, felkészült ügyintézők az induló beruházók és a külföldi munkavállalók informálására						
Jó minőségű szolgáltatások, lehetőségek nagy választéka a munkavállalók számára a városban (egészségügy, lakhatás, szórakozás, kulturális programok, vásárlások, oktatás, stb. területén)						

Hogyan jellemezné a felsorolt elemek színvonalát Szolnok városában?

Válaszát kérem, jelölje x-szel a megfelelő oszlopban!

Értékelés: 1 – nagyon gyenge, rossz
 2 – elégséges
 3 – közepes
 4 – jó
 5 – kiváló

Megnevezés	1	2	3	4	5
Város elhelyezkedése, megközelíthetősége					
Infrastruktúra					
Egyszerű hozzáférés az információs technológiai infrastruktúrákhoz (Internet, vezetések telefon)					
Közúti szállítás, vasúti szállítás rendelkezésre állása					
Megfelelő szintű tömegközlekedés az alkalmazottak számára					
Helyi beszállítói bázis megléte					
Város által nyújtott kedvezmények mértéke					
Város által nyújtott közvetlen támogatások mértéke					
Képzés közvetlen támogatása a város részéről					
Átképzés közvetlen támogatása a város részéről					
Képzett munkaerő rendelkezésre állása					
Munkahelyteremtés közvetlen támogatása a város részéről					
K+F közvetlen támogatása a város részéről					
Környezetvédelem támogatása a város részéről					
Ipari park által nyújtott lehetőségek					
Megfelelő minőségű, felszereltségű iroda- és termelési területek megléte (bérelhető, megvásárolható, stb.)					
Gyors, egyszerű adminisztráció és segítőkész, felkészült ügyintézők az induló beruházók és a külföldi munkavállalók informálására					
Jó minőségű szolgáltatások, lehetőségek választéka a munkavállalók számára a városban (egészségügy, lakhatás, szórakozás, kulturális programok, vásárlások, oktatás, stb. területén)					

VÁLLALAT ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

1. Anyavállalat székhelye (ország):
2. Befektetés módja (privatizáció útján, zöldmezős/új beruházás, beruházás, fúzió, stb.):
.....
3. Vállalat alapításának éve Szolnokon:
4. Főbb tevékenységi kör (szektorális hovatartozás):
5. Foglalkoztatottak száma:
6. A cég jegyzett tőkéje:
7. Export részaránya a vállalati értékesítésben:
8. Részesült-e adókedvezményben betelepüléskor?

Végzetül néhány ötlet, javaslat, amellyel Ön szerint Szolnok városa vonzóbbá tehető a külföldi tőkebefektetők számára:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KÖSZÖNÖM A SEGÍTSÉGET!

II. SZÁMÚ MELLÉKLET
A KUTATÁSNÁL HASZNÁLT KÉRDŐÍV (ANGOL)

How important are the elements listed below for the parent company in its investment decisions in terms of choosing a region/town?

Please, mark your answer with an x in the proper column.

- Assessment: 0 – no importance
 1 – little importance
 2 – less importance than the average
 3 – medium importance
 4 – more importance than the average
 5 – outstanding importance

Titles	0	1	2	3	4	5
Location, accessibility of the town						
Infrastructure						
Easy access to informational technological infrastructure (Internet, cabel phone)						
Availability of public road transportation, railway road transportation						
Providing satisfactory public transport to employees						
Existence of local supplier basis						
Rate of local taxes (building tax, land tax, local industry tax, community charge of enterprises, etc.)						
Allowances provided by the town						
Direct allowances provided by the town						
Direct subsidise of training provided by the town						
Direct subsidise of retraining provided by the town						
Availability of trained workforce						
Direct subsidise of job creation provided by the town						
Direct subsidise of R&D provided by the town						
Supporting environmental protection by the town						
Availability of an industrial estate, its improvement by the town						
Availability of offices and production areas in satisfactory quality(rentable, purchasable, etc.)						
Fast and simple administration; helpful, trained executive staff to provide information for new investors and foreign employees						
Wide choice of good quality services, opportunities for employees in the town (regarding public health, housing, entertainment, cultural programs, shopping, education, etc.)						

How would you describe the standard of the listed elements in Szolnok?

Please, mark your answer with an x in the proper column.

Assessment: 1 – very weak, bad
 2 – sufficient
 3 – satisfactory
 4 – good
 5 – excellent

Titles	0	1	2	3	4	5
Location, accessibility of the town						
Infrastructure						
Easy access to informational technological infrastructure (Internet, cabel phone)						
Availability of public road transportation, railway road transportation						
Providing satisfactory public transport to employees						
Existence of local supplier basis						
Rate of local taxes (building tax, land tax, local industry tax, community charge of enterprises, etc.)						
Allowances provided by the town						
Direct allowances provided by the town						
Direct subsidise of training provided by the town						
Direct subsidise of retraining provided by the town						
Availability of trained workforce						
Direct subsidise of job creation provided by the town						
Direct subsidise of R&D provided by the town						
Supporting environmental protection by the town						
Availability of an industrial estate, its improvement by the town						
Availability of offices and production areas in satisfactory quality(rentable, purchasable, etc.)						
Fast and simple administration; helpful, trained executive staff to provide information for new investors and foreign employees						
Wide choice of good quality services, opportunities for employees in the town (regarding public health, housing, entertainment, cultural programs, shopping, education, etc.)						

GENERAL FEATURES OF THE COMPANY

1. Head -quarter of the parent company (country):
2. Type of investment (privatisation, new investment, merger, etc.):
.....
3. The year when the company was founded in Szolnok:
4. Major business activity (sector):
5. Number of employees:
6. Subscribed capital of the company:
7. The rate of export in company sale:
8. Did you receive tax allowance when the company was established?

Finally, some ideas, recommendations which could make Szolnok more attractive for the foreign capital investors:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

THANK YOU FOR YOUR HELP!

2. SZÁMÚ NYILATKOZAT

*Alulírott **KATONA HENRIETT** kijelentem, hogy ez a szakdolgozat saját kutatásom, önálló munkám terméke.*

Szolnok, 2007. április 12.

.....

Bajzáthné Katona Henriett